

**Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Merkez Bankası**

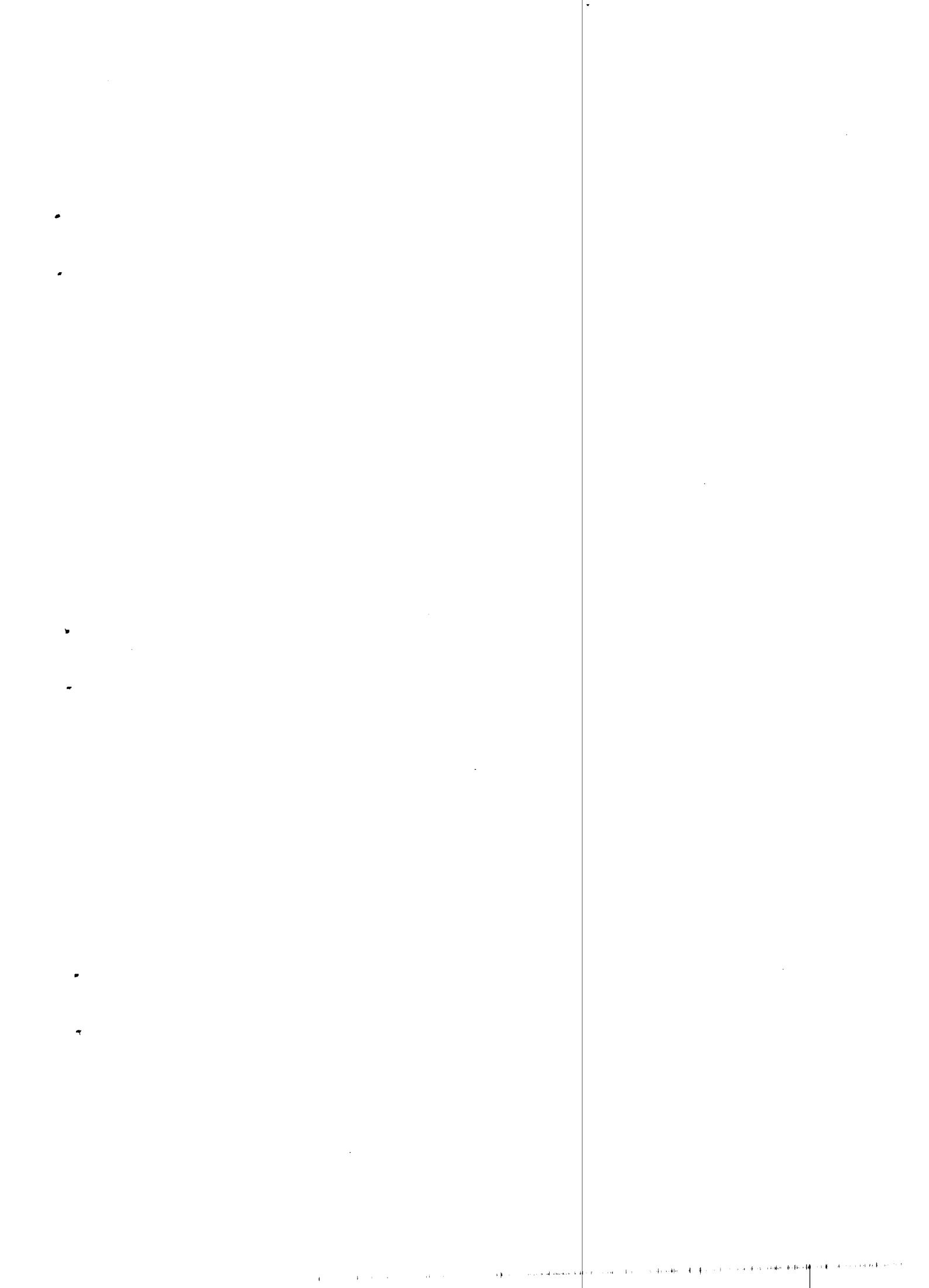
Bülten

Mayıs 1995

No: 23

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM Teftiş ve İnceleme Kurulu	Sayfa 3
II. BÖLÜM K.K.T.C. Merkez Bankası ve Bankacılık Faaliyetleri	5-45
III. BÖLÜM Ekonomik Gelişmeler	47-70
1. Üretim, İstihdam ve Fiyatlar	49
a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı	49
b) İstihdam	53
c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler	55
2. Mali ve Parasal Gelişmeler	58
a) Mali Gelişmeler	58
b) Parasal Gelişmeler	63
3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi	63
a) Ticaret ve Pazarlama	63
b) Ödemeler Dengesi	63
IV. BÖLÜM Merkez Bankasının Yıllık Hesapları	71-77
Bilanço	73
Kâr ve Zarar Hesabı	74
Hesaplar Hakkında Açıklamalar	75-77
V. BÖLÜM Bankacılık İstatistikleri	79-90
VI. BÖLÜM Bankacılık Kesiminin Özel İlgi Duyacağı Mevzuat	91-114
VII. BÖLÜM Tabloların Listesi	117

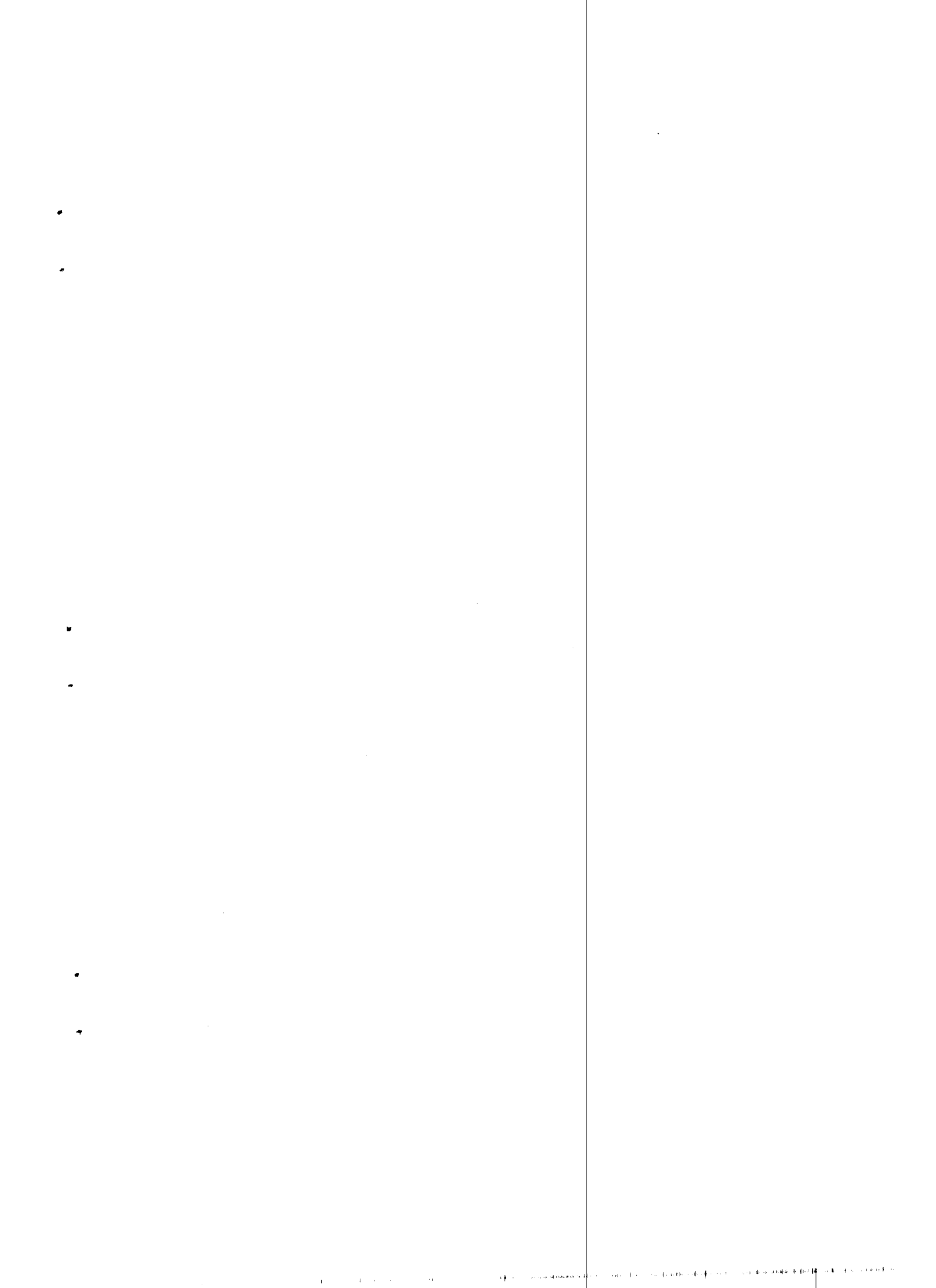
I. Bölüm

TEFTİŞ VE İNCELEME KURULU

Bankaların, kredi veren kuruluşların ve döviz alım satımıyla iştigal eden yetkili müesseselerin gözetim ve denetimine ilişkin olarak yasalar altında Bankamıza verilen görevler Teftiş ve İnceleme Kurulu'na ifa olunmaktadır. Teftiş ve İnceleme Kurulu aynı zamanda K.K.T.C. Merkez Bankası'nın iç denetiminden sorumludur.

Teftiş ve İnceleme Kurulu, K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Üyesi Ertuğrul GÜVEN'in başkanlığında aşağıdaki personelden oluşmaktadır.

Erşen KARGI	Teftiş ve İnceleme Grup Sorumlusu
Şeniz YÖREL	Teftiş ve İnceleme Grup Sorumlusu
Adile ÜNVAN	Teftiş ve İnceleme Amiri
Sümer ERKMEN	Teftiş ve İnceleme Amiri
Ercan ÖZGÜM	Teftiş ve İnceleme Amiri
Ramadan ERKİNER	Teftiş ve İnceleme Amiri
Türker DELER	Teftiş ve İnceleme Amiri
Pelin YAYLALI	I. Sınıf Teftiş ve İnceleme Memuru

II. Bölüm

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDE MERKEZ BANKASI VE BANKACILIK FAALİYETLERİ

35/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası Yasası'nda belirtilen çerçevede bankalar tarafından getirilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul ederek veya Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Hazine Kefaleti karşılığında avans vermek suretiyle, piyasaya para sürme ve bankalara kaynak sağlama görevleri bankamızca sürdürülmüştür.

31 Aralık 1994 tarihi itibarıyla TL avans ve reeskont işlemleri Tablo 1'de, TL avans ve reeskont işlemlerinden doğan borç bakiyelerinin 31 Aralık 1993, 31 Aralık 1994 ve 31 Mart 1995 tarihleri itibarıyla karşılaştırması ise Tablo 2'de gösterilmiştir.

31 Aralık 1994 tarihi itibarıyla Dövizli avans ve reeskont işlemleri Tablo 3'te Dövizli avans ve reeskont işlemlerinden doğan borç bakiyelerinin 31 Aralık 1994 ve 31 Mart 1995 tarihleri itibarıyla karşılaştırması ise Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 1

31 Aralık 1994 Tarihi İtibarıyla TL Avans ve Reeskont İşlemleri

Banka Kaynaklarından Kullandırılan:		Borç Bakıyesi	Senet Adedi	Milyon TL Senet Toplamı
Hazine Kefaletini haiz Bonolar üzerine avans	K.M.S.Cypfruvex İşletmecilik Ltd.	106.893.7	4	13.000.0
“ “	Tarımsal Donatım Kurumu	<u>4.819.2</u> 111.712.9	<u>4</u> 8	<u>220.0</u> 13.220.0
Hazineye Kısa Vadeli Avans	Hazine ve Muhasebe Dairesi	<u>970.000</u>	-	-
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	<u>41.828.5</u>	<u>1.927</u>	<u>41.828.5</u>
Sanayi Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	4.713.3	24	4.993.2
“ “	K.T.Koop. Mer.Bankası Ltd.	2.776.9	3	2.824.0
“ “	L.T.Koop. Bankası Ltd.	280.0	3	280.0
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	159.0	1	159.0
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	235.2	3	343.3
“ “	Asbank Ltd.	600.0	3	600.0
“ “	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	929.5	7	1.350.0
“ “	K.İktisat Bankası Ltd.	435.2	4	550.0
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	3.207.1	17	3.370.0
“ “	K.Hür Bank Ltd.	1.400.0	3	1.400.0
“ “	Everest Bank Ltd.	600.0	2	600.0
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	711.1	1	800.0
“ “	K.Faisal İslâm Bankası Ltd.	<u>666.9</u>	<u>4</u>	<u>900.0</u>
		<u>16.714.2</u>	<u>75</u>	<u>18.169.5</u>
İhracat Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	4.258.5	2	47.000.0
“ “	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	<u>23.000.0</u>	<u>26</u>	<u>23.000.0</u>
		<u>27.258.5</u>	<u>28</u>	<u>70.000.0</u>
Turizm Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	855.6	5	900.0
“ “	Asbank Ltd.	340.7	3	466.7
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	626.9	8	1.800.0
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	<u>29.6</u>	<u>1</u>	<u>133.0</u>
		<u>1.852.8</u>	<u>17</u>	<u>3.299.7</u>
Tarım Senetleri	K. Vakıflar Bankası Ltd.	9.0	3	9.0
	TOPLAM	<u>1.169.375.9</u>	<u>2058</u>	<u>146.526.7</u>

Diğer Kaynaklardan Kullandırılan:

		Borç	Senet	Milyon TL.
		Bakiyesi	Adedi	Senet
				Toplamı
Turizm Teşvik Fonu	K.Vakıflar Bankası Ltd.	166.6	2	166.6
“ “	K.T.Koop.Mer.Bankası Ltd.	116.7	1	116.7
“ “	Limasol T.Koop. Bankası Ltd.	233.4	1	233.4
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	133.3	1	133.3
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	243.3	1	243.3
“ “	K.Faisal İslâm Bankası Ltd.	<u>333.0</u>	<u>1</u>	<u>333.0</u>
		1.226.3	7	1.226.3
		<u>1.226.3</u>	<u>7</u>	<u>1.226.3</u>
Sanayi Teşvik Fonu	K.Vakıflar Bankası Ltd.	1.206.4	9	1.206.4
“ “	K.T.Koop.Mer.Bankası Ltd.	10.3	1	10.3
“ “	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	73.3	1	73.3
“ “	Türk Bankası Ltd.	56.6	1	56.6
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	76.0	1	76.0
“ “	Asbank Ltd.	139.9	3	139.9
“ “	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	1.871.7	6	1.871.7
“ “	K.İktisat Bankası Ltd.	60.0	1	60.0
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	1.256.3	5	1.256.3
“ “	K.Faisal İslâm Bankası Ltd.	<u>381.0</u>	<u>1</u>	<u>381.0</u>
		5.131.5	29	5.131.5
		<u>5.131.5</u>	<u>29</u>	<u>5.131.5</u>
Eximbank İhracat Hazırlık Kredileri	K.Yatırım Bankası Ltd.	1.953.0	11	1.953.0
		<u>1.953.0</u>	<u>11</u>	<u>1.953.0</u>
Eximbank İhracat Kredileri	K.Vakıflar Bankası Ltd.	10.0	-	-
“ “	Ak.Garanti Bankası Ltd.	5.000.0	2	5.000.0
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	<u>669.0</u>	<u>4</u>	<u>775.0</u>
		5.679.0	6	5.775.0
		<u>5.679.0</u>	<u>6</u>	<u>5.775.0</u>
	TOPLAM	13.989.8	53	14.085.8
		<u>13.989.8</u>	<u>53</u>	<u>14.085.8</u>
ÖZET:				
Banka Kaynaklarından Kullandırılan		1.169.375.9	2.058	146.526.7
Diğer Kaynaklardan Kullandırılan		<u>13.989.8</u>	<u>53</u>	<u>14.085.8</u>
Genel Toplam		1.183.365.7	2.111	160.612.5
		<u>1.183.365.7</u>	<u>2.111</u>	<u>160.612.5</u>

Tablo 2**T.L. Avans ve Reeskont Borç Bakiyelerinin 31 Aralık 1993, 31 Aralık 1994 ve 31 Mart 1995 İtibarıyla Karşılaştırması**

Banka Kaynaklarından Kullanılan:		31 Aralık	31 Aralık	Milyon TL.
		1993	1994	31 Mart
				1995
Kredi Türü	Borçlu			
Hazine Kefaletini	K.M.S.Cypfruvex İşl. Ltd.	60.807.0	106.893.7	106.893.7
Haiz Bonolar Üz.Av.	Tarımsal Donatım Kurumu	2.741.4	4.819.2	4.819.2
“ “	K.T.Turizm İşletmeleri Ltd.	40.0	-	-
		63.588.4	111.712.9	111.712.9
Hazineye Kısa Vadeli Avans	Hazine ve Muhasebe Dairesi	255.000.0	970.000.0	970.000.0
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Senetleri	K.Vakıflar Bankası Ltd.	43.332.5	41.828.5	38.051.3
Sanayi Senetleri	K.Vakıflar Bankası Ltd.	3.369.5	4.713.3	3.860.7
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	5.410.4	159.0	-
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	2.770.0	235.2	-
“ “	Asbank Ltd.	3.500.0	600.0	250.0
“ “	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	3.123.8	929.5	751.7
“ “	K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd.	1.202.5	2.776.9	345.5
“ “	K.İktisat Bankası Ltd.	2.175.8	435.2	147.1
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	5.108.0	711.1	577.8
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	2.955.0	3.207.1	2.972.1
“ “	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	400.0	280.0	100.0
“ “	K. Faisal İslâm Bankası Ltd.	900.0	666.9	566.7
“ “	K.Hür Bank Ltd.	686.0	1.400.0	1.066.7
“ “	Everest Bank Ltd.	1.800.0	600.0	6.600.0
		33.401.0	16.714.2	17.238.3
Ticari Senetler	K.Ticaret Bankası Ltd.	500.0	-	-
İhracat Senetleri	K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd.	40.000.0	-	-
“ “	K.Vakıflar Bankası Ltd.	35.000.0	4.258.5	258.5
“ “	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	-	23.000.0	23.000.0
		75.000.0	27.258.5	23.258.5

Turizm Senetleri	K.Vakıflar Bankası Ltd.	1.963.0	855.6	22.2
“ “	Türk Bankası Ltd.	392.6	-	-
“ “	Asbank Ltd.	1.444.4	340.7	111.1
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	206.9	29.6	-
“ “	K.Faisal İslâm Bankası Ltd.	750.0	-	-
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	1.688.9	626.9	626.9
“ “	K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd.	250.0	-	-
“ “	Everest Bank Ltd.	370.4	-	-
		<u>7.066.2</u>	<u>1.852.8</u>	<u>760.2</u>
Tarım Senetleri	K.Vakıflar Bankası Ltd.	50.6	9.0	6.0
		<u>50.6</u>	<u>9.0</u>	<u>6.0</u>
Toplam		<u>1.169.375.9</u>	<u>1.169.375.9</u>	<u>1.161.027.2</u>

Diğer Kaynaklardan Kullanılan:

Turizm Teşvik Fonu	K.Vakıflar Bankası Ltd.	3.350.0	166.6	166.6
“ “	K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd.	6.875.0	116.7	116.7
“ “	Türk Bankası Ltd.	2.560.0	-	-
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	200.0	-	-
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	900.0	133.3	66.6
“ “	Asbank Ltd.	1.000.0	-	-
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	730.0	243.3	243.3
“ “	K.Faisal İslâm Bankası Ltd.	3.250.0	333.0	333.0
“ “	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	-	233.4	233.4
		<u>18.865.0</u>	<u>1.226.3</u>	<u>1.159.6</u>
Sanayi Teşvik Fonu	K.Vakıflar Bankası Ltd.	1.750.0	1.206.4	201.6
“ “	K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd.	1.476.0	10.3	10.3
“ “	Türk Bankası Ltd.	85.0	56.6	-
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	3.728.0	76.0	-
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	479.0	-	-
“ “	K.Endüstri bankası Ltd.	200.0	-	-
“ “	Asbank Ltd.	894.0	139.9	-
“ “	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	3.195.0	1.871.7	1.871.7
“ “	K.İktisat Bankası Ltd.	90.0	60.0	-
“ “	K.Yatırım Bankası Ltd.	1.385.0	1.256.3	1.256.3
“ “	K.Faisal İslâm Bankası Ltd.	572.0	381.0	-
“ “	Türkiye İş Bankası A.Ş.	175.0	-	-
“ “	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	110.0	73.3	73.3
		<u>14.139.0</u>	<u>5.131.5</u>	<u>3.413.2</u>

Eximbank İhracat Kredileri

	K.Kredi Bankası Ltd.	200.0	-	-
" "	K.Vakıflar Bankası Ltd.	22.219.7	10.0	10.0
" "	K.Yatırım Bankası Ltd.	335.0	669.0	669.0
" "	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	16.070.0	5.000.0	5.000.0
" "	K.Ticaret Bankası Ltd.	1.600.0	-	-
" "	Asbank Ltd.	585.0	-	-
" "	K.İktisat Bankası Ltd.	376.0	-	-
" "	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	<u>287.0</u>	-	-
		41.672.7	<u>5.679.0</u>	<u>5.679.0</u>

Eximbank İhracat Hazırlık Kredileri

	K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd.	600.0	-	-
" "	Akdeniz Garanti Bankası Ltd.	1.110.0	-	-
" "	K.Yatırım Bankası Ltd.	1.774.0	1.953.0	1.935.0
" "	K.Vakıflar Bankası Ltd.	48.0	-	-
" "	Asbank Ltd.	1.000.0	-	-
" "	K.İktisat Bankası Ltd.	354.0	-	-
" "	Everest Bank Ltd.	2.000.0	-	-
" "	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	<u>440.0</u>	-	-
		7.326.0	<u>1.953.0</u>	<u>1.935.0</u>

TOPLAM

	82.002.7	13.989.8	12.186.8
--	----------	----------	----------

Özet:

Banka Kaynaklarından Kullanılan

477.938.7	1.169.375.9	1.161.027.2
-----------	-------------	-------------

Diğer Kaynaklardan Kullanılan

<u>82.002.7</u>	<u>13.989.8</u>	<u>12.186.8</u>
-----------------	-----------------	-----------------

Genel Toplam

559.941.4	1.183.365.7	1.173.214.0
-----------	-------------	-------------

Tablo 3

31 Aralık 1994 Tarihi İtibarıyla Dövizli Avans ve Reeskont İşlemleri

<u>Kredi Türü</u>	<u>Borçlu</u>	<u>Borç</u> <u>Bakiyesi</u>	<u>Senet</u> <u>Adedi</u>	<u>Senet</u> <u>Toplamı</u>
Sanayi Senetleri	K.Kredi Bankası Ltd.	£ 4.000	1	£ 4.000
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	£ 16.500	2	£ 16.500
“ “	K.İktisat Bankası Ltd.	£ 1.000	1	£ 1.000
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>£ 36.760</u>	<u>3</u>	<u>£ 36.760</u>
		£ 58.260	7	£ 58.260
“ “	Türk Bankası Ltd.	DM 63.900	2	DM 63.900
“ “	K.Hür Bank Ltd.	DM 50.300	2	DM 50.300
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>DM 317.390</u>	<u>10</u>	<u>DM 317.390</u>
		DM 431.590	14	DM 431.590
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	\$ 104.800	10	\$ 104.800
“ “	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	<u>\$ 21.150</u>	<u>1</u>	<u>\$ 21.150</u>
		\$ 125.950	11	\$ 125.950
İhracat Senetleri	K.Ticaret Bankası Ltd.	£ 16.130	4	£ 16.130
“ “	K.Hür Bank Ltd.	£ 73.400	6	£ 73.400
“ “	Everest Bank Ltd.	£ 105.250	11	£ 105.250
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>£ 44.700</u>	<u>12</u>	<u>£ 44.700</u>
		£ 239.480	33	£ 239.480
“ “	Evrest Bank Ltd.	DM 543.690	20	DM 543.690
“ “	K.Tunca Bank ltd.	<u>DM 112.240</u>	<u>3</u>	<u>DM 112.240</u>
		DM 655.930	23	DM 655.930
“ “	Everest Bank Ltd.	\$ 345.000	2	\$ 345.000

Tablo 4**Dövizli Avans ve Reeskont Borç Bakiyelerinin 31 Aralık 1994 ve 31 Mart 1995 İtibarıyla Karşılaştırması**

<u>Kredi Türü</u>	<u>Borçlu</u>	<u>31 Aralık</u> <u>1994</u>	<u>31 Mart</u> <u>1995</u>
Sanayi Senetleri	K.Kredi Bankası Ltd.	£ 4.000	£ 4.000
“ “	K.Ticaret Bankası Ltd.	£ 16.500	£ 16.500
“ “	K.İktisat Bankası Ltd.	£ 1.000	£ 1.000
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>£ 36.760</u>	<u>£ 36.760</u>
		58.260	58.260
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
“ “	Türk Bankası Ltd.	DM 63.900	DM 63.900
“ “	K.Hür Bank Ltd.	DM 50.300	DM 50.300
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>DM 317.390</u>	<u>DM 317.390</u>
		DM 431.590	DM 431.590
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
“ “	K.Vakıflar Bankası Ltd.	-	\$ 36.200
“ “	K.Kredi Bankası Ltd.	\$ 104.800	\$ 104.800
“ “	Limasol T.Koop.Bankası Ltd.	<u>\$ 21.150</u>	<u>\$ 21.150</u>
		\$ 125.950	\$ 162.150
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
İhracat Senetleri	K.Ticaret Bankası Ltd.	£ 16.130	£ 39.150
“ “	K.Hür Bank Ltd.	£ 73.400	£ 83.400
“ “	Everest Bank Ltd.	£ 105.250	£ 37.800
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>£ 44.700</u>	<u>£ 56.900</u>
		£ 239.480	£ 217.250
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
“ “	Everest Bank Ltd.	DM 543.690	DM 443.000
“ “	K.Tunca Bank Ltd.	<u>DM 112.240</u>	<u>DM 280.680</u>
		DM 655.930	DM 723.680
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
“ “	Everest Bank Ltd.	\$ 345.000	\$ 1.000.000
		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

FAİZ FARKI FONU

Teşviki öngörülen sektörler ve konular için tercihli faiz oranlarının uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla KKTC Merkez Bankası bünyesinde Faiz Farkı Fonu kurulması 35/1987 sayılı KKTC Merkez Bankası Yasasının 23. maddesinde öngörülmüştür. Yasanın 53. maddesi altında çıkarılan “KKTC Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü”nün 7. maddesine göre Fonun kaynakları şunlardır:

- a) Devlet Bütçesine bu amaçla konulacak ödenek;
- b) KKTC Merkez Bankası nezdindeki Hazine fonları faizlerine karşılık olarak Banka bütçesinden ayrılacak belirli bir ödenek;
- c) Bankalar ve yan kuruluşları ile kooperatif bankaları ve mevcut yasalar altında kredi vermekle yetkili kılınmış müesseselerin verecekleri her türlü nakdi krediler (kontrollü krediler hariç) üzerinden uygulanacak azami yasal faiz oranı içinden 2 puan faiz farkının tahsil edilerek banka nezdinde açılan Faiz Farkı Fonuna yatırılan miktarlar;
- d) Faiz farklarını zamanında yatırmayanlara veya eksik yatıranlara uygulanacak aylık yüzde 8 cezai faiz ve
- e) Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından yapılacak katkılar.

Tüzüğün 5. maddesi altında faiz iadesi oranları kredi türleri itibarıyla şöyledir:

Tarım (Ayni)	%31
Hayvancılık	%41
Küçük Esnaf ve Sanatkâr Kredisi	%26
Turizm Kredisi	%20
Sanayici Kredisi	%20
İhracatçı Kredisi	%31

Tabiatıyla aynı kredi için hem Merkez Bankası reeskont kaynağından hem de Faiz Farkı Fonundan yararlanma olanağı yoktur.

Böylece faiz iadesi uygulamasıyla Bankamızca Yasada belirtildiği üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarına avans verilerek veya bankalarca ibraz edilen kısa vadeli senet ve vesikaları reeskonta kabul etmek suretiyle sağlanan kredi olanakları yanında bankalara kendi kaynaklarından tercihli sektörlere kredi verme olanağı yaratılmıştır.

Faiz Farkı Fonu uygulamaları Tablo 5'te özet halinde gösterilmektedir.

Tablo 5**Faiz Farkı Fonu Uygulamaları
1987-1995**

Milyon TL

Harcamalar		Gelirler	
1987 Tarım (Ayni)	1.6	1987 KKTC Merkez Bankası katkısı	500.0
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>803.6</u>	Bankalardan	<u>305.2</u>
	805.2		805.2
1988 Tarım (Ayni)	1844.0	1988 Dönem Başı Bakiyesi	803.6
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>2878.9</u>	KKTC Merkez Bankası Katkısı	3000.0
	4722.9	Bankalardan	<u>919.3</u>
			4722.9
1989 Tarım (Ayni)	1241.9	1989 Dönem Başı Bakiyesi	2878.9
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>7134.2</u>	KKTC Merkez Bankası Katkısı	3500.0
	8376.1	Bankalardan	1678.1
		TC Yardımı	<u>319.1</u>
			8376.1
1990 Tarım (Ayni)	2388.4	1990 Dönem Başı Bakiyesi	7134.2
1990 Turizm	459.2	KKTC Merkez Bankası Katkısı	4000.0
1990 Sanayi	0.9	Bankalardan	3254.5
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>1352.8</u>	TC Yardımı	<u>812.6</u>
	15201.3		15201.3
1991 Tarım (Ayni)	5019.1	1991 Dönem Başı Bakiyesi	1352.8
1991 Turizm	926.7	KKTC Merkez Bankası Katkısı	3000.0
1991 Sanayi	29.1	Bankalardan	6250.1
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>17909.6</u>	TC Yardımı	<u>2281.6</u>
	23884.5		23884.5
1992 Tarım (Ayni)	8694.3	1992 Dönem Başı Bakiyesi	17909.6
1992 Turizm	658.0	KKTC Merkez Bankası Katkısı	9.000.0
1992 Sanayi	160.9	Bankalardan	10399.3
1992 İhracat	67.6	T.C. Yardımı	1521.6
1992 Reeskont Kredileri için düzeltme	8937.6		
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>20312.1</u>		
	38830.5		<u>38830.5</u>

1993 Tarım (Aynı)	18782.5	1993 Dönem Başı Bakiyesi	20312.1
1993 Turizm	708.5	KKTC Merkez Bankası Katkısı	2000.0
1993 Sanayi	1203.8	Bankalardan	14985.7
1993 İhracat	327.9	T.C.Yardımları	1811.9
1993 Küçük Esnaf ve Sanatkârlar	5.8		
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>18081.2</u>		
	<u>39109.7</u>		<u>39109.7</u>
1994 Tarım (Aynı)	28.202.3	1994 Dönem Başı Bakiyesi	18.081.2
1994 Turizm	1.471.1	KKTC Merkez Bankası Katkısı	4.000.0
1994 Sanayi	1.430.3	Bankalardan	20.371.1
1994 Küçük Esnaf ve Sanatkârlar	245.4		
Dönem Sonu Bakiyesi	<u>11.103.2</u>		
	<u>42.452.3</u>		<u>42.452.3</u>
1.1.95-31.3.95 Tarım (Aynı)	7.318.7	1.1.95 Dönem Başı Bakiyesi	11.103.2
“ “ Turizm	48.9	Bankalardan	13.524.7
“ “ Sanayi	278.2		
“ “ Küçük Esnaf ve Sanatkârlar	10.1		
“ “ Dönem Sonu Bakiyesi	<u>16.972.0</u>		
	<u>24.627.9</u>		<u>24.627.9</u>
		1.4.1995 Dönem Başı Bakiyesi	16.972.0

Not: Faiz Farkı iadesi taahhüt bakiyesi 31 Mart 1995 tarihinde 17 milyar TL olarak hesaplanmıştır.

YETKİLİ BANKALAR

Para ve Kambiyo İşleri Yasasındaki tanıma göre “Yetkili Bankalar” Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde faaliyette bulunan ve ithalat, ihracat işlemleri yapmaya, döviz almaya, döviz bulundurmaya, döviz satmaya, döviz satışına mesnet teşkil eden turistlere mahsus döviz alım bordroları ve/veya makbuz tanzim etmeye Maliye İşleri ile görevli bakanlıkça yetkili kılınan bankaları anlatır. KKTC Merkez Bankası dışında yetkili bankalar şunlardır:

TC Ziraat Bankası
Türk Bankası Ltd.
Türkiye İş bankası A.Ş.
Kıbrıs Türk Koop. Merkez Bankası Ltd.
Kıbrıs Kredi Bankası Ltd.
Türkiye Halk Bankası A.Ş.
Kıbrıs Vakıflar Bankası Ltd.
Limasol Türk Koop. Bankası Ltd.
Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd.
Kıbrıs Endüstri Bankası Ltd.
Kıbrıs Faisal İslam Bankası Ltd.
Asbank Ltd.
Akdeniz Garanti Bankası Ltd.
Kıbrıs İktisat Bankası Ltd.
Kıbrıs Yatırım Bankası Ltd.
Kıbrıs Hür Bank Ltd.
Rumeli Bank Ltd.
Kıbrıs Eurobank Ltd.
Finba Finansal Bank Ltd.
Everest Bank Ltd.
Independent Trade Union Bank Ltd.
Deniz Bank Ltd.
Kıbrıs Tunca Bank Ltd.
Kıbrıs Altınbaş Bank Ltd.

OFFSHORE BANKACILIĐI

Offshore Bankacılık Hizmetleri Yasası (48/1990) altında izin alıp tescil edilmiş ve çalışan bankalar şunlardır:

East Mediterranean Trust and Banking Corporation Ltd.
The European Business Bank Ltd.
The European Commerce Bank Ltd.
The Euro Textile Bank (ETB) Ltd.
Cyprus United Trade and Investment Bank Ltd.
Atlas Bank Offshore Ltd.
İmar Bank Offshore Ltd.
Pasifik Bank Offshore Ltd.
Özbank Offshore Ltd.
Arabia Cyprus Bank (Offshore) Ltd.
Oki Bank (Offshore) Ltd.
Mediterranean Union Bank (Offshore) Ltd.
World Vakıf Offshore Banking Ltd.
Optima Bank (Offshore) Ltd.
Northern Island Offshore Bank Ltd.
Cyprus Islamic (Offshore) Bank Ltd.
Facto Bank (Offshore) Ltd.
First Merchant Bank (Offshore) Ltd.
Şeker Bank Offshore Ltd.
Toprak Bank Offshore Ltd.
Cleveland Offshore Bank Ltd.
Bank Turquoise Offshore Ltd.
Adabank Offshore Ltd.
Golden Union Offshore Bank Ltd.
Golden Union Offshore Bank Ltd.
Trade Deposit Offshore Bank Ltd.

Yetkili Müesseseler

“Yetkili Müesseseler” Para ve Kambiyo İşleri Yasası Kuralları uyarınca döviz alıp satmaya ve bulundurmaya yetkili kılınan müesseseleri anlatır. Bu müesseselerin Maliye İşleriyle görevli bakanlıktan çalışma izni almaları zorunludur. Halen faaliyette bulunan yetkili müesseselerin isimleri ve kayıtlı büro adresleri aşağıda gösterilmiştir.

Birinci Döv.z Alım Satım Şirketi Ltd.
158 A Girne Caddesi, Lefkoşa.

Fırıncıoğulları Co. Ltd.
2-4 Asmaaltı Sokak, Lefkoşa.

Elmaslar Yatırım Şirketi Ltd.
89 D Taner Küçük İş Hanı Girne Caddesi,
Lefkoşa.

Ertuğrul Akbel and Sons Ltd.
Osman Paşa Caddesi, Mustafa Hacı Ali Apt.,
No: 2, Lefkoşa

Sun Döviz Bürosu Ltd.
Abdi İpekçi Caddesi, Lefkoşa.

Nafa Döviz Alım Satım Şirketi Ltd.
Zafer Çarşısı No: 10 Atatürk Caddesi, Girne.

Free Mountain Exchange Ltd.
3 Hacı Ali Apt. Zemin Kat
20 Temmuz Caddesi, Girne

Forex Management Services Ltd.
II. Selim Caddesi, Arabacıoğulları Apt. Dükkan
No: 4, Lefkoşa.

Er-Tem Yatırım Şirketi Ltd.
2 G Kışla Yolu, Mağusa.

Batu Exchange Co. Ltd.
52 İstiklal Caddesi, Mağusa

Gesfi Şirketi Ltd.
40 Abdi Çavuş Sokak, Lefkoşa.

Aktif Döviz Ltd.
Bardak İş Hanı, Kat 1, No.1, Lefkoşa

Rant Döviz Bürosu Ltd.
94 C Bedreddin Demirel Caddesi
Lefkoşa

Aşardağ Exchange Ltd.
121 B Samsun Yolu, Baykal, Mağusa.

Gökay Exchange Ltd.
29 Mındık Tema Pasajı, Mağusa.

Ömer Alganer Döviz Ltd.
3 Hürriyet Sokak, Lefkoşa.

Denizaltı Döviz Ltd.
23/1 Abdi Çavuş Sokak, Lefkoşa.

Oygar Exchange Bureau Ltd.
22, Canbulat sokak, Girne.

Hakim Döviz Alım Satım Şirketi Ltd.
Dr. Özgün İşhanı No: 13, Girne

Chequepoint Ltd.
30, Müftü Raci Efendi Sokak, Lefkoşa.

M.Osman ve Oğlu Yatırım Şirketi Ltd.
Ataçğ İşhanı 9, Ali Ruhi sokak, Lefkoşa.

Uluçay Exchange Ltd.
13, Namık Kemal Meydanı, G.Mağusa.

DEVLET KURU DÖVİZLERİ

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar sınıflandırmasına göre Devlet Kuru Hesabında tutulan dövizler Tablo 6'da gösterilmiştir. 27 Ocak 1995 tarihi itibarıyla toplam Devlet Kuru Dövizleri 18.360.6 bin ABD doları olup, bunun 17.790.1 bin ABD doları serbesttir.

Tablo: 6

K.K.T.C. Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre Devlet Kuru Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları Karşılığı ve Mevcut Taahhütler

Tarih Bankalar		Bin ABD \$		
		Toplam Döviz \$	Toplam Taahhüt \$	Serbest \$
31 Aralık 1988	KKTC Merkez Bankası	42.779.1	-	42.779.1
	Diğer Bankalar	3.611.9	2.929.2	682.7
	Toplam	46.391.0	2.929.2	43.461.8
30 Aralık 1989	KKTC Merkez Bankası	51.098.5	-	51.098.5
	Diğer Bankalar	7.581.2	3.483.7	4.097.5
	Toplam	58.679.7	3.483.7	55.196.0
31 Aralık 1990	KKTC Merkez Bankası	42.981.1	-	42.981.1
	Diğer Bankalar	2.639.1	2.197.2	441.9
	Toplam	45.620.2	2.197.2	43.423.0
31 Aralık 1991	KKTC Merkez Bankası	25.314.2	-	25.314.2
	Diğer Bankalar	2.830.6	1.357.0	1.473.6
	Toplam	28.144.8	1.357.0	26.787.8
31 Aralık 1992	KKTC Merkez Bankası	7.121.2	-	7.121.2
	Diğer Bankalar	1.599.1	2.921.6	(1.322.5)
	Toplam	8.720.3	2.921.6	5.798.7
31 Aralık 1993	KKTC Merkez Bankası	18.654.4	-	18.654.4
	Diğer Bankalar	994.8	933.6	61.2
	Toplam	19.649.2	933.6	18.715.6
28 Ocak 1994	KKTC Merkez Bankası	18.452.8	-	18.452.8
	Diğer Bankalar	462.6	768.2	(305.69)
	Toplam	18.915.4	768.2	18.147.2

25	Şubat 1994			
	KKTC Merkez Bankası	19.308.6	-	19.308.6
	Diğer Bankalar	754.1	728.8	25.3
	Toplam	20.062.7	728.8	19.333.9
1	Nisan 1994			
	KKTC Merkez Bankası	20.241.3	-	20.241.3
	Diğer Bankalar	369.7	604.5	(234.8)
	Toplam	20.611.0	604.5	20.006.5
29	Nisan 1994			
	KKTC Merkez Bankası	23.781.4	-	23.781.4
	Diğer Bankalar	451.2	339.5	111.7
	Toplam	24.232.6	339.5	23.893.1
27	Mayıs 1994			
	KKTC Merkez Bankası	23.969.2	-	23.969.2
	Diğer Bankalar	728.7	330.9	397.8
	Toplam	24.697.9	330.9	24.367.0
1	Temmuz 1994			
	KKTC Merkez Bankası	28.695.7	-	28.695.7
	Diğer Bankalar	1.138.7	261.5	877.2
	Toplam	29.834.4	261.5	29.572.9
29	Temmuz 1994			
	KKTC Merkez Bankası	31.585.2	-	31.585.2
	Diğer Bankalar	726.6	515.9	210.7
	Toplam	32.311.8	515.9	31.795.9
2	Eylül 1994			
	KKTC Merkez Bankası	30.512.5	-	30.512.5
	Diğer Bankalar	753.0	302.7	450.3
	Toplam	31.265.5	302.7	30.962.8
30	Eylül 1994			
	KKTC Merkez Bankası	27.418.3	-	27.418.3
	Diğer Bankalar	723.4	334.1	389.3
	Toplam	28.141.7	334.1	27.807.6

28	Ekim 1994			
	KKTC Merkez Bankası	22.555.9	-	22.555.9
	Diğer Bankalar	702.2	355.4	346.8
	Toplam	23.258.1	355.4	22.902.7
2	Aralık 1994			
	KKTC Merkez Bankası	20.781.0	-	20.781.0
	Diğer Bankalar	515.5	675.5	(160.0)
	Toplam	21.296.5	675.5	20.621.0
30	Aralık 1994			
	KKTC Merkez Bankası	17.315.3	-	17.315.3
	Diğer Bankalar	520.9	454.0	66.9
	Toplam	17.836.2	454.0	17.382.2
27	Ocak 1995			
	KKTC Merkez Bankası	17.869.8	-	17.869.8
	Diğer Bankalar	490.8	570.5	(79.7)
	Toplam	18.360.6	570.5	17.790.1

BANKALAR KURU DÖVİZLERİ

Yine KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar tasnifine göre bankalar kurunda özel ve tüzel kişiler adına açılan döviz tevdiat ve döviz mevduat hesaplarındaki dövizlere ait bilgiler Tablo 7'de verilmiştir. 31 Aralık 1994 tarihi itibarıyla Bankalar Kurundaki toplam döviz 283.207.0 bin ABD doları miktarındadır.

Tablo 7

KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Tasnifine Göre Bankalar Kurunda Özel ve Tüzel Kişiler Adına tutulan Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının ABD Doları Karşılığı ve Hesap Türüne Göre Dökümü

Bin ABD \$

Tarih Bankalar	Döviz Tevdiat		Döviz Mevduat		Toplam Döviz \$
	Hesap Adedi	Miktar \$	Hesap Adedi	Miktar \$	
31 Aralık 1988					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1015	6.903.0	6.903.0
Diğer Bankalar	3413	20.824.3	27648	55.778.8	76.603.1
Toplam	3413	20.824.3	28663	62.681.8	83.506.1
31 Aralık 1989					
KKTC Merkez Bankası	-	-	969	6.657.1	6.657.1
Diğer Bankalar	3.925	15.233.1	33.149	63.815.4	79.048.5
Toplam	3.925	15.233.1	34.118	70.472.5	85.705.6
31 Aralık 1990					
KKTC Merkez Bankası	-	-	984	9.705.4	9.705.4
Diğer Bankalar	4.101	9.366.9	36.962	70.854.4	80.221.3
Toplam	4.101	9.366.9	37.946	80.559.8	89.926.7
31 Aralık 1991					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1.002	10.062.0	10.062.0
Diğer Bankalar	4.682	15.203.4	42.269	98.715.0	113.918.4
Toplam	4.628	15.203.4	13.271	108.777.0	123.980.4
31 Aralık 1992					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1.083	11.469.7	11.469.7
Diğer Bankalar	5984	16.881.7	51.832	145.761.6	162.643.3
Toplam	5.984	16.881.7	52.915	157.231.3	174.113.0
31 Aralık 1993					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1009	7.668.5	7.668.5
Diğer Bankalar	6176	18.952.9	55598	202.424.0	221.376.9
Toplam	6176	18.952.9	56607	210.092.5	229.045.4
31 Ocak 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1012	6.066.4	6.066.4
Diğer Bankalar	6176	18.960.5	55788	187.649.6	206.610.1
Toplam	6176	18.960.5	56800	193.716.0	212.676.5

28 Şubat 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1026	5.731.9	5.731.9
Diğer Bankalar	5693	18.970.4	56286	191.043.5	210.013.9
Toplam	5693	18.970.4	57312	196.775.4	215.745.8
31 Mart 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1069	5.554.1	5.554.1
Diğer Bankalar	5627	20.242.6	58813	198.012.0	218.254.6
Toplam	5627	20.242.6	59882	203.566.1	223.808.7
30 Nisan 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1101	6.059.0	6.059.0
Diğer Bankalar	5641	20.724.9	58703	200.351.4	221.076.3
Toplam	5641	20.724.9	59804	206.410.4	227.135.3
31 Mayıs 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	2128	5.857.2	5.857.2
Diğer Bankalar	6701	21.786.7	59666	196.050.0	217.836.7
Toplam	6701	21.786.7	61794	201.907.2	223.693.9
30 Haziran 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	2153	5.391.8	5.391.8
Diğer Bankalar	6861	21.623.3	60376	207.071.5	228.694.8
Toplam	6861	21.623.3	62529	212.463.3	234.086.6
31 Temmuz 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1134	4.940.9	4.940.9
Diğer Bankalar	6691	22.919.0	60284	210.674.0	233.593.0
Toplam	6691	22.919.0	61418	215.614.9	238.533.9
31 Ağustos 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1130	5.094.0	5.094.0
Diğer Bankalar	6841	23.629.7	63087	218.386.2	242.015.9
Toplam	6841	23.629.7	64217	223.480.2	247.109.9
30 Eylül 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1150	4.140.0	4.140.0
Diğer Bankalar	7000	25.470.6	65097	236.975.9	262.446.5
Toplam	7000	25.470.6	66247	241.115.9	266.586.5

31 Ekim 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1150	4.349.6	4.349.6
Diğer Bankalar	7178	25.960.2	66480	253.819.7	279.779.9
Toplam	7178	25.960.2	67630	258.169.3	284.129.5
30 Kasım 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1158	4.361.4	4.361.4
Diğer Bankalar	3731	11.891.9	71016	263.903.0	275.794.9
Toplam	3731	11.891.9	72174	268.264.4	280.156.3
31 Aralık 1994					
KKTC Merkez Bankası	-	-	1141	3.868.4	3.868.4
Diğer Bankalar	8500	23.058.0	67127	256.280.6	279.338.6
Toplam	8500	23.058.0	68268	260.149.0	283.207.0

DÖVİZ REZERVLERİ

Döviz Rezervlerimiz devlet kuru ile bankalar kuru olarak iki başlık altında görülmektedir. Devlet Kuru hesabında tutulan dövizler tahsise tabi dövizlerdir. Bankalar Kuru başlığı altında gösterilen dövizler ise özel ve tüzel kişilere ait döviz tevdiat ve mevduat hesapları ile bankaların kendi nam ve hesaplarına tuttıkları dövizlerden oluşmaktadır. Tablo 8'den görüleceği üzere 31 Aralık 1994 tarihi itibarıyla toplam döviz rezervlerimiz 348.884.3 bin ABD Doları tutarındadır.

Tablo 8

Döviz Rezervlerinin Artış Hızı

Tarih-Döviz Niteliği	Miktar	Bin ABD \$ Bir önceki dönemle karşılaştırması	
<u>Aralık 1988</u>			
Devletin Kur Hesabında		46.391.0	
Bankalar Kurunda Tutulan			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	83.506.1		
b) Bankaların Kendileri	<u>19.825.8</u>	<u>103.331.9</u>	
Toplam		<u>149.722.9</u>	
<u>Aralık 1989</u>			
Devletin Kur Hesabında		58.679.7	126.48
Bankalar Kurunda tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	85.705.6		
b) Bankaların Kendileri	<u>38.781.3</u>	<u>124.486.9</u>	120.47
Toplam		<u>183.166.6</u>	122.33
<u>Aralık 1990</u>			
Devletin Kur Hesabında		45.620.2	77.73
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	89.926.7		
b) Bankaların kendileri	<u>48.112.0</u>	<u>138.038.7</u>	110.88
Toplam		<u>183.658.9</u>	100.26
<u>Aralık 1991</u>			
Devletin Kur Hesabında		28.144.8	61.70
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	123.980.4		
b) Bankaların Kendileri	<u>65.654.8</u>	<u>189.635.2</u>	137.37
Toplam		<u>217.780.0</u>	118.57

Aralık 1992

Devletin Kur Hesabında		8.720.3	30.99
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	174.113.0		
b) Bankaların kendileri	<u>51.102.2</u>	<u>225.215.2</u>	118.76
Toplam		<u>233.935.5</u>	107.41

Aralık 1993

Devletin Kur Hesabında		19.649.2	225.32
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	229.045.4		
b) Bankaların Kendileri	<u>53.183.4</u>	<u>282.228.8</u>	125.31
Toplam		<u>301.878.0</u>	129.04

Ocak 1994

Devletin Kur Hesabında		18.915.4	96.27
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	212.676.5		
b) Bankaların Kendileri	<u>52.490.9</u>	<u>265.167.4</u>	93.95
Toplam		<u>284.082.8</u>	94.11

Şubat 1994

Devletin Kur Hesabında		20.062.7	106.07
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	215.745.8		
b) Bankaların Kendileri	<u>48.132.4</u>	<u>263.878.2</u>	99.51
Toplam		<u>283.940.9</u>	99.95

Mart 1994

Devletin Kur Hesabında		20.611.0	102.73
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	223.808.7		
b) Bankaların Kendileri	<u>44.063.2</u>	<u>267.871.9</u>	101.51
Toplam		<u>288.482.9</u>	101.60

Nisan 1994

Devletin Kur Hesabında		24.232.6	117.57
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	227.135.3		
b) Bankaların Kendileri	<u>44.962.6</u>	<u>272.097.9</u>	101.58
Toplam		<u>296.330.5</u>	102.72

Mayıs 1994

Devletin Kur Hesabında		24.697.9	101.92
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	223.693.9		
b) Bankaların Kendileri	<u>48.188.3</u>	<u>271.882.2</u>	99.92
Toplam		<u>296.580.1</u>	100.08

Haziran 1994

Devletin Kur Hesabında		29.834.4	120.80
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	234.086.6		
b) Bankaların Kendileri	<u>50.181.8</u>	<u>284.268.4</u>	104.56
Toplam		<u>314.102.8</u>	105.91

Temmuz 1994

Devletin Kur Hesabında		32.311.8	108.30
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	238.533.9		
b) Bankaların Kendileri	<u>50.437.3</u>	<u>288.971.2</u>	101.65
Toplam		<u>321.283.0</u>	102.29

Ağustos 1994

Devletin Kur Hesabında		31.265.5	96.76
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	247.109.9		
b) Bankaların Kendileri	<u>51.280.1</u>	<u>298.390.0</u>	103.26
Toplam		<u>329.655.5</u>	102.61

Eylül 1994

Devletin Kur Hesabında		28.141.7	90.01
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	266.586.5		
b) Bankaların Kendileri	<u>52.273.1</u>	<u>318.859.6</u>	106.86
Toplam		<u>347.001.3</u>	105.26

Ekim 1994

Devletin Kur Hesabında		23.258.1	82.65
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	284.129.5		
b) Bankaların Kendileri	<u>50.562.8</u>	<u>334.692.3</u>	104.97
Toplam		<u>357.950.4</u>	103.16

Kasım 1994

Devletin Kur Hesabında		21.296.5	91.57
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	280.156.3		
b) Bankaların Kendileri	<u>49.020.9</u>	<u>329.177.2</u>	98.35
Toplam		<u>350.473.7</u>	97.91

Aralık 1994

Devletin Kur Hesabında		17.836.2	83.75
Bankalar Kurunda Tutulan:			
a) Özel ve Tüzel Kişiler	283.207.0		
b) Bankaların Kendileri	<u>47.841.1</u>	<u>331.048.1</u>	100.57
Toplam		<u>348.884.3</u>	99.55

DÖVİZ TEVDİAT VE DÖVİZ MEVDUAT HESAPLARININ CİNS VE VADELERİNE GÖRE DÖKÜMÜ

31 Aralık 1994 tarihinde Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat hesaplarının cins ve vadelerine göre dökümü Tablo 9'da gösterilmektedir. Döviz cinsine göre en popüler paranın sterlin daha sonra ABD doları ve DM olduğu gözlenmektedir.

Tablo 9**31 Aralık 1994 Tarihi İtibarıyla Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü**

Bin ABD Doları					
<u>Döviz Tevdiat Hesapları</u>	<u>Sterlin</u>	<u>ABD Doları</u>	<u>Alman Markı</u>	<u>Kıbrıs Lirası</u>	<u>Toplam Karsılığı</u>
					\$
Vadesiz	2.164.5	2.346.3	2.148.0	247.2	7.578.8
6 ay vadeli	1.609.0	1.300.6	813.4	-	4.338.9
1 yıl vadeli	5.037.3	3.059.6	419.9	-	11.201.3
Toplam	8.810.8	6.706.5	3.381.3	247.2	
\$	13.768.0	6.706.5	2.178.5	466.0	23.119.0
				Kur Farkı	<u>(61.0)</u>
					23.058.0
Döviz Mevduat Hesapları					
Vadesiz	37.559.5	18.164.0	16.028.0	1.638.1	90.270.8
6 Ay Vadeli	26.478.7	7.350.0	4.312.2	298.8	52.067.4
1 Yıl Vadeli	59.846.6	17.980.5	8.391.0	548.3	117.937.0
Toplam	123.884.8	43.494.5	28.731.2	2.485.2	
\$	193.582.4	43.494.5	18.510.0	4.688.3	260.275.2
				Kur Farkı	<u>(126.3)</u>
					260.148.9
Genel Toplam	132.695.6	50.201.0	32.112.5	2.732.4	
\$	207.350.4	50.201.0	20.688.5	5.154.3	283.394.2
				Kur Farkı	<u>(187.3)</u>
					283.206.9

DÖVİZ KREDİLERİ

Elde ettiğimiz bilgilere göre 31 Aralık 1994 tarihi itibarıyla, bankalarca kullanılan döviz kredileri bakiyesi, ABD doları türünden \$ 41,277,342, sterlin türünden £ 19,534,741, Alman Markı türünden DM 7,422,297 ve K£ türünden K£ 9,004 olmak üzere toplam olarak \$ 76,601,107 ABD doları değerindedir.

TÜRK LİRASI MEVDUAT

Aralık 1992 itibarıyla 1,550.2 milyar TL miktarında olan toplam mevduat Aralık 1991 bazına göre %77.78 oranında artış gösterdiği ve bu dönemin hayat pahalılığı %63.37 olduğuna göre reel artış tahakkuk etmiştir.

Aralık 1993 itibarıyla 2,998.1 milyar TL miktarında olan toplam mevduat Aralık 1992 bazına göre %193.39 oranında artış gösterdiği ve bu dönemin hayat pahalılığı %61.16 olduğuna göre bu dönemde de reel artış mevcuttur.

Aralık 1994 itibarıyla 5,483.8 milyar TL miktarında olan toplam mevduat Aralık 1993 bazına göre %82.90 oranında artış gösterirken bu dönemin hayat pahalılığı %215.01'e fırlamıştır. Netice itibarıyla bu dönemde reel artış söz konusu değildir. (Tablo 10)

Tablo: 10

Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı
Milyon TL

	Mevduatın Niteliğine Göre Dökümü	Bir Önceki Dönemle Karşılaştırması
<u>Aralık 1988</u>		
Resmi	73.369.4	
Ticari	16.044.4	
Tasarruf	<u>81.564.3</u>	
Toplam	170.978.1	
<u>Aralık 1989</u>		
Resmi	98.851.6	134.73
Ticari	30.190.5	188.16
Tasarruf	<u>215.758.9</u>	264.52
Toplam	344.801.0	201.66
<u>Aralık 1990</u>		
Resmi	140.010.5	141.63
Ticari	25.524.3	84.54
Tasarruf	<u>383.466.5</u>	177.73
Toplam	549.001.3	159.22
<u>Aralık 1991</u>		
Resmi	179.125.1	127.94
Ticari	39.272.9	153.86
Tasarruf	627.031.2	163.52
Diğer	<u>26.532.4</u>	
Toplam	871.961.6	158.83
<u>Aralık 1992</u>		
Resmi	375.017.3	209.36
Ticari	91.309.8	232.50
Tasarruf	1.002.221.9	159.83
Diğer	<u>81.686.3</u>	307.87
Toplam	1.550.235.3	177.78
<u>Aralık 1993</u>		
Resmi	786.881.3	209.83
Ticari	158.049.4	173.09
Tasarruf	1.908.184.8	190.40
Diğer	<u>145.003.3</u>	177.51
Toplam	2.998.118.8	193.40
<u>Ocak 1994</u>		
Resmi	790.662.2	100.48
Ticari	158.518.0	100.30
Tasarruf	1.834.970.5	96.16
Diğer	<u>123.780.8</u>	85.36
Toplam	2.907.931.5	97.00

<u>Subat 1994</u>		
Resmi	791.694.2	100.13
Ticari	143.834.0	90.10
Tasarruf	1.818.926.4	99.12
Diğer	<u>100.279.4</u>	81.01
Toplam	2.853.734.0	98.13
<u>Mart 1994</u>		
Resmi	792.862.5	100.14
Ticari	125.976.9	88.19
Tasarruf	1.724.050.1	94.78
Diğer	<u>106.348.0</u>	106.05
Toplam	2.749.237.5	96.33
<u>Nisan 1994</u>		
Resmi	754.008.5	95.09
Ticari	150.314.0	119.31
Tasarruf	1.848.779.0	107.23
Diğer	<u>99.225.8</u>	93.30
Toplam	2.852.327.3	103.74
<u>Mayıs 1994</u>		
Resmi	801.372.2	106.28
Ticari	177.319.4	117.96
Tasarruf	2.072.396.2	112.09
Diğer	<u>121.007.5</u>	121.95
Toplam	3.172.095.3	111.21
<u>Haziran 1994</u>		
Resmi	821.768.1	102.55
Ticari	188.165.5	106.12
Tasarruf	2.328.722.7	112.37
Diğer	<u>150.031.0</u>	123.98
Toplam	3.488.687.3	109.98
<u>Temmuz 1994</u>		
Resmi	820.739.6	99.87
Ticari	207.820.9	110.45
Tasarruf	2.604.194.7	111.83
Diğer	<u>178.545.2</u>	119.01
Toplam	3.811.300.4	109.25
<u>Ağustos 1994</u>		
Resmi	948.872.4	115.61
Ticari	289.468.9	139.29
Tasarruf	2.869.089.8	110.17
Diğer	<u>225.176.9</u>	126.12
Toplam	4.332.608.0	113.68

Eylül 1994

Resmi	900.099.4	94.86
Ticari	277.619.0	95.91
Tasarruf	3.008.941.8	104.87
Diğer	<u>222.487.1</u>	98.81
Toplam	4.409.147.3	101.77

Ekim 1994

Resmi	1.060.598.2	117.83
Ticari	327.685.8	118.03
Tasarruf	3.136.843.1	104.25
Diğer	<u>252.798.4</u>	113.62
Toplam	4.777.925.5	108.36

Kasım 1994

Resmi	1.115.562.3	105.18
Ticari	311.367.9	95.02
Tasarruf	3.237.505.2	103.21
Diğer	<u>257.604.0</u>	101.90
Toplam	4.922.039.4	103.02

Aralık 1994

Resmi	1.369.585.2	122.77
Ticari	387.539.7	124.46
Tasarruf	3.434.614.2	106.09
Diğer	<u>292.065.6</u>	113.38
Toplam	5.483.804.7	111.41

RESMÎ MEVDUAT

Resmi mevduatın KKTC Merkez Bankası ile diğer bankalar arasındaki bölünümü TL hesaplarında Tablo 11 ve Döviz hesaplarında Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 11

**K.K.T.C. MERKEZ BANKASI VE DİĞER BANKALAR NEZDİNDE
TÜRK LİRASI RESMİ MEVDUAT**

Milyon TL.

Tarih	KKTC Merkez Bankası	%	Diğer Bankalar	%	Toplam
Aralık 1992	25.578.4	6.82	349.438.9	93.18	375.017.3
Ocak 1993	56.227.5	14.42	333.498.9	85.58	389.726.4
Şubat 1993	2.761.3	0.70	382.714.6	99.30	385.475.9
Mart 1993	2.195.4	0.50	406.664.8	99.50	408.860.2
Nisan 1993	12.662.8	2.85	433.137.2	97.15	445.800.0
Mayıs 1993	1.057.6	0.22	475.385.7	99.78	476.443.3
Haziran 1993	77.854.6	12.68	535.863.4	87.32	613.718.0
Temmuz 1993	55.827.3	8.91	570.125.1	91.09	625.952.4
Ağustos 1993	57.348.0	8.23	639.193.9	91.77	696.541.9
Eylül 1993	58.868.5	8.69	618.116.3	91.31	676.984.8
Ekim 1993	56.541.5	7.81	665.814.4	92.19	722.122.9
Kasım 1993	77.296.1	10.23	678.043.3	89.77	755.339.4
Aralık 1993	57.655.9	7.32	729.225.4	92.68	786.881.3
Ocak 1994	60.629.4	7.66	730.032.9	92.34	790.662.3
Şubat 1994	78.012.7	9.85	713.681.5	90.15	791.694.2
Mart 1994	64.376.9	8.11	728.485.6	91.89	792.862.5
Nisan 1994	61.884.9	8.20	692.123.6	91.80	754.008.5
Mayıs 1994	57.155.4	7.13	744.216.8	92.87	801.372.2
Haziran 1994	57.983.3	7.06	763.784.8	92.94	821.768.1
Temmuz 1994	57.027.5	6.95	763.712.1	93.05	820.739.6
Ağustos 1994	99.512.9	10.49	849.359.6	89.51	948.872.5
Eylül 1994	93.921.8	10.43	806.177.6	89.57	900.099.4
Ekim 1994	117.842.0	11.11	942.756.2	88.89	1.060.598.2
Kasım 1994	171.827.3	15.40	943.735.0	84.60	1.115.562.3
Aralık 1994	168.242.6	12.28	1.201.342.6	87.72	1.369.585.2

Tablo 12

**K.K.T.C. MERKEZ BANKASI VE DİĞER BANKALAR
NEZDİNDE DÖVİZLİ RESMİ MEVDUAT**

					Milyon TL
Tarih	K.K.T.C. Merkez Bankası	%	Diğer Bankalar	%	Toplam
Aralık 1992	12.420.9	25.11	37.042.3	74.89	49.463.2
Ocak 1993	12.277.7	23.79	39.330.6	76.21	51.608.3
Şubat 1993	22.005.7	33.08	44.497.2	66.92	66.502.9
Mart 1993	20.798.8	30.69	46.959.9	69.31	67.758.7
Nisan 1993	19.877.6	29.27	48.012.9	70.73	67.890.5
Mayıs 1993	27.779.0	35.60	50.246.5	64.40	78.025.5
Haziran 1993	23.234.0	30.72	52.390.4	69.28	75.624.4
Temmuz 1993	12.342.7	19.25	51.769.4	80.75	64.112.1
Ağustos 1993	18.440.5	25.77	53.101.8	74.23	71.542.3
Eylül 1993	29.232.5	29.66	69.304.3	70.34	98.536.8
Ekim 1993	12.551.0	12.10	91.097.7	87.90	103.650.7
Kasım 1993	68.412.9	49.99	68.432.5	50.01	136.845.4
Aralık 1993	37.802.8	21.36	139.196.4	78.64	176.999.2
Ocak 1994	15.625.9	8.56	166.830.4	91.44	182.456.3
Şubat 1994	16.578.6	8.31	182.860.7	91.69	199.439.3
Mart 1994	19.112.8	8.36	209.630.2	91.64	228.743.0
Nisan 1994	35.054.3	11.05	282.259.9	88.95	317.314.2
Mayıs 1994	25.317.4	8.57	270.200.5	91.43	295.517.9
Haziran 1994	26.370.3	8.34	289.870.1	91.66	316.260.4
Temmuz 1994	26.403.8	8.86	271.552.1	91.14	297.955.9
Ağustos 1994	28.037.8	8.66	295.777.1	91.34	323.814.9
Eylül 1994	29.152.5	6.31	432.780.4	93.69	461.932.9
Ekim 1994	30.745.6	6.87	416.481.0	93.13	447.226.6
Kasım 1994	31.205.5	7.19	402.896.4	92.81	434.101.9
Aralık 1994	33.113.6	7.22	425.610.3	92.78	458.723.9

PLASMANLAR

Türk Lirası mevduat artış hızı ile plasman artış hızının karşılaştırması Tablo 13'de gösterilmiştir. Tablo 14'de Türk Lirası ve döviz plasmanlarının Türk Lirası karşılıklarını Aralık 1993 ve Aralık 1994 tarihleri itibarıyla, Tablo 15'de ise döviz plasmanlarının TL karşılıklarını aynı tarihler itibarıyla karşılaştırmalı olarak veriyoruz.

Tablo 13

**TÜRK LİRASI MEVDUAT ARTIŞ HIZI İLE TÜRK LİRASI
PLASMAN ARTIŞ HIZININ KARŞILAŞTIRMASI**

Milyon TL.

	Toplam TL Mevduat	Bir Önceki Dönemle Karşılaştırması %	Toplam TL Plasman	Bir Önceki Dönemle Karşılaştırması %
Aralık 1988	170.978.1		98.354.2	
Aralık 1989	344.801.0	201.66	196.967.7	200.26
Aralık 1990	549.001.3	159.22	368.871.9	187.27
Aralık 1991	871.961.6	158.82	483.614.7	131.10
Aralık 1992	1.550.235.3	177.78	3.655.135.1	755.79
Ocak 1993	1.678.802.5	108.29	3.656.059.0	100.02
Şubat 1993	1.774.617.1	105.70	3.652.241.5	99.89
Mart 1993	1.891.084.3	106.56	3.795.501.1	103.92
Nisan 1993	2.042.692.7	108.01	3.833.093.5	100.99
Mayıs 1993	2.174.652.9	106.46	3.803.109.1	99.21
Haziran 1993	2.341.140.9	107.65	3.979.854.1	104.64
Temmuz 1993	2.396.996.4	102.38	3.982.915.3	100.07
Ağustos 1993	2.567.155.9	107.09	4.010.620.8	100.69
Eylül 1993	2.655.211.1	103.43	4.170.081.6	103.97
Ekim 1993	2.860.964.3	107.74	4.202.963.1	100.78
Kasım 1993	2.957.435.1	103.37	4.266.003.9	101.49
Aralık 1993	2.998.118.8	101.37	1.918.482.9	44.97
Ocak 1994	2.907.931.5	96.99	1.891.084.3	98.57
Şubat 1994	2.853.734.1	98.13	1.899.368.7	100.43
Mart 1994	2.749.237.6	96.3	2.089.328.9	110.00
Nisan 1994	2.852.327.3	103.74	2.143.149.-	102.57
Mayıs 1994	3.172.095.3	111.21	2.116.505.3	98.75
Haziran 1994	3.488.687.4	109.98	2.006.707.8	94.81
Temmuz 1994	3.811.300.4	109.25	1.940.943.6	96.72
Ağustos 1994	4.332.608.0	113.68	1.897.699.4	97.77
Eylül 1994	4.409.147.3	101.77	2.004.185.1	105.61
Ekim 1994	4.777.925.6	108.36	2.224.470.2	110.99
Kasım 1994	4.922.039.4	103.02	2.645.807.3	118.94
Aralık 1994	5.483.804.8	111.41	4.006.918.3	151.44

Tablo: 14

**İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR TÜRK LİRASI VE DÖVİZ
PLASMANLARININ
SEKTÖREL BAZDA VE GEÇMİŞ DÖNEMLE KARŞILAŞTIRMASI**

Milyon TL

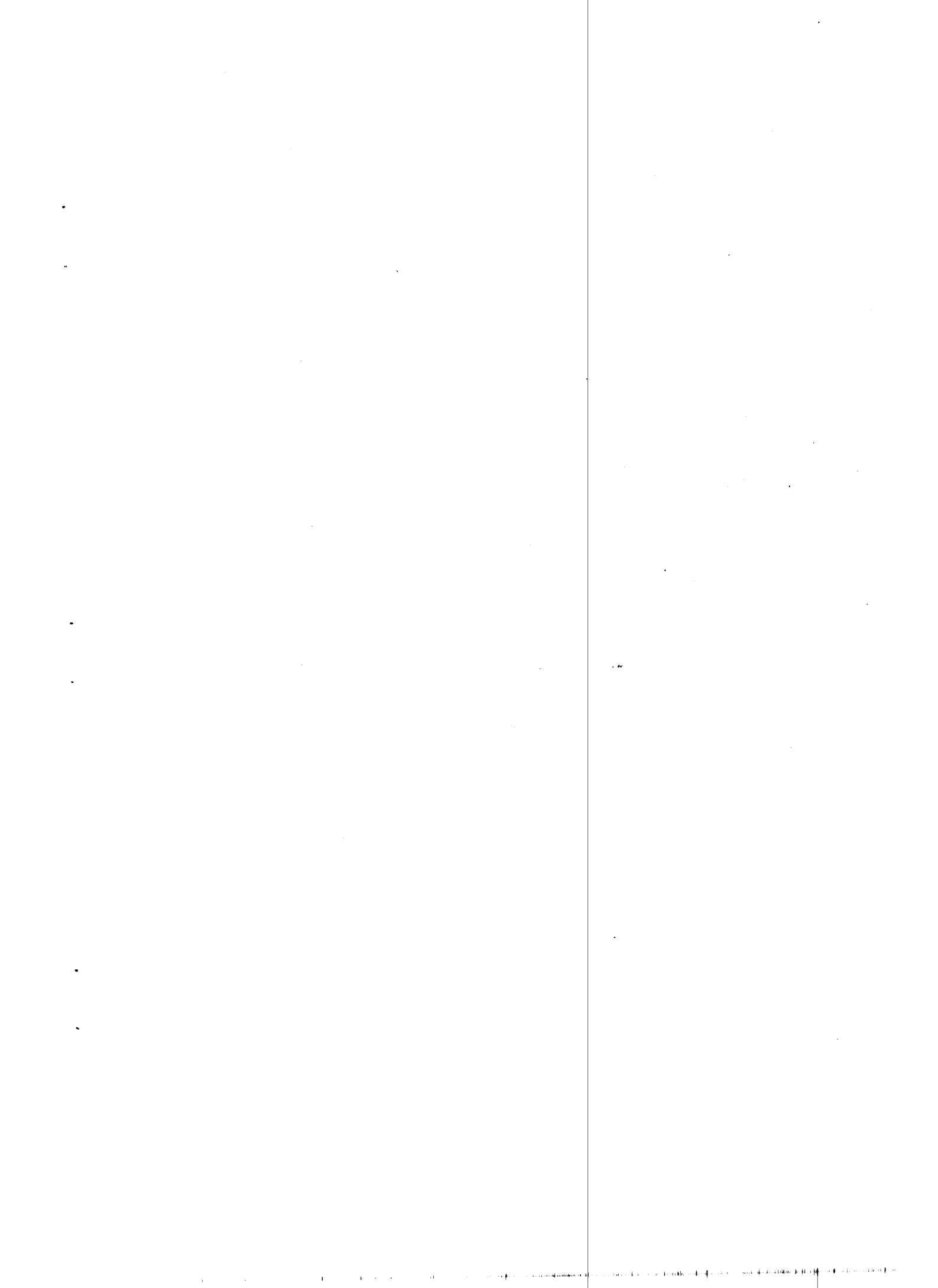
	<u>Aralık 1993</u>		<u>Aralık 1994</u>	
	%	Miktar	%	Miktar
Kamu Kurum ve Kuruluşları	27.42	881.582.4	30.85	2.777.019.4
Tarım	5.32	171.137.5	2.18	196.074.7
Sanayi	4.16	133.725.5	1.92	172.764.7
Nakliye ve Ulaşım	0.24	7.843.8	0.14	13.053.3
Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	39.10	1.257.314.2	30.74	2.767.473.0
Turizm	3.01	96.868.2	2.65	238.150.2
Bina ve İnşaat	0.79	25.458.7	0.64	57.506.8
Şahsi ve Mesleki Borçlar	18.41	591.914.4	30.10	2.710.302.1
İskonto Senetleri	1.55	49.708.9	0.78	70.381.3
	100.0	3.215.553.6	100.00	9.002.725.6

Not: Kamu Kurum ve Kuruluşları kalemi karşısında gösterilen miktar Bankamızca çeşitli sektörlerdeki kamu kurum ve kuruluşlarına Hazine Kefaleti Karşılığı verilen avansları da içermektedir. (Bak Tablo 2)

Tablo 15**BANKALAR DÖVİZ PLASMANLARININ TL KARŞILIKLARININ
SEKTÖREL BAZDA VE GEÇMİŞ DÖNEMLE KARŞILAŞTIRMASI**

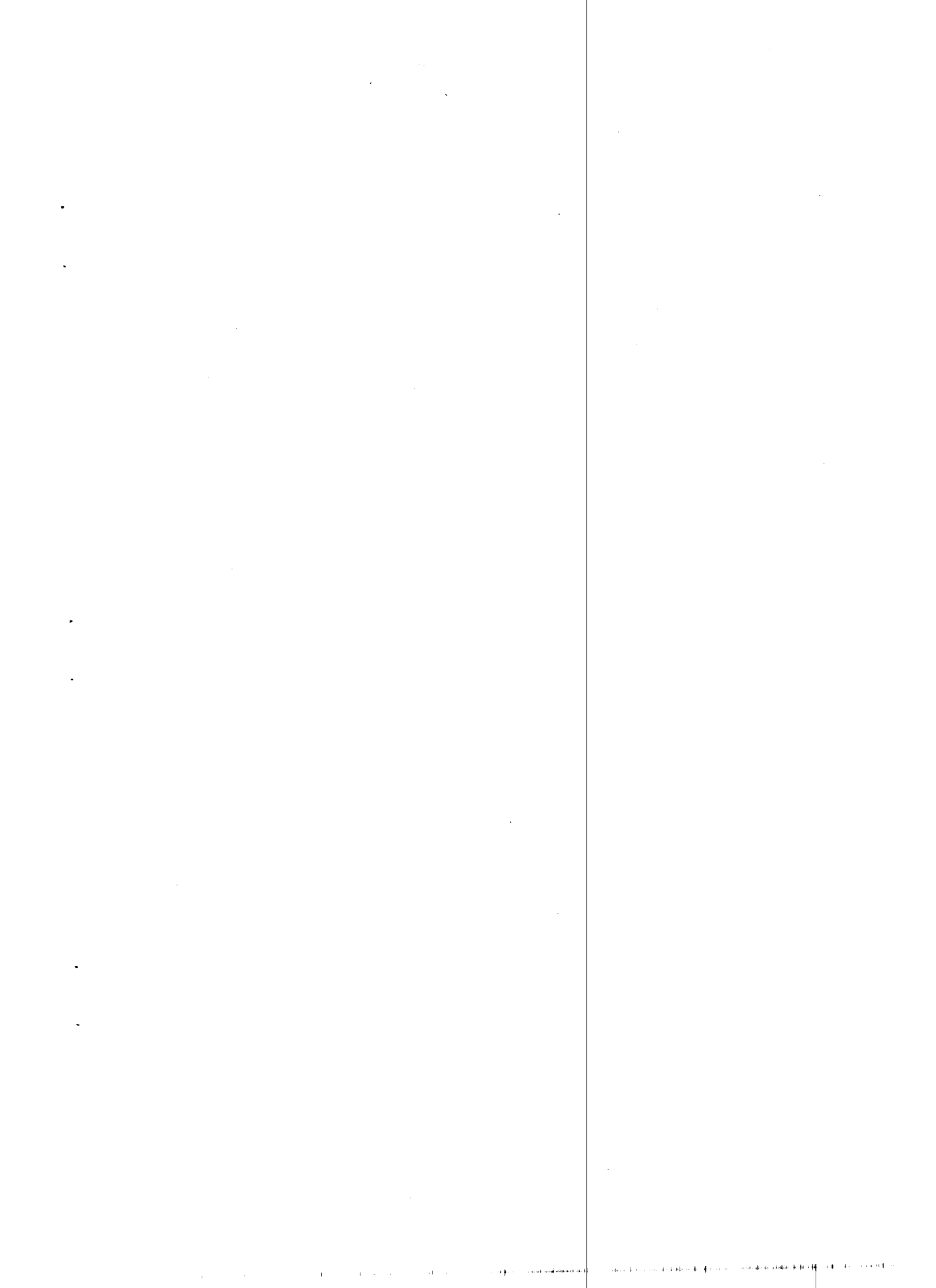
Milyon TL

	<u>Aralık 1993</u>		<u>Aralık 1994</u>	
	<u>%</u>	<u>Miktar</u>	<u>%</u>	<u>Miktar</u>
Kamu Kurum ve Kuruluşları	17.1	221.561.8	11.80	589.671.7
Tarım	-	-	-	-
Sanayi	4.7	61.143.0	1.49	74.270.0
Nakliye ve Ulaşım	-	-	0.15	7.369.6
Yurtiçi ve Yurtdışı Ticaret	46.4	601.853.6	37.14	1.855.297.0
Turizm	2.7	34.453.4	2.99	149.557.4
Bina ve İnşaat	0.5	6.358.7	0.57	28.643.5
Şahsi ve Mesleki Borçlar	28.6	371.700.1	45.86	2.290.998.0
	100.0	1.297.070.6	100.00	4.995.807.3

III. BÖLÜM

EKONOMİK GELİŞMELER

EKONOMİK GELİŞMELER

1) Üretim, İstihdam ve Fiyatlar

a) Üretim Artışı ve Kaynakların Kullanımı

1992, 1993 ve 1994 yıllarında GSMH'nın dağılımı ve sektörel katma değerlerinin büyüme hızları Tablo 16'da cari üretici fiyatları ve Tablo 17'de sabit üretici fiyatları ile karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

1977 sabit fiyatlarıyla 1992'de 7,124.7 milyon TL olan GSMH 1993'te 7,547.4 milyon TL'ye yükselmiştir. Yapılan gerçekleşme tahmininde 1994 yılı GSMH'sı 7,233.8 milyon TL olarak görülmektedir. Bu suretle 1993 yılında %5.9 oranındaki büyümeye karşılık 1994 yılında %4.2 oranında bir düşüş tahmin edilmiştir.

Sabit üretici fiyatları ile hesaplanan 1992, 1993 ve 1994 yılları GSYİH'sının sektörel paylarına göz attığımızda ilk dört sıranın, Kamu Hizmetleri, Ticaret, Sanayi ve Tarım sektörlerince işgal edildiğini görürüz.

1993 ve 1994 yıllarına ait karşılaştırmalı Kaynaklar-Harcamalar Dengesi Tablo 18'dedir. Gayri Safi Milli Hasılının Toplam Kaynaklar içindeki payı 1993'te %99.8 ve Dış Açığın Toplam Kaynaklar içindeki payı ise %0.2 olarak görülmektedir. Bu oranların 1994'te fazla değişmeyeceği tahmin olunmuştur. 1993'te Toplam Kaynakların %17.2'si yatırımlara ve %82.8'i Tüketime gitmiştir. Bu oranların 1994'te sıra ile %14.5 ve %85.5 olarak gerçekleşeceği tahmin olunmuştur. Sabit sermaye yatırımlarında Kamu payının %38.8'den, %24.9'a düşeceği ve Özel Sektör payının ise %61.2'den, %75.1'e yükseleceği tahmin olunmuştur.

Tablo 16

GSMH'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızı

(Cari Üretici Fiyatlarıyla Milyon TL.)

Sektörler	1992	1993	1994*	Büyüme Hızı %		Dağılım Yüzdesi		
				1992-1993	1993-1994	1992	1993	1994
1. Tarım	410.237.0	734.842.6	1.339.075.8	791	82.2	10.2	10.8	8.7
a) Çiftçilik	390.317.1	698.978.5	1.281.855.8	79.1	83.4	9.7	10.3	8.3
b) Ormançılık	1.514.9	2.234.0	3.364.4	47.5	50.6	-	-	-
c) Balıkçılık	18.405.0	33.630.1	53.855.6	82.7	60.1	0.5	0.5	0.4
2. Sanayi	511.206.0	750.946.9	1.876.812.6	46.9	149.9	12.8	11.0	12.2
a) Maden ve Taşocakçılığı	34.343.2	56.991.8	142.479.5	65.9	150.0	0.9	0.8	0.9
b) İmalat Sanayii	415.765.0	578.692.9	1.541.652.7	39.2	166.4	10.4	8.5	10.0
c) Elektrik-Su	61.097.8	115.262.2	192.680.4	88.7	67.2	1.5	1.7	1.3
3. İnşaat	313.844.8	442.945.2	1.222.436.8	41.1	176.0	7.8	6.5	7.9
4. Ticaret	734.288.2	1.419.658.9	3.107.381.0	93.3	118.9	18.3	20.8	20.2
a) Toptan ve Perakende Ticaret	539.128.2	1.034.175.7	2.272.091.7	91.8	119.7	13.4	15.1	14.8
b) Otelcilik ve Lokantacılık	195.160.0	385.483.2	835.289.3	97.5	116.7	4.9	5.7	5.4
5. Ulaştırma-Haberleşme	363.062.0	588.167.0	1.237.441.3	62.0	110.4	9.0	8.6	8.1
6. Mali Müesseseler	290.529.9	456.509.4	1.141.373.0	57.1	150.0	7.2	6.7	7.4
7. Konut Gelirleri	75.864.1	137.102.6	264.026.5	80.7	92.6	1.9	2.0	1.7
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	240.025.5	399.172.6	883.124.1	66.3	121.2	6.0	5.8	5.7
9. Kamu Hizmetleri	750.710.6	1.280.031.8	3.133.014.9	70.5	144.8	18.7	18.7	20.3
İthalat Vergileri	323.728.9	618.780.3	1.198.892.2	91.1	93.7	8.1	9.1	7.8
GSYİH (a.f)	4.013.496.4	6.828.157.3	15.403.578.2	70.1	125.6	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alem Faktör Gelirleri	24.205.8	113.067.0	389.368.8	367.1	244.4	0.6	1.7	2.5
GSMH (a.f)	4.037.702.2	6.941.224.3	15.792.947.0	71.9	127.5	100.6	101.7	102.5

(*) Gerçekleşme tahmini

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 17

GSMH'nın Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerinin Büyüme Hızı

(Cari Üretici Fiyatlarıyla Milyon TL.)

Sektörler	1992	1993	1994*	Büyüme Hızı %		Dağılım Yüzdesi		
				1992-1993	1993-1994	1992	1993	1994
1. Tarım	827.0	891.1	803.8	7.8	-9.8	11.7	12.0	11.4
a) Çiftçilik	775.7	838.7	750.9	8.1	-10.5	11.0	11.3	10.7
b) Ormancılık	8.1	9.1	9.2	12.3	1.1	0.1	0.1	0.1
c) Balıkçılık	43.2	43.3	43.7	0.2	0.9	0.6	0.6	0.6
2. Sanayi	949.7	953.6	962.6	0.4	0.9	13.4	12.8	13.7
a) Maden ve Taşocakçılığı	26.9	27.9	27.9	3.7	-	0.4	0.4	0.4
b) İmalat Sanayii	795.2	794.4	799.9	-0.1	0.7	11.2	10.7	11.4
c) Elektrik-Su	127.6	131.3	134.8	2.9	2.7	1.8	1.7	1.9
3. İnşaat	655.2	704.7	646.8	7.6	-8.2	9.3	9.5	9.2
4. Ticaret	1.257.4	1.305.8	1.166.2	3.8	-10.7	17.7	17.6	16.5
a) Toptan ve Perakende Ticaret	1.079.2	1.083.9	926.4	0.4	-14.5	15.2	14.6	13.1
b) Otelcilik ve Lokantacılık	178.2	221.9	239.8	24.5	8.1	2.5	3.0	3.4
5. Ulaştırma-Haberleşme	688.5	746.8	762.8	8.5	2.1	9.7	10.1	10.8
6. Mali Müesseseler	333.9	354.2	362.7	6.1	2.4	4.7	4.8	5.1
7. Konut Gelirleri	390.4	396.4	403.9	1.5	1.9	5.5	5.3	5.7
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	284.1	294.1	278.7	3.5	-5.2	4.0	4.0	4.0
9. Kamu Hizmetleri	1.303.6	1.320.8	1.323.0	1.3	0.2	18.4	17.8	18.7
İthalat Vergileri	392.2	457.0	344.2	16.5	-24.7	5.6	6.1	4.9
GSYİH (a.f)	7.082.0	7.424.5	7.054.7	4.8	-5.0	100.0	100.0	100.0
Net Dış Alem Faktör Gelirleri	42.7	122.9	179.1	187.8	45.7	0.6	1.7	2.5
GSMH (a.f)	7.124.7	7.547.4	7.233.8	5.9	-4.2	100.6	101.7	102.5

(*) Gerçekleşme tahmini

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 18

Kaynaklar - Harcamalar Dengesi

(Milyon TL.)

	1993		1994*		Değişme (%)		GSMH'ya Oranı (%)	
	Cari Fiyatlarla	1977 Sabit Fiyatlarıyla	Cari Fiyatlarla	1977 Sabit Fiyatlarıyla	Cari	Sabit	1993	1994
I. TOPLAM KAYNAKLAR	6,952,331.3	7,559.5	15,515,716.4	7,106.8	123.2	-6.0	100.2	98.2
1. GSMH	6,941,224.3	7,547.4	15,792,947.0	7,233.8	127.5	-4.2	100.0	100.0
2. Dış Açık	11,107.0	12.1	(277,230.6)	(127.0)	-	-	0.2	(1.8)
II. TOPLAM YATIRIMLAR	1,197,935.8	1,302.6	2,243,594.5	1,027.6	87.3	-21.1	17.3	14.2
1. Sabit Sermaye Yatırımları	1,049,499.0	1,141.2	1,963,674.5	899.4	87.1	-21.2	15.1	12.4
a) Kamu	407,014.0	442.6	488,750.0	223.8	20.1	-49.4	5.9	3.1
b) Özel	642,485.0	698.6	1,474,924.5	675.6	129.6	-3.3	9.2	9.3
2. Stok Değişmeleri	148,436.8	161.4	279,920.0	128.2	88.6	-20.6	2.2	1.8
a) Kamu	45,461.2	49.4	85,767.9	39.3	88.7	-20.5	0.7	0.6
b) Özel	102,975.6	112.0	194,152.1	88.9	88.5	-20.6	1.5	1.2
III. TOPLAM TÜKETİM	5,754,395.5	6,256.9	13,272,121.9	6,079.2	130.6	-2.8	82.9	84.0
1. Kamu	1,523,275.7	1,656.3	3,594,404.4	1,646.4	136.0	-0.6	21.9	22.7
2. Özel	4,231,119.8	4,600.6	9,677,715.5	4,432.8	128.7	-3.6	61.0	61.3
IV. TOPLAM YURTİÇİ TASARRUFLAR	1,186,828.8	1,290.5	2,520,825.1	1,154.6	112.4	-10.5	17.1	16.0

(*) Gerçekleşme Tahmini

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

b) İstihdam

1992, 1993 ve 1994 yıllarında istihdamın sektörel dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 19'da verilmiştir. Her üç yılda Tarım yaklaşık %24 payla birinci sırayı, Kamu Hizmetleri yaklaşık %22 payla ikinci sırayı, İnşaat yaklaşık %13 payla üçüncü sırayı, Sanayi yaklaşık %11 payla dördüncü sırayı ve Ticaret yaklaşık %10 payla beşinci sırayı işgal etmektedir.

Tablo 19

İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus

Yıllar Sektörler	1992		1993		1994*	
	Sayı	% Pay	Sayı	% Pay	Sayı	% Pay
1. TARIM	18,469	25.0	18,100	24.0	17,738	23.5
2. SANAYİ	8,169	11.0	8,198	10.8	8,209	10.9
a) Taşocakçılığı	958	1.3	976	1.3	976	1.3
b) İmalat Sanayii	5,991	8.1	5,991	7.9	5,991	8.0
c) Elektrik-Su	1,220	1.6	1,231	1.6	1,242	1.6
3. İNŞAAT	9,070	12.3	9,584	12.7	9,584	12.7
4. TİCARET-TURİZM	7,473	10.1	7,889	10.5	8,046	10.7
a) Toptan ve Perakente Tic.	5,172	7.0	5,182	6.9	5,182	6.9
b) Otelcilik ve Lokantacılık	2,301	3.1	2,707	3.6	2,864	3.8
5. ULAŞTIRMA- HABERLEŞME	5,806	7.8	6,144	8.2	6,224	8.3
6. MALİ MÜESSESELER	2,074	2.8	2,162	2.9	2,198	2.9
7. SERBEST MESLEKLER	6,765	9.1	6,936	9.2	6,936	9.2
8. KAMU HİZ. (Kit ve Belediyeler dahil)	16,211	21.9	16,365	21.7	16,385	21.8
TOPLAM	74,037	100.0	75,378	100.0	75,320	100.0
İşsiz Sayısı	738		569		580	
Toplam Nüfus	175,118		177,120		179,208	

(*) Ön Tahmin

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

c) Fiyat Hareketleri ve Ücretler

1986-1994 yılları ile 1995 yılının ilk beş ayındaki fiyat hareketleri karşılaştırmalı olarak Tablo 20'de verilmiştir. Devlet Planlama Örgütünc yeni bir tüketim harcamaları anketi yapılmış ve bu anket sonucu belirlenen eğilimlere göre ağırlıklı, yeni bir tüketim kalıbı hazırlanarak 1 Ocak 1988'den itibaren baz olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Hayat pahalılığı 1986'da %48.09, 1987'de %43.01, 1988'de %62.57, 1989'da %51.81, 1990'da %69.41, 1991'de %46.33, 1992'de %63.37, 1993'de %61.16, 1994'te %215.01 ve 1995'in ilk beş aylık döneminde %29.64 olarak saptanmış olup bunun mal ve hizmet gruplarına göre dağılımı Tablo 21'de gösterilmektedir.

Yüksek enflasyonist ortamda maaş ve ücretlerin satın alma gücünü korumak düşüncesiyle 1983 yılından beri eşel mobil sistemi uygulanmaktadır. 1985 yılı sonuna kadar her dört ay sonundaki hayat pahalılığı artışı dikkate alınarak maaş ve ücretlere yansıtılan artışlar 1986 yılından itibaren her üç ve 1 Nisan 1990'dan itibaren her iki aydaki duruma göre ayarlanmaya başlanmıştır.

Bakanlar Kurulu 7/1979 sayılı Kamu Görevlileri Yasası'nın 121. maddesi uyarınca ödenmekte olan aylık maaş ve ücretlerin 1.5.1990 tarihinden geçerli olmak üzere her ayın ilk mesai günü peşin olarak ödenmesini karara bağladı.

Asgari Ücret Saptama Komisyonunda alınan tavsiye kararları uyarınca asgari ücret

1 Ocak 1987'den itibaren ayda 90.000.-TL

1 Ocak 1988'den itibaren ayda 121.000.-TL

1 Ocak 1989'dan itibaren ayda 205.000.-TL

1 Ocak 1990'dan itibaren ayda 340.500.-TL

1 Ocak 1991'den itibaren ayda 520.000.-TL

1 Ocak 1992'den itibaren ayda 806.000.-TL

1 Ocak 1993'den itibaren ayda 1.373.000.-TL

1 Ocak 1994'den itibaren ayda 3.000.000.-TL

1 Ağustos 1994'den itibaren ayda 5.000.000.-TL

1 Ocak 1995'den itibaren ayda 9.420.000.-TL

olarak saptanmıştır

Tablo 20**Hayat Pahalılığı**

	1986 %	1987 %	1988 %	1989 %	1990 %	1991 %	1992 %
Ocak	7.10	3.18	8.08	5.71	6.44	3.33	7.42
Şubat	11.54	4.43	17.09	14.07	16.89	6.43	18.28
Mart	19.01	9.05	24.11	16.47	20.82	10.68	22.29
Nisan	19.15	10.00	26.58	20.78	25.02	15.21	25.55
Mayıs	20.69	11.35	28.53	24.09	28.30	17.98	28.12
Haziran	21.07	17.12	31.45	25.17	32.22	23.82	30.50
Temmuz	31.75	19.33	36.44	32.82	35.44	26.78	34.62
Ağustos	36.47	19.77	44.73	40.43	50.99	29.17	39.05
Eylül	36.68	24.43	48.11	41.73	58.19	34.86	44.20
Ekim	38.81	34.54	53.54	43.97	61.98	39.06	50.14
Kasım	41.48	38.40	57.86	47.98	65.63	42.51	55.92
Aralık	48.09	43.01	62.57	51.81	69.41	46.33	63.37

	1993 %	1994 %	1995 %
Ocak	4.93	4.82	9.54
Şubat	12.12	14.37	17.02
Mart	17.86	39.59	25.93
Nisan	20.50	66.83	27.36
Mayıs	22.35	109.38	29.64
Haziran	25.34	116.43	
Temmuz	31.53	126.64	
Ağustos	37.80	149.29	
Eylül	40.46	166.12	
Ekim	44.01	179.13	
Kasım	50.87	192.89	
Aralık	61.16	215.01	

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 21**Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı**

	1984 %	1985 %	1986 %	1987 %
Yiyecek ve İçecek	45.48	16.89	30.83	19.63
Ev ve ev masrafı	6.70	5.03	3.23	6.11
Giyim	5.53	12.34	7.74	7.68
İlaç ve Tıp	0.62	0.46	0.41	0.39
Eğitim	0.60	0.33	0.11	0.47
Taşıt	6.36	3.93	1.45	3.47
Hizmetler	1.32	1.25	1.34	0.79
Eğlence ve Okuma	0.93	0.35	0.92	0.66
Sigara	3.03	2.31	1.00	3.63
Şahsi Harcamalar	0.15	0.15	0.18	0.18
Toplam	70.72	43.04	48.09	43.01

1 Ocak 1988'den itibaren yeni döküm uygulanmıştır, şöyle ki:

	1988 %	1989 %	1990 %	1991 %	1992 %	1993 %
Gıda	27.53	27.87	21.71	22.44	22.83	24.13
Giyim	5.57	5.66	7.88	3.62	6.57	7.50
Ev Eşyası	6.49	3.10	5.96	4.04	5.39	4.14
Sağlık ve Kişisel Bakım ile ilgili Harcamalar	3.36	2.21	2.61	2.56	3.45	3.19
Ulaştırma ve Haberleşme	9.62	6.96	19.46	5.63	13.73	14.5
Kültür, Eğitim ve Eğlence	4.78	1.66	5.17	3.06	4.22	4.06
Konut ve Konut ile ilgili Harcamalar	3.15	2.88	4.53	3.30	4.93	2.81
Sigara	2.07	1.47	2.09	1.68	2.25	1.28
Toplam	62.57	51.81	69.41	46.33	63.37	61.16

	1994 %	1995* %
Gıda	103.43	9.30
Giyim	19.82	2.90
Ev Eşyası	17.57	1.66
Sağlık ve Kişisel Bakım ile ilgili Harcamalar	10.28	1.78
Ulaştırma ve Haberleşme	37.06	6.58
Kültür, Eğitim ve Eğlence	7.84	1.62
Konut ve konut ile ilgili Harcamalar	14.11	5.14
Sigara	4.90	0.66
Toplam	215.01	29.64

*Aralık-Mayıs Dönemi

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

2. Mali ve Parasal Gelişmeler

a) Mali Gelişmeler

Bütçe harcamaları 1988'de 150.7 milyar TL, 1989'da 257.4 milyar TL, 1990'da 524.7 milyar TL, 1991'de 891.1 milyar TL., 1992'de 1.369.3 milyar TL., 1993'de 2.504.3 milyar TL., ve 1994'de 6.591.4 milyar TL. olarak gerçekleşmiştir. Bu harcamaların yerel gelir katkısı %58.6 ve %76.0 arasında seyretmiştir. Yerel gelirleri G.S.M.H. ile karşılaştırdığımızda yerel gelirlerin %21.5 ile %30.1 arasında seyretmiş olduğunu görürüz. (Tablo 22 ve 23)

1994 yılı sonu itibarıyla birikmiş bütçe açıkları 2,527.3 milyar TL'na baliğ olmuştur. (Tablo 24).

Bütçe açıklarına karşılık TC Ziraat Bankası'ndan sağlanan krediler, faizler hariç 1994 yılı sonunda 55.9 milyar TL. tutarındadır. 1987 yılından sonra TC Ziraat Bankası'ndan borç alınmamıştır. (Tablo 25). 1994 mali yılı toplam bütçe açığı 1,210.8 milyar TL olup iç borçlanmalarla karşılanmıştır.

Tablo 22

G.S.M.H. ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi
1989-1994

(Milyar TL.)

	1989		1990		1991		1992		1993		1994	
	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi	Gerçekleşme	G.S.M.H. Yüzdesi
1. Bütçe Yerel Gelirleri	195.7	21.5	390.3	25.2	521.9	23.0	876.9	21.7	1.689.5	24.3	4,748.5	30.1
1. Vergi Gelirleri	163.0	17.9	331.7	21.4	425.8	18.7	728.7	18.0	1.392.4	20.0	3,129.1	19.8
a) Dolaysız Vergiler	84.4	9.3	166.1	10.7	243.6	10.7	392.6	9.7	727.8	10.5	1,813.8	11.5
b) Dolaylı Vergiler	78.6	8.6	165.6	10.7	182.2	8.0	336.1	8.3	664.6	9.5	1,315.3	8.3
2. Diğer Gelirler	32.7	3.6	58.6	3.8	96.1	4.3	148.2	3.7	297.1	4.3	1,619.4	10.2
II. Bütçe Giderleri	257.4	28.3	524.7	33.9	891.1	39.2	1,369.3	33.9	2.504.3	36.0	6,591.4	41.7
1. Cari Giderler	214.7	23.6	430.2	27.8	731.7	32.2	1,150.8	28.5	2,063.6	29.7	5,672.2	35.9
a) Personel Giderleri	108.1	11.9	206.9	13.4	341.8	15.0	557.7	13.8	973.8	14.0	2,669.3	16.9
b) Diğer Cari Giderler	21.0	2.3	40.7	2.6	58.4	2.6	96.9	2.4	188.7	2.7	368.5	2.3
c) Transferler	85.6	9.4	182.6	11.8	331.5	14.6	496.2	12.3	901.1	13.0	2,634.4	16.7
- Sosyal	64.6	7.1	144.9	9.4	231.7	10.2	398.8	9.9	693.9	10.0	1,821.1	11.5
- Diğer	21.0	2.3	37.7	2.4	99.8	4.4	97.4	2.4	207.2	3.0	813.3	5.1
2. Savunma Giderleri	12.6	1.4	20.1	1.3	47.0	2.1	84.2	2.1	126.1	1.8	310.3	2.0
3. Yatırımlar	30.1	3.3	74.4	4.8	112.4	4.9	134.3	3.3	314.6	4.5	608.9	3.8
III. Dış Yardım ve Borçlanmalar	61.7	6.8	134.4	8.7	369.2	16.2	492.4	12.2	814.8	11.7	1,842.9	11.7
- Dış Yardımlar	37.7	4.1	50.9	3.3	113.7	5.0	150.7	3.7	296.4	4.3	632.1	4.0
- Borçlanmalar (Açık)	24.0	2.6	83.5	3.4	255.5	11.2	341.7	8.5	518.4	7.4	1,210.8	7.7

Not: G.S.M.H

1989	910.1
1990	1,547.8
1991	2,273.7
1992	4,037.7
1993	6,941.2
1994	15,792.9 (Tahmin)

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

Tablo 23

Karşılaştırmalı Bütçe Özeti
1988-1994

(Milyar TL.)

	1988		1989		1990		1991		1992		1993		1994	
	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%	Gerçek- leşme	%
Bütçe Finansmanı														
Yerel Kaynaklar	109.2	72.5	195.7	76.0	390.3	74.4	521.9	58.6	876.9	64.0	1,689.5	67.5	4,748.5	72.0
Dış Yardım	22.1	14.7	37.7	14.7	50.9	9.7	113.7	12.8	150.7	11.0	296.4	11.8	632.1	9.6
Borçlanma	19.4	12.8	24.0	9.3	83.5	15.9	255.5	28.7	341.7	25.0	518.4	20.7	1,210.8	18.4
	150.7	100.0	257.4	100.0	524.7	100.0	891.1	100.0	1,369.3	100.0	2,504.3	100.0	6,591.4	100.0
Cari Harcamalar	131.1	87.0	214.7	83.4	430.2	82.0	731.7	82.1	1,150.8	84.1	2,063.6	82.4	5,672.2	86.1
Savunma Harcamaları	8.6	5.7	12.6	4.9	20.1	3.8	47.0	5.3	84.2	6.1	126.1	5.0	310.3	4.7
Yatırım Harcamaları	11.0	7.3	30.1	11.7	74.4	14.2	112.4	12.6	134.3	9.8	314.6	12.6	608.9	9.2
	150.7	100.0	257.4	100.0	524.7	100.0	891.1	100.0	1,369.3	100.0	2,504.3	100.0	6,591.4	100.0

Not: Ankara'da ödenen yatırım harcamaları yukarıdaki rakamlara dahil edilmemiştir.

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Planlama Örgütü

Tablo 24

Yıllar İtibarıyla Bütçe Açıkları

(Cari Fiyatlarla Milyon TL.)

	Bütçe Açığı	G.S.M.H.%'si
1975 Yılı Bütçe Açığı	156.2	8.6
1976 " " "	163.1	5.8
1977 " " "	275.9	7.2
1978 " " "	289.3	5.5
1979 " " "	666.6	7.8
1980 " " "	1,541.3	8.8
1981 " " "	2,024.8	8.3
1982 " " "	2,856.8	8.3
1983 " " "	3,722.7	7.9
1984 " " "	6,789.8	9.2
1985 " " "	12,504.8	9.9
1986 " " "	22,585.4	11.6
1987 " " "	20,154.2	7.0
1988 " " "	19,386.5	4.0
1989 " " "	24,201.3	2.7
1990 " " "	83,535.0	5.4
1991 " " "	255,513.6	11.2
1992 " " "	341,678.9	8.5
1993 " " "	518,431.3	7.5
1994 " " "	1,210,830.2	
1994 Yılı Sonu Birikmiş Bütçe Açığı	2,527,307.7	

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 25**T.C. Ziraat Bankasından Sağlanan Kredilerin
(Faziler Hariç) Yıllar İtibarıyla dökümü**

Milyar TL.

1975	0.1
1976	0.1
1977	0.1
1978	0.3
1979	0.4
1980	1.4
1981	2.0
1982	3.0
1983	5.3
1984	6.4
1985	8.8
1986	18.8
1987	10.0
1988	-
1989	-
1990	-
1991	-
1992	-
1993	-
1994	-
	<hr/>
	55.9

Kaynak: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı
Devlet Plânlama Örgütü

b) Parasal Gelişmeler

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolünün Para, Kambiyoyu, Bankacılık Bölümü altında yer alan maddeler büyük ölçüde hayata geçirilmiştir. 26/1987 sayılı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar (Değişiklik) Yasası 1 Haziran 1987, 35/1987 sayılı yeni Merkez Bankası Yasası 26 Haziran 1987 ve 22/1987 sayılı Para ve Kambiyoyu İşleri (Değişiklik) Yasası ise 1 Kasım 1987 tarihinden itibaren yürürlüğe konmuştur. 22/1987 sayılı Yasa ile değişik şekliyle 38/1982 sayılı Para ve Kambiyoyu İşleri Yasası altında verilen yetkilere dayanılarak Bakanlar Kurulunca yapılan Para ve Kambiyoyu İşleri Tüzüğü de 2 Kasım 1987 tarih ve 116 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. Bu cümleden olmak üzere 48/1990 sayılı Offshore Bankacılık Hizmetleri Yasası 26 Kasım 1990 tarih ve 117 sayılı Resmi Gazete, Offshore Bankacılık Hizmetleri Tüzüğü ise 9 Ocak 1991 tarih ve 3 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3. Ticaret, Pazarlama ve Ödemeler Dengesi

a) Ticaret ve Pazarlama

Toptan ve perakente ticaret KKTC Ekonomisinde önemli bir yer işgal etmektedir.

Bu sektörden doğan katma değer cari fiyatlarla 1989'da 158.136.0 milyon TL, 1990'da 285.356.3 milyon TL, 1991'de 381.908.1 milyon TL, 1992'de 539.128.2 milyon TL ve 1993'de 1.034.175.7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 1994'te ise 2,272,091.7 milyon TL olarak tahmin edilmiştir. Böylece sektörün G.S.Y.İ.H. içindeki payı 1990'da %18.6, 1991'de %16.9, 1992'de %13.4, 1993'de %15.1 ve 1994'te %14.8 olarak görülmektedir. İstihdam açısından bakıldığında toptan ve perakente ticaret sektöründe çalışanlar 1989'da 4948, 1990, 1991 ve 1992'de 5172, 1993 ve 1994'te ise 5182 olarak saptanmıştır. Bu suretle kişi başına katma değer 1989'da 31.9 milyon TL, 1990'da 55.2 milyon TL, 1991'de 73.8 milyon TL, 1992'de 104.2 milyon TL, 1993'de 199.6 milyon TL. ve 1994'te 438.4 milyon TL şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 26 incelendiğinde 1981 - 1994 yılları itibarıyla dışalımın %40-48 arasındaki bölümünün Türkiye'den ve %52-60 arasındaki bölümünün diğer ülkelerden, dış satımın ise %12-23 arasındaki bölümünün Türkiye'ye, %77-78 arasındaki bölümünün ise diğer ülkelere yapıldığını görürüz.

Dış alımlarımızda Türkiye birinci sırayı alırken, dış satımlarımızda en büyük pay Birleşik Krallığa gitmiştir. (Tablo 27)

Tarım ürünleri dış satımlarımızın %45 ve %57 arasında değişen bir oranı oluştururken, %43 ile %55 arasında değişen bir oranı da sanayi ürünlerinden oluşmuştur. Dış alımda ise yaklaşık %11 tarımsal ürünlere karşılık, %89 sanayi ve mineral ürünleri görülmektedir. (Tablo 28 ve 29)

Dış ticaret açığımız Dolar bazında yılda 309.4 milyon ABD doları olarak görülmektedir. 1979-1994 döneminde dış satımın dış alımı karşılama oranının %15 ve %47 arasında değiştiği görülmektedir. (Tablo 30)

Dış ticaretimizin gelişmesinde ulaşım ve haberleşme en büyük etkenlerdendir. Politik ve ekonomik nedenlerle KKTC deniz ve hava limanlarına uluslararası ticarete mevcut koşulların gerektirdiği şekilde düzenli uçak ve gemi seferleri yapılamamaktadır. Dış dünya ile haberleşme imkanlarımız da arzu edilen düzeyde değildir. Bütün bunlara karşın çok sayıda yabancı ülke ile ticari ilişkiler tesis edilmiş olup durumun iyileştirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

b) Ödemeler Dengesi

1992, 1993 ve 1994 yıllarında ticaret açığı 271-317 milyon ABD doları dolaylarında seyretmiştir. (Tablo 31)

Genelde dış satımlarımız, dış alımlarımızın yüzde 26.8'ini karşılayabilmiştir. 1979-1994 dönemi dış ticaretini gösteren Tablo 30 incelendiğinde en iyi performansın, ihracatın ithalatın %47.1'ini karşıladığı 1980 yılında, en kötü performansın ise ithalatın sadece %14.7'sini karşılayabildiği 1992 yılında olduğu görülür.

Görünmeyen işlemlerde Turizmin katkısı 1990'da 224.8 milyon ABD doları, 1991'de 153.6 milyon ABD doları, 1992'de 175.1 milyon ABD doları, 1993'de 224.6 milyon ABD doları ve 1994'te 226.5 milyon ABD doları olarak görülmektedir. Diğer görünmeyenlerin etkisiyle Cari İşlemler Dengesindeki açık 1990-1994 yıllarında sıra ile 16.4, 26.6, 23.4, ve 1.0 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1994 yılında 8.9 milyon ABD doları fazlalık tahmin olunmuştur. 1994 yılında KKTC'ye gelen turist sayısı 351.634 olup, bunun %73.0'u Türkiye'den, %27.0'si ise diğer ülkelere dendir. (Tablo 32).

Tablo 26

**KKTC'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle olan Dış Ticareti
1981 - 1994**

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım					Dış Satım				
	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam	Türkiye	%	Diğer Ülkeler	%	Toplam
1981	44.2	42.5	59.9	57.5	104.1	7.1	19.3	29.8	80.8	36.9
1982	49.5	41.3	70.4	58.7	119.9	7.3	18.5	32.2	81.5	39.5
1983	65.3	45.0	80.0	55.0	145.3	6.5	16.1	34.2	83.9	40.7
1984	61.5	45.1	74.8	54.9	136.3	8.4	21.6	30.4	78.4	38.8
1985	65.1	45.5	77.9	54.5	143.0	5.4	11.7	40.9	88.3	46.3
1986	70.1	45.8	83.1	54.2	153.2	7.7	14.8	44.3	85.2	52.0
1987	94.3	42.7	126.7	57.3	221.0	7.9	14.3	47.2	85.7	55.1
1988	101.9	46.7	116.2	53.3	218.1	6.3	12.0	46.1	88.0	52.4
1989	112.5	42.9	149.9	57.1	262.4	9.2	17.5	46.0	82.5	55.2
1990	153.5	40.2	228.0	59.8	381.5	7.9	12.1	57.6	87.9	65.5
1991	143.0	47.5	158.1	52.5	301.1	7.3	13.9	45.2	86.1	52.5
1992	178.7	48.1	192.7	51.9	371.4	9.1	16.7	45.5	83.3	54.6
1993	150.9	41.5	213.0	58.5	363.9	12.5	23.0	42.0	77.0	54.5
1994	129.3	45.1	157.3	54.9	286.6	10.4	19.5	43.0	80.5	53.4

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 27

**Ülkeler İtibarıyla Dış Ticaret
1989-1994**

(Milyon ABD \$)

Ülkeler	1989				1990				1991				1992				1993				1994			
	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%	Dış alım Değer	%	Dış satım Değer	%
1. Türkiye	112.5	42.9	9.2	16.7	153.5	40.2	7.9	12.1	143.0	47.5	7.3	13.9	178.7	48.1	9.1	16.7	150.9	41.5	12.5	23.0	129.3	45.1	10.4	19.5
II Diğer Ülkeler	149.9	57.1	46.0	83.3	228.0	59.8	57.6	87.9	158.1	52.5	45.2	86.1	192.7	51.9	45.5	83.3	213.0	58.5	42.0	77.0	157.3	54.9	43.0	80.5
1. Birleşik Krallık	49.6	18.9	35.2	63.8	67.1	17.6	44.0	67.2	45.7	15.2	35.4	67.4	45.5	12.2	36.3	66.5	65.4	18.0	26.7	49.0	73.4	25.6	24.7	46.2
2. Diğer AT Ülkeleri	45.1	17.2	5.0	9.0	64.0	16.8	7.0	10.7	47.2	15.7	6.6	12.6	45.9	12.4	5.5	10.1	56.3	15.4	9.7	17.8	31.0	10.8	9.5	17.8
3. Orta Doğu Ülkeleri	4.2	1.6	3.4	6.2	6.4	1.7	1.6	2.4	4.7	1.6	0.7	1.3	2.3	0.6	1.5	2.7	3.2	0.9	2.2	4.0	2.8	1.0	6.5	12.2
4. Uzak Doğu Ülkeleri	29.5	11.2	-	-	52.3	13.7	-	-	32.4	10.7	-	-	37.9	10.2	0.1	0.2	47.3	13.0	0.1	0.2	19.5	6.8	-	-
5. Diğer	21.5	8.2	2.4	4.3	38.2	10.0	5.0	7.6	28.1	9.3	2.5	4.8	61.1	16.5	2.1	3.8	40.8	11.2	3.3	6.0	30.6	10.7	2.3	4.3
Toplam	262.4	100.0	41.7	100.0	381.5	100.0	65.5	100.0	301.1	100.0	52.5	100.0	371.4	100.0	54.6	100.0	363.9	100.0	54.5	100.0	286.6	100.0	53.4	100.0

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

Tablo 28

**KKTC Dışsatımının Yapısı
(1988-1994)**

(Milyon ABD \$)

	1988		1989		1990		1991		1992		1993		1994	
	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay
1. Tarım Ürünleri	29.4	56.1	30.2	54.7	29.8	45.5	27.0	51.4	31.0	56.8	24.3	44.6	25.7	48.1
a) Narenciye	23.9	45.6	21.6	39.1	24.5	37.4	21.6	41.1	22.2	40.7	16.6	30.5	15.8	29.6
b) Patates	2.4	4.6	1.7	3.1	2.4	3.7	2.4	4.6	3.3	6.0	1.3	2.4	0.7	1.3
c) Canlı Hayvanlar	0.8	1.5	0.3	0.5	0.3	0.5	0.1	0.2	0.5	0.9	-	-	0.3	0.5
d) Diğer Tarım Ürünleri	2.3	4.4	6.6	12.0	2.6	4.0	2.9	5.5	5.0	9.2	6.4	11.7	8.9	16.7
2. Sanayi Ürünleri	22.6	43.1	24.6	44.6	35.2	53.7	25.2	48.0	23.4	42.9	30.0	55.0	27.4	51.3
a) İşlenmiş Tarım	3.9	7.4	6.8	12.3	11.9	18.2	8.4	16.0	7.1	13.0	8.2	15.0	7.1	13.3
b) Diğer Sanayi Ürünleri	18.7	35.7	17.8	32.2	23.3	35.6	16.8	32.0	16.3	29.3	21.8	40.0	20.3	38.0
3. Minaraller	0.4	0.8	0.4	0.7	0.5	0.8	0.3	0.6	0.2	0.4	0.2	0.4	0.3	0.6
TOPLAM	52.4	100.0	55.2	100.0	65.5	100.0	52.5	100.0	54.6	100.0	54.5	100.0	53.4	100.0

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 29

**Ana Mal Grupları İtibarıyla Dışalım
(1988-1994)**

(Cari Fiyatlarla Milyon ABD\$)

Ana Mal Grupları	1988		1989		1990		1991		1992		1993		1994	
	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay	Değer	% Pay
1. Yiyecek ve Canlı hayvan	19.9	9.1	25.5	9.7	35.8	9.4	41.9	13.9	36.7	9.9	42.7	11.7	37.3	13.0
2. İçkiler ve Tütün	10.8	5.0	7.5	2.9	13.5	3.5	15.4	5.1	16.0	4.3	16.4	4.5	15.5	5.4
3. Yakıttan Gayrı Yenmeyen Hammadde	5.4	2.5	6.3	2.4	5.4	1.4	6.0	2.0	4.9	1.3	5.7	1.6	4.5	1.6
4. Mineral Yakıtlar Yağlayıcı Madde ve İlgili Olanlar	20.1	9.2	18.2	6.9	35.5	9.3	34.9	11.6	30.5	8.2	28.2	7.7	26.1	9.1
5. Hayvan ve Sebze Yağları	1.8	0.8	1.4	0.5	2.1	0.6	1.8	0.6	2.2	0.6	2.1	0.6	3.3	1.2
6. Kimyevi Maddeler	15.9	7.3	17.6	6.7	26.1	6.8	23.8	7.9	22.7	6.1	37.7	10.4	26.1	9.1
7. Yapıldığı Maddenin Cinsine göre Tasnif Edilenler	66.3	30.4	87.0	33.1	115.2	30.2	81.9	27.2	76.9	20.7	81.2	22.3	62.0	21.6
8. Makine ve Nakliye Araçları	57.0	26.1	72.8	27.7	106.8	28.0	67.4	22.4	154.9	41.7	116.9	32.1	63.3	22.1
9. Çeşitli Mamüller	20.9	9.6	26.2	10.0	41.1	10.8	28.0	9.3	26.6	7.2	33.0	9.1	48.5	16.9
Toplam	218.1	100.0	262.5	100.0	381.5	100.0	301.1	100.0	371.4	100.0	363.9	100.0	286.6	100.0

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 30**Dış Ticaret
1979-1994**

Milyon ABD \$

Yıllar	Dış Alım	Dış Satım	Açık	Dışsatımın Dışsalımı Karşılama Oranı
1979	90.8	35.8	55.0	%39.4
1980	94.4	44.5	49.9	%47.1
1981	104.1	36.9	67.2	%35.4
1982	119.9	39.5	80.4	%32.9
1983	145.3	41.0	104.3	%28.2
1984	135.6	38.4	97.2	%28.3
1985	141.7	45.8	95.9	%32.3
1986	153.2	52.0	101.2	%33.9
1987	221.0	55.1	165.9	%24.9
1988	218.1	52.4	165.7	%24.0
1989	262.5	55.2	207.3	%21.0
1990	381.5	65.5	316.0	%17.2
1991	301.1	52.5	248.6	%17.4
1992	371.4	54.6	316.8	%14.7
1993	363.9	54.5	309.4	%15.0
1994	286.6	53.4	233.2	%18.6

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 31

Ödemeler Dengesi

(Milyon ABD\$)

	1992	1993	1994*	Değişme %	
				1992-1993	1993-1994
I. Cari İşlemler					
A: Dış Ticaret					
1 Dış Satım	54.6	54.5	59.0	-0.2	8.2
2. Dış Alım	-37.4	-363.9	-329.6	-2.0	-9.4
Dış Ticaret Dengesi	-316.8	-309.4	-270.6	-2.3	-12.5
B. Görünmeyen İşlemler					
1. Turizm (net)	175.1	224.6	226.5	28.3	0.8
2. Diğer Görünmeyenler (net)	118.3	83.8	53.0	-29.2	-36.7
Görünmeyen işlemler dengesi	293.4	308.4	279.5	5.1	-9.4
Cari İşlemler Dengesi	-23.4	-1.0	8.9	-95.7	990.0
II. Sermaye Hareketleri					
1. TC Yardım ve Kredileri	36.8	30.1	35.0	-18.2	16.3
2. Diğer Dış yardımlar	1.6	1.5	1.5	-6.3	-
3. Bedelsiz Dışalım	147.2	174.5	154.3	18.5	-11.6
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	-143.9	-143.5	-148.3	-0.3	3.5
Sermaye Hareketleri Dengesi	41.7	62.6	42.5	50.1	-32.1
Genel Denge	18.3	61.6	51.4	236.6	-16.5
III. Rezerv Hareketleri (-Artış + Azalış)	-16.0	-68.0	-51.6	325.0	-24.1
IV. Net Hata ve Noksan	-2.3	6.4	0.2	-	-

(*) Gerçekleşme Tahmini

Kaynak: Devlet Plânlama Örgütü

Tablo 32

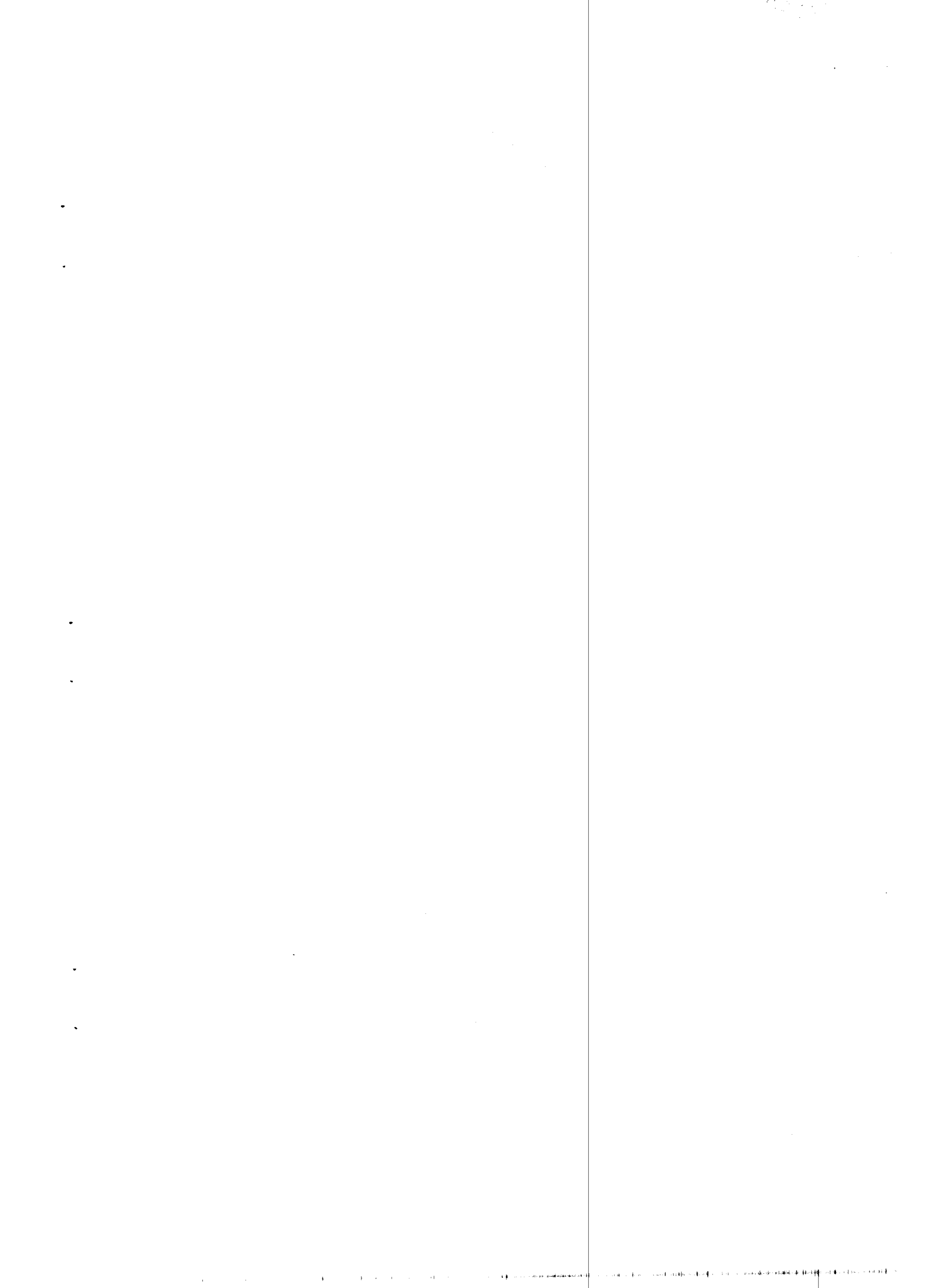
**Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler
1978-1994**

Yıllar	TC'den Turist	% Payı	Diğer Ülkelerden Turist	% Payı	Toplam
1978	104738	92.8	8172	7.2	112910
1979	95115	87.7	13286	12.3	108401
1980	69808	82.6	14703	17.4	84511
1981	62660	80.2	15474	19.8	78134
1982	65018	74.2	20611	25.8	87629
1983	78467	79.3	20467	20.7	98934
1984	93413	82.4	19905	17.6	113318
1985	103791	83.0	21284	17.0	125075
1986	107064	80.0	26766	20.0	133830
1987	147965	80.3	36372	19.7	184337
1988	173599	75.6	55907	24.4	229506
1989	214566	78.3	59507	21.7	274073
1990	243269	80.9	57541	19.1	300810
1991	179379	81.4	40858	18.6	220237
1992	210178	78.5	57440	21.5	267618
1993	281370	78.3	77943	21.7	359313
1994	256536	73.0	95098	27.0	351634

Kaynak: Turizm Dairesi
Devlet Plânlama Örgütü

IV. BÖLÜM

**MERKEZ BANKASININ 31.12.1994 TARİHİ
İTİBARIYLA YILLIK HESAPLARI**

Tablo 33

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI'NIN
31 Aralık 1994 TARİHLİ BİLANÇOSU

Milyon TL

Aktif	1994		Pasif	1993	
	Aralık	Aralık		Aralık	Aralık
Döner Değerler (1)	4,282,930.0	1,562,986.5	Hazine Cari Hesabı (5)	-	36,742.1
Hazine Cari Hesabı (5)	610.6	-	Mevduat (6)	2,929,071.6	992,354.8
Krediler (2)	1,246,215.0	526,937.3	Mevduat Munzam Kar.(7)	2,399,277.8	881,439.9
Bina ve Teçhizat (3)	1,525.7	790.5	Fonlar (8)	226,748.5	147,944.0
Diğer Aktifler (4)	1,036,026.0	61,084.4	Diğer Pasifler (9)	852,905.6	13,673.1
			Öz Kaynaklar	159,303.8	79,644.8
	6,567,307.3	2,151,798.7		6,567,307.3	2,151,798.7

HESAPLAR HAKKINDA AÇIKLAMALAR

Milyon TL.

	1994 Aralık	1993 Aralık
(1) DÖNER DEĞERLER		
Kasa	315,844.5	36,139.5
Yoldaki paralar	-	-
Altın Kasası	8,576.3	536.3
Efektif Deposu	668,492.5	90.085.9
(Dolar Karşılıkları 31.12.93'de 6,237,096 31.12.94'de 15,217,904 ABD Dolarıdır)		
Hariçteki Bankalar (TL)	68,272.4	219.8
Hariçteki Bankalar (Yabancı Para)	3,221,744.3	1,345,880.2
(Dolar Karşılıkları 31.12.93'de 93,101,649 31.12.94'de 83,905,444 ABD Dolarıdır)		
Menkul Değerler Cüzdanı	-	90,124.8
	<u>4,282,930.0</u>	<u>1,562,986.5</u>

(2) KREDİLER

Hazineye Kısa Vadeli Avans	970,000.0	255,000.0
Hazine Kefaletini Haiz Bonolar Üzerine Avans	111,712.9	63,588.4
İhracat Senetleri Üzerine Avans	34,890.4	123,998.7
Küçük Sanat Erbabı Senetleri Üzerine Avans	41,828.5	43,332.4
Ticaret Senetleri Üzerine Avans	-	-
Sanayi Senetleri Üzerine Avans	21,845.7	500.0
Tarım Senetleri Üzerine Avans	9.0	33,401.0
Turizm Senetleri Üzerine Avans	3,079.1	50.6
Döviz Senetleri Üzerine Avans	62,849.4	7,066.2
	<u>1,246,215.0</u>	<u>526,937.3</u>

(3) BİNA VE TEÇHİZAT

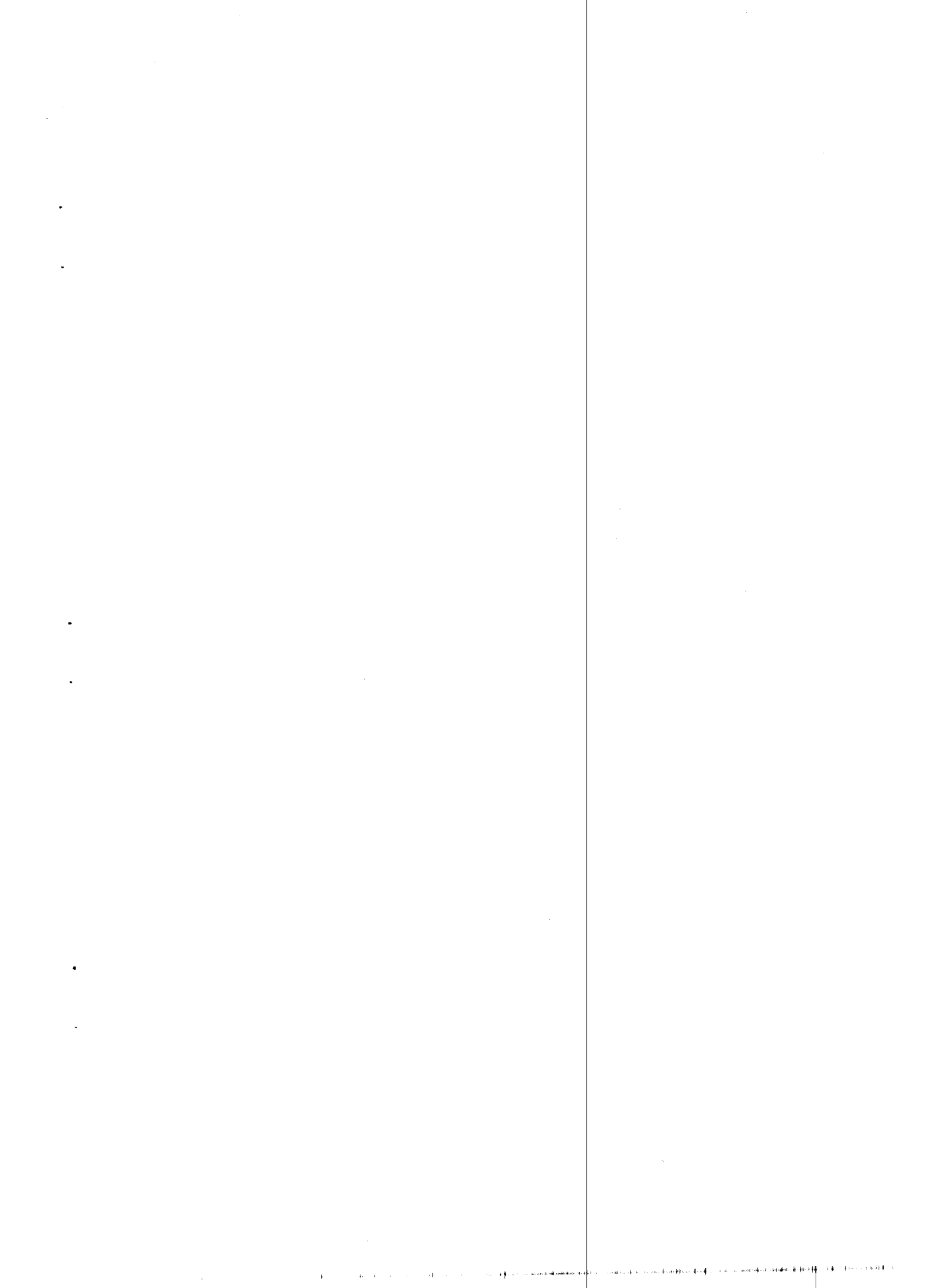
Teçhizat	1,327.6	927.2
Eksi: Amortisman	335.9	191.0
	991.7	236.2
Bina	679.0	679.0
Eksi: Amortisman	145.0	124.7
	534.0	554.3
	<u>1,525.7</u>	<u>790.5</u>

(4) DİĞER AKTİFLER

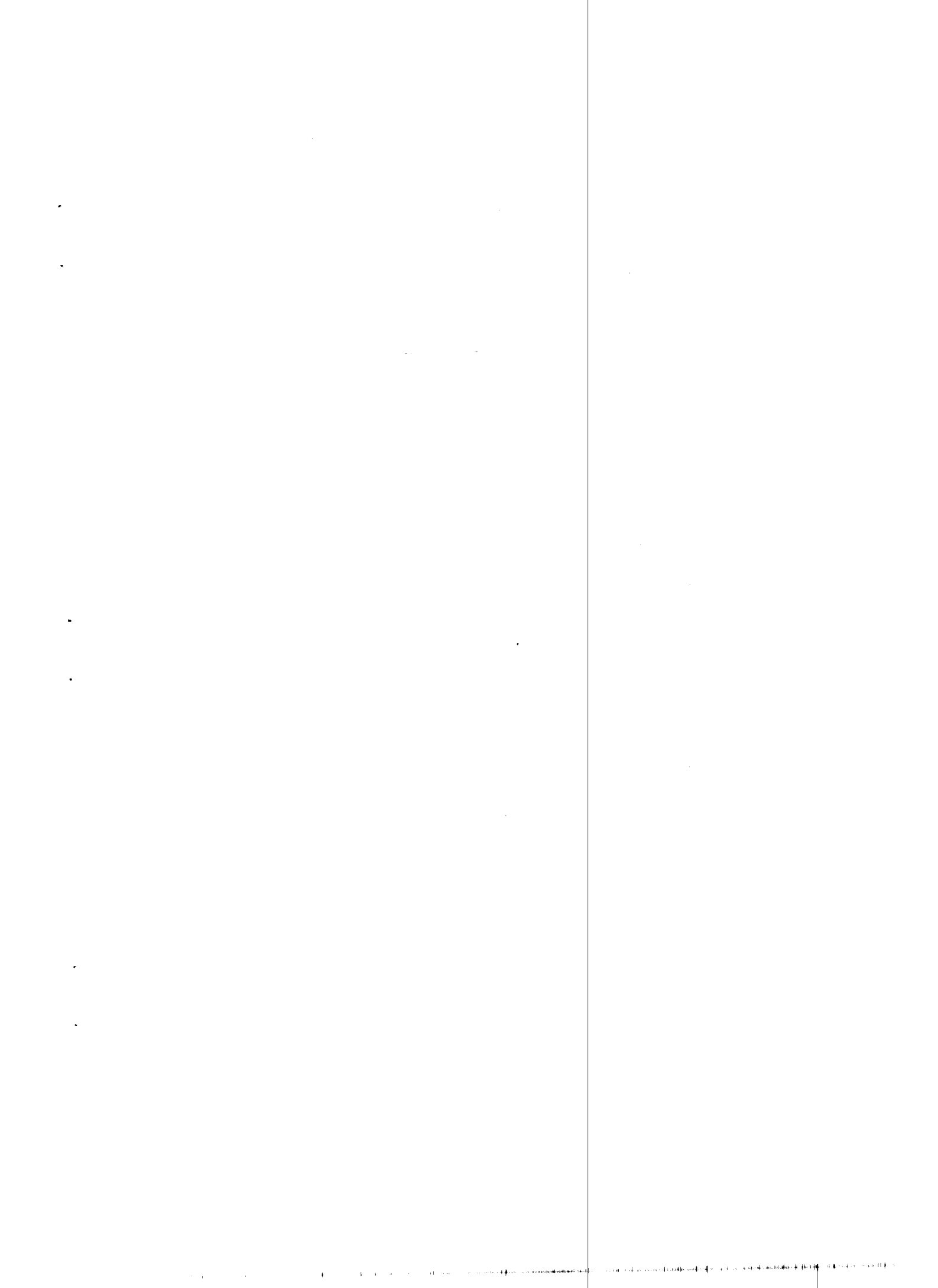
Muvakkat Borçlular	1,035,626.9	60,935.1
Kırtasiye ve Matbu Deposu	399.1	149.3
	<u>1,036,026.0</u>	<u>61,084.4</u>

	1994 Aralık	1993 Aralık
(5) HAZİNE CARİ HESABI		
Türk parası	610.6	36,742.1
Yabancı Parası	<u> -</u>	<u> -</u>
	<u>610.6</u>	<u>36,742.1</u>
(6) MEVDUATLAR		
Türk parası	506,751.0	317,289.3
Yabancı Parası	<u>2,422,320.6</u>	<u>675,065.5</u>
	<u>2,929,071.6</u>	<u>992,354.8</u>
(7) MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI		
Türk Parası	644,393.9	404,427.9
Yabancı Parası	<u>1,754,883.9</u>	<u>477,012.0</u>
	<u>2,399,277.8</u>	<u>881,439.9</u>
Bankalar mevduatı dışında kalan Türk parası mevduat ile Döviz Tevdiat ve Mevduat Hesapları üzerinden KKTC Merkez Bankası Yasasınının 245(3) maddesi altında tesis edilen karşılıkları gösterir.		
(8) FONLAR		
Faiz Farkı Fonu	11,103.2	18,081.2
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu:		
Türk Parası	16,839.9	8,142.9
Yabancı Parası	49,257.9	10,436.3
BANKA SİGORTA FONLARI.		
a- Banknot, Efektif vb. Kıymet Yollaması ve Getirilmesi Dahili Sigorta Fonu	101,508.8	62,226.1
b- Kasadaki TL ve Efektifler Dahili Sigorta Fonu	27,850.0	27,850.0
c- Personel Dahili Sigorta fonu	15,100.0	15,100.0
d- Mankuller ve G.Menkuller Dahili Sigorta Fonu	11.1	8.6
BANKA DİĞER FONLARI.		
a- Emekli Sandığı	4,960.3	6,064.7
b- Kefalet Sandığı	<u>117.3</u>	<u>34.2</u>
	<u>226,748.5</u>	<u>147,944.0</u>
(9) DİĞER PASİFLER		
Muvakkat Alacaklılar TL ve Kby. ile Alacaklı Transitar Hesabını gösterir	<u>852,905.6</u>	<u>13,673.1</u>
(10) ÖZ KAYNAKLAR		
Sermaye		2,000.0
İhtiyatlar		67,644.8
Şüpheli Alacaklar Provizyonu		<u>10,000.0</u>
	79,644.8	79,644.8
Şüpheli Alacaklar Provizyonu	76,000.0	
1.1.94-31.12.94 dönemi kâr	<u>3,659.0</u>	
	<u>159,303.8</u>	

	1994 1.1.94-31.12.94	1993 1.1.93-31.12.93
(11) PERSONEL GİDERLERİ		
Yönetim Kurulu Maaşları	1,768.4	728.4
Personel Giderleri:		
Maaşlar (Asli Maaş + Mem.Öd. + H.P.)	15,549.4	5,318.6
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Ödenen	929.9	458.8
Diğer	359.0	289.7
	<u>16,838.3</u>	<u>6,067.1</u>
	18,606.7	6,795.5
(12) İDARİ GİDERLER		
Sigorta	39,151.1	20,818.0
Kıymet Yollama Giderleri	3,832.4	1,037.3
Kırtasiye, Matbua	188.2	211.7
Telex. Telefon	293.2	64.0
Diğer	919.3	249.6
	44,384.2	22,380.6
(13) VERİLEN FAİZLER		
Banka Mevduatları	107,471.5	68,215.0
Mevduat Munzam Karşılıkları	57,078.3	36,236.7
Döviz Hesapları	171,348.6	61,012.5
	335,898.4	165,464.2
(14) ALINAN FAİZLER		
Dış Muhabirler	226,524.2	82,535.3
Yerel Faizler	165,625.8	71,335.3
	392,150.0	153,870.6
(15) ALINAN KOMİSYONLAR		
Yabancı Para	9,256.9	2,772.4
Türk Lirası	6,131.2	2,852.7
	15,388.1	5,625.1

V. BÖLÜM
BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

BANKACILIK İSTATİSTİKLERİ

Müteakip sayfalardaki tablolar aşağıda listesi verilen bankaların verilerinden derlenmiştir.

K.K.T.C. Merkez Bankası

T.C. Ziraat Bankası

Türk Bankası Ltd.

Türkiye İş Bankası A.Ş.

K.T.Kooperatif Merkez Bankası Ltd.

K. Kredi Bankası Ltd.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.

K. Vakıflar Bankası Ltd.

K. Ticaret Bankası Ltd.

K.Endüstri Bankası Ltd.

K. Faisal İslam Bankası Ltd.

Asbank Ltd. (Haziran 1986 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır)

K.İktisat Bankası Ltd. (Aralık 1990 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

K.Hürbank Ltd. (Ocak 1993 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Rumeli Bank Ltd. (Ocak 1993 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

K.Eurobank Ltd. (Şubat 1993 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Finba Finansal Bank Ltd. (Nisan 1993 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır)

Everest Bank Ltd. (Nisan 1993 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Limasol T.Kooperatif Bankası Ltd. (Temmuz 1993 tarihinden itibaren K.T.Koop.Merkez Bankası Ltd. gibi Bankalar Yasası altında faaliyet göstermesi onaylanmıştır.

Tunca Bank Ltd. (Mart 1994 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

K. Altınbaş Bank Ltd. (Mayıs 1994 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Denizbank Ltd. (Temmuz 1994 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Independent Trade Union Bank Ltd. (Haziran 1994 tarihinden itibaren faaliyete başlamıştır.)

Tablo 35

BANKALARIN AKTİF ÖZETLERİ

Milyon TL

Tarih	Nakit Değerler	KKTC Merkez Bankası	Yurt içi Bankalar	Yurt dışı Bankalar	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	İskonto Senetleri	Kredi ve Avanslar	Sabit Kıymetler	Diğer Aktifler	Aktifler Toplamı
1992 Aralık	117.466.1	345.065.3	34.212.3	951.156.7	163.493.4	470.563.0	43.462.9	3.883.913.7	130.790.2	977.610.7	7.117.734.3
1993 Aralık	147.141.8	726.877.7	281.194.8	1.962.764.9	395.983.8	889.842.1	49.708.9	2.754.522.4	197.534.3	2.590.585.5	9.996.156.2
1994 Ocak	162.833.5	703.385.0	73.776.3	2.462.190.7	396.355.0	1.021.709.5	39.535.7	3.237.964.1	189.165.1	2.864.438.5	11.151.353.4
Şubat	174.138.6	755.537.0	77.545.7	2.612.235.9	407.557.9	1.072.028.8	38.277.7	3.431.149.6	182.593.8	3.124.135.8	11.875.200.8
Mart	240.191.3	885.383.9	79.859.2	3.075.419.0	415.381.8	1.214.966.7	44.477.6	4.067.143.4	206.047.4	3.316.847.1	11.545.717.4
Nisan	288.900.5	1.855.545.8	85.709.2	3.709.101.3	436.210.7	1.579.826.8	47.924.6	5.115.599.4	217.896.3	4.539.267.6	17.875.982.2
Mayıs	293.284.2	1.410.845.2	75.916.5	3.797.646.9	423.644.7	1.514.936.6	43.088.3	4.811.244.6	307.535.0	4.325.663.6	17.003.805.6
Haziran	334.532.7	1.550.378.0	71.824.7	4.005.104.6	651.854.3	1.573.662.1	47.538.3	5.055.714.6	275.955.0	4.977.876.7	18.544.441.0
Temmuz	342.957.6	1.709.586.3	101.896.4	3.914.527.8	652.283.3	1.646.778.3	42.765.2	5.206.091.0	292.133.7	5.091.741.2	19.000.760.8
Ağustos	387.646.3	1.964.887.2	109.827.1	4.611.696.9	659.629.3	1.781.809.1	40.878.2	5.330.750.0	306.392.8	5.379.589.8	20.573.106.7
Eylül	379.060.1	2.213.685.8	501.333.4	4.749.990.5	711.162.6	1.974.933.1	44.403.7	5.596.739.1	318.105.9	5.738.791.0	22.228.205.2
Ekim	402.949.7	2.391.685.2	503.180.2	5.274.443.6	719.656.4	2.177.019.1	51.274.5	5.989.366.8	326.013.2	6.613.879.1	24.449.467.8
Kasım	384.615.0	2.079.911.4	645.125.0	5.437.048.6	717.902.5	2.260.112.2	57.135.5	6.128.032.6	384.599.8	6.325.662.8	24.420.145.4
Aralık	468.662.6	2.517.176.7	662.181.7	5.471.280.5	859.168.7	2.412.223.9	70.381.3	7.402.365.6	580.613.0	6.283.830.8	26.727.884.8

Not: Yukarıdaki Tabloya K.K.T.C. Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.

Tablo: 36

BANKALARIN PASİF ÖZETLERİ

Milyon TL.

Tarih	Mevduat	Kullanılan Krediler	Faiz ve Gider Reeskontları	Ödenecek vergi Resim ve harçlar	Ödenecek Senetler ve Havaleler	Diğer Pasifler	Özkaynaklar	Pasifler Toplamı
1992 Aralık	2.954.484.2	124.619.9	104.960.4	8.857.3	30.699.0	2.225.703.4	1.668.410.1	7.117.734.3
1993 Aralık	6.213.690.2	705.382.2	184.348.9	16.749.4	18.933.5	2.139.663.8	717.388.2	9.996.156.2
1994 Ocak	6.844.194.8	1.028.635.9	203.186.4	15.106.9	17.875.6	2.204.838.3	837.515.5	11.151.353.4
Şubat	7.199.022.2	1.091.234.9	243.585.6	14.478.9	19.956.4	2.454.159.2	852.763.6	11.875.200.8
Mart	8.208.075.5	1.258.765.0	336.161.5	20.408.4	33.304.4	2.669.093.6	1.019.909.0	13.545.717.4
Nisan	10.606.823.6	1.602.055.7	337.588.6	23.648.9	42.268.4	3.946.074.3	1.317.522.7	17.875.982.2
Mayıs	10.288.813.5	1.474.496.4	359.026.9	23.866.8	116.859.2	3.478.316.2	1.262.426.6	17.003.805.6
Haziran	11.103.506.3	1.623.767.3	353.202.6	46.448.7	107.428.8	3.684.872.5	1.625.214.8	18.544.441.0
Temmuz	11.538.861.1	1.775.220.6	380.384.8	20.206.4	90.660.5	3.611.090.1	1.584.337.3	19.000.760.8
Ağustos	12.784.551.2	1.873.444.5	418.819.5	22.651.9	116.132.2	3.802.983.1	1.554.524.3	20.573.106.7
Eylül	13.954.871.2	1.968.106.4	433.300.7	22.541.6	97.688.8	4.146.711.3	1.604.985.2	22.228.205.2
Ekim	15.407.644.3	2.017.514.2	475.705.2	16.145.1	135.673.9	4.780.153.5	1.616.631.6	24.449.467.8
Kasım	15.527.341.1	2.034.661.8	500.963.5	19.184.1	110.490.9	4.577.079.3	1.650.424.7	24.420.145.4
Aralık	16.784.597.3	2.134.924.2	437.487.1	53.468.4	97.547.0	5.268.838.5	1.951.022.3	26.727.884.8

Not: Yukarıdaki tabloya KKTC. Merkez Bankası rakamları dahil edilmemiştir.

Tablo: 37

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI - TÜRK PARASI

(Milyon TL)

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Turizm	Bina ve İnşaat	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1992 Aralık	2.879.322.1	68.118.2	42.411.6	4.253.8	423.318.2	49.142.6	18.424.8	128.026.9	42.116.9	3.655.135.1
1993 Aralık	660.020.6	171.137.5	72.582.5	7.843.8	655.460.6	62.414.7	19.100.-	220.214.3	49.708.9	1.918.482.9
1994 Ocak	665.022.5	173.436.5	64.952.1	7.184.7	629.193.3	62.745.7	20.872.2	228.142.9	39.535.7	1.891.085.6
Şubat	655.710.2	181.745.8	63.111.7	6.455.6	664.424.4	70.756.7	29.283.4	189.603.2	38.277.7	1.899.368.7
Mart	662.493.4	164.901.0	61.762.2	6.130.8	830.823.5	87.321.6	28.963.1	202.455.7	44.477.6	2.089.328.9
Nisan	663.446.3	155.559.1	63.686.1	6.181.6	785.337.9	76.068.4	28.887.6	316.057.4	47.924.6	2.143.149.0
Mayıs	652.035.8	152.936.7	79.529.1	6.548.4	798.054.6	78.225.1	27.267.0	277.026.5	44.882.1	2.116.505.3
Haziran	673.983.3	137.960.8	56.503.6	6.789.9	687.145.7	74.364.1	36.083.2	286.338.9	47.538.3	2.006.707.8
Temmuz	680.570.9	130.099.2	92.792.1	16.735.7	574.291.6	77.718.7	38.222.9	287.747.2	42.765.2	1.940.943.5
Ağustos	808.479.8	76.670.5	66.324.4	5.702.5	538.704.2	88.926.4	37675.4	232.338.0	42.878.2	1.897.699.4
Eylül	921.012.7	61.324.6	73.853.7	5.507.3	526.947.8	78.347.2	39.353.2	251.434.9	46.403.7	2.004.185.1
Ekim	1.119.317.4	42.542.2	80.932.1	29.496.0	524.356.9	64.177.7	15.744.6	296.628.8	51.274.5	2.224.470.2
Kasım	1.319.164.0	124.964.0	62.428.6	767.8	654.415.3	83.982.4	26.885.6	326.692.5	46.507.1	2.645.807.3
Aralık	2.187.347.7	196.074.7	98.494.7	5.683.7	912.176.0	88.592.8	28.863.3	419.304.1	70.381.3	4.006.918.3

Tablo: 38

**İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ YÜZDE (%) DAĞILIMI
TÜRK PARASI VE DÖVİZ**

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Turizm	Bina ve İnşaat	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1992 Aralık	71.58	1.68	1.15	0.55	17.81	1.70	0.52	3.97	1.04	100
1993 Aralık	27.42	5.32	4.16	0.24	39.10	3.01	0.79	18.41	1.55	100
1994 Ocak	24.52	4.70	2.09	1.95	35.58	3.18	0.68	26.23	1.07	100
Şubat	23.45	4.67	1.98	1.93	36.31	3.07	0.92	26.69	0.98	100
Mart	22.14	3.71	1.94	1.79	37.57	3.38	0.73	27.75	0.99	100
Nisan	20.27	2.77	1.72	1.88	37.22	3.11	0.68	31.49	0.86	100
Mayıs	22.00	2.84	2.20	4.12	33.49	3.25	0.79	30.47	0.84	100
Haziran	21.88	2.48	1.72	0.15	34.51	3.07	0.92	34.42	0.85	100
Temmuz	20.90	2.28	2.32	0.32	33.50	2.86	0.90	36.17	0.75	100
Ağustos	22.88	1.31	1.63	0.12	33.39	3.18	0.92	35.84	0.73	100
Eylül	23.66	0.98	1.85	0.11	32.93	2.74	1.48	35.50	0.75	100
Ekim	25.57	0.63	1.81	0.46	32.15	2.56	1.22	34.83	0.77	100
Kasım	25.77	1.73	1.77	0.03	31.59	3.31	0.52	34.49	0.79	100
Aralık	30.85	2.18	1.92	0.14	30.74	2.65	0.64	30.10	0.78	100

Tablo: 39**BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE ANALİZİ**

(Milyon TL)

Tarih	Resmi Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Diğer Mevduat	Toplam Mevduat
1992 Aralık	375.017.3	91.309.8	1.002.221.9	81.686.3	1.550.235.3
1993 Aralık	786.881.3	158.049.4	1.908.184.8	145.003.3	2.998.118.8
1994 Ocak	790.662.2	158.518.0	1.834.970.5	123.780.8	2.907.931.5
Şubat	791.694.2	142.834.0	1.818.926.4	100.229.4	2.853.734.0
Mart	792.862.6	125.976.9	1.724.050.1	106.348.0	2.749.237.6
Nisan	754.008.5	150.314.0	1.848.779.1	99.225.7	2.852.327.3
Mayıs	801.372.2	177.319.4	2.072.396.2	121.007.5	3.172.095.3
Haziran	821.768.1	188.165.5	2.328.722.7	150.031.0	3.488.687.3
Temmuz	820.739.6	207.820.9	2.604.194.7	178.545.2	3.811.300.4
Ağustos	948.872.5	289.468.8	2.869.089.8	225.176.9	4.332.608.0
Eylül	900.099.4	277.619.0	3.008.941.8	222.487.1	4.409.147.3
Ekim	1.060.598.2	327.685.9	3.136.843.1	252.798.4	4.777.925.6
Kasım	1.115.562.3	311.367.9	3.237.505.2	257.604.0	4.922.039.4
Aralık	1.369.585.2	387.539.7	3.434.614.2	292.065.6	5.483.804.7

Tablo: 40**BANKALAR TÜRK PARASI MEVDUATLARININ VADELERİNE
GÖRE ANALİZİ**

(Milyon TL)

Tarih	Vadesiz Mevduat	1 ay Vadeli Mevduat	3 ay Vadeli Mevduat	6 ay Vadeli Mevduat	1 Yıl Vadeli Mevduat	Toplam Mevduat
1992 Aralık	292.155.0	162.225.3	444.159.2	47.250.6	604.445.2	1.550.235.3
1993 Aralık	575.368.9	385.349.3	940.086.5	78.931.1	1.018.383.0	2.998.118.8
1994 Ocak	475.067.0	389.303.0	909.125.8	80.619.6	1.053.816.1	2.907.931.5
Şubat	477.904.5	361.498.0	902.753.0	92.830.1	1.018.748.5	2.853.734.1
Mart	479.233.6	348.071.6	848.803.4	103.881.3	969.247.7	2.749.237.6
Nisan	473.119.2	546.218.2	829.464.2	86.035.0	917.490.7	2.852.327.3
Mayıs	507.251.2	792.203.3	900.729.0	64.750.7	907.161.1	3.172.095.3
Haziran	548.890.0	1.024.117.3	973.113.6	50.395.6	892.170.8	3.488.687.3
Temmuz	597.977.9	1.080.180.3	1.177.191.1	57.291.9	898.659.2	3.811.300.4
Ağustos	811.332.8	1.105.224.3	1.372.429.3	111.559.3	932.062.3	4.332.608.0
Eylül	722.667.1	1.130.574.1	1.411.685.6	184.620.9	959.599.6	4.409.147.3
Ekim	889.470.0	1.266.471.3	1.412.078.2	227.146.3	982.759.8	4.777.925.6
Kasım	911.494.7	1.362.263.0	1.348.010.7	260.400.8	1.039.870.2	4.922.039.4
Aralık	1.237.290.4	1.444.731.4	1.372.615.1	264.303.6	1.164.864.2	5.483.804.7

Tablo: 41**BANKALAR DÖVİZ MEVDUATLARININ NİTELİĞİNE GÖRE
ANALİZİ**

Milyon TL

Tarih	Resmi Mevduat	Ticari Mevduat	Tasarruf Mevduatı	Diğer Mevduat	Toplam Mevduat
1992 Aralık	49.463.2	84.271.2	1.245.269.4	16.838.2	1.395.842.0
1993 Aralık	176.999.2	154.325.2	2.620.351.4	34.183.0	2.985.858.8
1994 Ocak	182.456.3	177.269.7	3.244.976.5	40.783.0	3.645.485.5
Şubat	199.439.3	216.339.6	3.613.607.0	43.130.5	4.072.516.4
Mart	228.743.0	256.092.2	4.552.676.0	63.487.5	5.100.998.7
Nisan	317.314.3	374.985.3	6.481.505.4	118.614.0	7.292.419.0
Mayıs	295.517.9	295.522.0	5.988.626.1	80.814.8	6.660.480.8
Haziran	316.260.4	306.207.9	6.429.996.0	82.765.9	7.135.230.2
Temmuz	297.955.9	324.954.8	6.515.832.1	75.394.9	7.214.137.7
Ağustos	323.814.9	410.019.5	7.157.210.0	85.323.3	7.976.367.7
Eylül	461.932.9	486.440.7	7.863.362.2	88.935.3	8.900.671.1
Ekim	447.226.6	537.319.7	8.871.139.8	106.236.5	9.961.922.6
Kasım	434.101.9	524.915.1	8.999.840.8	78.763.4	10.037.621.2
Aralık	458.723.9	470.984.0	9.775.547.0	86.645.7	10.791.900.6

Tablo 42**BANKALAR DÖVİZ MEVDUATLARININ VADELERİNE GÖRE
ANALİZİ**

Milyon TL.

Tarih	Vadesiz Mevduat	3 ay Vadeli Mevduat	6 ay Vadeli Mevduat	1 yıl Vadeli Mevduat	Toplam Mevduat
1992 Aralık	571.103.8	200.6	212.534.5	612.003.1	1.395.842.0
1993 Aralık	957.869.3	246.592.8	292.444.0	1.488.952.7	2.985.858.8
1994 Ocak	1.084.520.5	326.407.1	386.054.5	1.848.503.4	3.645.485.5
Şubat	1.203.072.6	408.160.7	433.490.3	2.027.792.8	4.072.516.4
Mart	1.475.589.7	549.252.3	529.040.0	2.547.116.7	5.100.998.7
Nisan	2.071.801.8	900.097.6	736.902.4	3.583.617.2	7.292.419.0
Mayıs	1.968.873.6	731.990.9	702.270.2	3.257.346.1	6.660.480.8
Haziran	2.040.248.3	876.869.6	760.437.3	3.457.675.0	7.135.230.2
Temmuz	1.974.750.0	923.919.3	790.413.7	3.525.054.7	7.214.137.7
Ağustos	2.217.039.2	1.023.315.4	878.416.2	3.857.596.9	7.976.367.7
Eylül	2.566.939.5	1.116.285.9	1.027.908.1	4.189.537.6	8.900.671.1
Ekim	2.866.935.6	1.273.169.1	1.208.895.4	4.612.922.5	9.961.922.6
Kasım	2.868.638.5	1.318.852.0	1.282.253.9	4.567.876.8	10.037.621.2
Aralık	3.031.827.5	1.499.537.6	1.366.633.3	4.893.902.2	10.791.900.6

Tablo: 43

İSKONTO SENETLERİ VE BANKALAR PLASMANLARININ SEKTÖREL DAĞILIMI - DÖVİZ

Milyon TL

Tarih	Kamu Kurum ve Kuruluşları	Tarım	Sanayi	Nakliye ve Ulaşım	Yurt içi ve Yurt dışı Ticaret	Turizm	Bina ve İnşaat	Şahsi ve Mesleki Borçlar	İskonto Senetleri	Toplam
1992 Aralık	21.289.4	106.3	4.255.7	18.055.4	298.212.2	19.944.4	2.436.5	32.672.9	-	396.972.8
1993 Aralık	221.561.8	-	61.143.0	-	601.853.7	34.453.5	6.358.7	371.700.1	-	1.297.070.8
1994 Ocak	239.184.2	-	11.960.6	64.608.5	682.943.5	54.568.4	4.368.6	739.161.7	-	1.796.795.5
Şubat	257.231.6	-	13.933.0	68.639.5	749.535.5	48.722.1	6.524.7	849.394.3	-	1.993.980.8
Mart	322.491.6	-	24.563.1	73.440.1	840.515.6	62.908.7	3.354.8	1.032.329.9	-	2.359.603.8
Nisan	473.475.2	-	32.949.8	99.258.7	1.301.819.9	98.512.2	9.448.1	1.449.744.9	-	3.465.208.8
Mayıs	531.226.8	-	38.781.7	215.182.5	1.002.340.1	96.701.6	14.995.6	1.361.096.6	-	3.260.324.9
Haziran	543.956.8	-	39.335.7	1.313.7	1.234.233.3	96.713.2	15.276.0	1.630.303.2	-	3.561.131.9
Temmuz	513.512.7	-	39.743.7	1.402.4	1.339.526.0	85.508.6	13.305.5	1.778.644.0	-	3.771.642.9
Ağustos	532.398.4	-	29.217.3	1.361.7	1.418.585.3	97.224.0	16.546.9	1.868.359.4	-	3.963.693.0
Eylül	554.779.0	-	41.662.8	1.435.8	1.526.947.9	92.481.0	52.899.6	1.962.501.8	-	4.232.707.9
Ekim	594.039.7	-	40.484.7	1.505.5	1.629.566.2	107.380.8	65.924.6	2.037.013.5	-	4.475.915.0
Kasım	537.771.8	-	64.968.2	1.459.9	1.621.928.0	154.143.8	10.284.3	2.158.892.1	10.628.3	4.560.078.4
Aralık	589.671.7	-	74.270.0	7.369.6	1.855.297.0	149.557.4	28.643.5	2.290.998.0	-	4.995.807.3

VI. BÖLÜM

BANKACILIK KESİMİNİN ÖZEL İLGİ DUYACAĞI MEVZUAT

- Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası 39/1993
- Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü
- Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü'nin değiştirilmiş 30., 31. ve 65. maddeleri
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü'nün değiştirilmiş 5. maddesi
- K.K.T.C. Bakanlar Kurulu Kararları:
Sermaye Hareketlerinin Düzenlenmesi
Akdeniz Garanti Bankası Ltd.'in geçici bir süre için Devlet Kontrolüne alınması hakkındaki Kararın tadili
- K.K.T.C. Merkez Bankası Yönetim Kurulu Kararları;
Reeskont ve Avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranları hakkındaki kararın değiştirilmiş II C Maddesi.
Reeskont ve Avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranları hakkındaki kararın değiştirilmiş II B 1,2 ve IIC maddeleri.

SİGORTA HİZMETLERİ (DÜZENLEME VE DENETİM) YASASI

Sayı: 39/1993

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi aşağıdaki Yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu Yasa, Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası olarak isimlendirilir.

BİRİNCİ KISIM Genel Kurallar

Tefsir

2. Bu Yasada metin başka türlü gerektirmedikçe:
- “Bakan”, Maliye işleriyle görevli Bakanı anlatır.
- “Bakanlık”, Maliye işleriyle görevli Bakanlığı anlatır.
- “Bakanlar Kurulu”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunu anlatır.
- “Birlik”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği’ni anlatır.
- “Hayat Dışı Sigorta”, Hayat Sigortası dışındaki sigorta işlemlerini anlatır.
- “Ödenmiş Sermaye”, Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin üç aylık hesap özetlerindeki veya yıl sonu bilançolarındaki fiilen ödenmiş veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ayrılmış ve ödenmiş sermayelerinden bilançoda görülen zararın yedek akçelerle karşılanmayan kısmı ile yabancı ülkelerdeki şubelerine ayırdıkları sermaye düşüldükten sonra kalan bakiyeyi anlatır.
- “Öz Kaynak”, Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin ödenmiş veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ayrılmış sermayeleri ile yedek akçelerinin toplamını anlatır.
- “Portföy”, bir sigorta veya Reasürans şirketinin faaliyette bulunduğu sigorta dalı veya dallarına ait tüm sigorta sözleşmelerini anlatır.
- “Rasyo”, bir sigorta ve reasürans şirketinin muhasebesinde yer alan muhtelif hesap elemanları arasındaki oranları anlatır.
- “Reasürans Şirketi”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulmuş reasürans şirketleri ile yabancı ülkelerdeki reasürans şirketlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki şubelerini anlatır.
- “Sigorta Şirketi”, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulmuş sigorta şirketleri ile yabancı ülkelerdeki sigorta şirketlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki şubelerini anlatır.
- “Sigorta ve Reasürans Aracısı”, acente, prodüktör ve reasürans aracılarını anlatır.
- “Yedek Akçeler”, Sigorta ve Reasürans şirketlerinin üç aylık hesap özetlerinde veya bilançolarında görülen yedek akçeler toplamından varsa bilanço zararının düşülmesi sonucunda elde edilen bakiyeyi anlatır.
- “Yüz Kızartıcı Suç”, bir yıldan fazla hapis cezasına çarptırılmış olmayı veya affa uğramış olsa dahi, rüşvet, hırsızlık, hırsızlık mal kabulü, dolandırıcılık, sahtekârlık, ırza geçme ve benzeri suçlardan dolayı mahkumiyeti anlatır.

Amaç

3. Bu Yasanın amacı, sigortacılığın güven içinde yürütülmesini ve sigorta sektöründe yer alan kişi ve kuruluşların belli bir disiplin altında faaliyet göstermelerini ve sigorta sektöründe yaratılacak fonların ekonomik kalkınmanın gereklerine göre kullanımlarını sağlamak üzere, sigorta ve reasürans şirketlerinin kuruluşunu, yönetimini, çalışma koşullarını, tasfiyelerini ve denetlenmelerini, sigortacılıkla ilgili eksperlik aktüerlik ve sigorta ve reasürans aracılığı faaliyetlerini ve sigortacılıkla ilgili diğer hususları düzenlemektir.

Kapsam

4. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulacak sigorta ve reasürans şirketleri ile yabancı ülkelerde kurulmuş olup da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açarak faaliyette bulunan ve bulunacak olan sigorta ve reasürans şirketleri ile sigorta ve reasürans aracılığı hizmeti yapanlar, sigorta eksperleri ve bu Yasanın kapsamına giren konularda faaliyet gösteren diğer kişi ve kuruluşlar bu Yasa kurallarına bağlıdır.

Sosyal Sigorta Kuruluşu, bu kapsamın dışında olup, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sosyal Sigortalar Yasasına bağlıdır.

16/1976
12/1979
9/1981
43/1982
26/1982
36/1988
14/1990

İKİNCİ KISIM

Kuruluş ve Faaliyet İzni

- Kuruluş izni** 5. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bir sigorta veya reasürans şirketinin kurulması veya yabancı ülkelerde kurulmuş bir sigorta veya reasürans şirketinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açması, Bakanlığın iznine bağlıdır.
- Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin kuruluş koşulları** 6. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki sigorta ve reasürans şirketlerinin:
(A) Limited şirket şeklinde kurulmaları ve asgari hissedar sayısının yedi olması;
(B) Kurucuların müflis olmaması veya yüz kızartıcı suçlardan mahkumiyetlerinin bulunmaması;
(C) Ödenmiş sermayelerinin Beş Milyar Türk Lirasından az olmaması,
(Ç) Hisse senetlerinin nakit karşılığı ve nama yazılı çıkarılması; ve
(D) Ana sözleşme ve tüzüklerin bu Yasa kurallarına uygun olması, koşuldur.
- (2) Sermayenin %10 ve daha fazlasını temsil eden veya bir kişiye ait sermaye payının bu oranı aşması sonucunu veren hisse senedi devirleri, Bakanlığın iznine bağlıdır. Sermayenin %10 ve daha fazlasına sahip olan ortakların, kurucularda aranan nitelikleri taşıması koşuldur. Bu nitelikleri kaybeden ortaklar, temettü dışındaki ortaklık haklarından yararlanamazlar.
- Yabancı Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açma koşulları** 7. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube aşmak suretiyle faaliyet gösterecek yabancı sigorta ve reasürans şirketlerinin:
(1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ayrılan ödenmiş sermayelerin Beş Milyar Türk Lirasından az olmaması;
(2) Şirket Ana sözleşmesinin ve/veya tüzüklerinin bu Yasaya aykırı kurallar taşıması;
(3) Kurulmuş oldukları veya faaliyette buldukları ülkelerde mevzuata aykırı hareketlerinden dolayı sigortacılık yapmaktan yasaklanmış olmamaları;
(4) Şubeyi temsil ve imzası ile bağlamaya yetkili müdürünün, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde mukim veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşı olması; ve
(5) Bakanlıkça gerekli görülecek diğer koşulları taşımaları, zorunludur.
- Asgari sermayeyi artırma yetkisi** 8. Bakanlar Kurulu bu Yasanın 6'ncı maddesinin (1)'inci fıkrasının (C) bendinde ve 7'nci maddesinin (1)'inci fıkrasında Beş Milyar Türk Lirası olarak öngörülen asgari sermaye miktarını; gerekmesi halinde ve ihtiyaca uygun olarak, on katına kadar artırmaya yetkilidir.
- Kuruluş için takip edilecek yöntem ve esaslar** 9. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde sigorta ve reasürans şirketi kurmak veya yabancı ülkelerde kurulmuş sigorta veya reasürans şirketinin şubelerini açmak üzere Bakanlığa verilecek başvuru dilekçelerine:
(1) Sigorta veya reasürans şirketi kurulmasında;
(A) Kurucuların Bakanlıkça hazırlanmış örneğe uygun şekilde düzenleyip imza edecekleri birer beyannamenin;
(B) Şirket ve/veya ortaklık ana sözleşme ve/veya tüzük tasarılarının;
(C) Şirketin kurulmasının nedenlerini ayrıntılı olarak gösteren bir raporun;
(Ç) Bakanlık tarafından gerekli görülecek diğer bilgi ve belgelerin, eklenmesi gerekir.
(2) Yabancı sigorta ve reasürans şirketlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açmalarında ilgili ülke ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti resmi makamlarınca onaylı:
(A) Şirket ana sözleşmesinin;
(B) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açılması nedenlerini ayrıntılı olarak açıklayan bir raporun;
ve
(C) Şirketin son üç yıla ait bilanço ve kâr-zarar çetvelleri ile Bakanlıkça istenecek diğer bilgi ve belgelerin, eklenmesi gerekir.
- Kuruluş ruhsatının iptali** 10. Kuruluşuna veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açmasına ruhsat verilen sigorta ve reasürans şirketlerinden, ruhsat verilmesine ilişkin Bakanlık kararından başlayarak bir yıl içinde

faaliyete geçmeyen veya herhangi bir şekilde faaliyetlerine bir yıldan fazla ara veren veya kuruluş ruhsatında belirtilen koşulları yerine getirmeyenlerin, bu ruhsatları Bakanlıkça iptal edilir.

- Beyanname verilmesi** 11. Kuruluş ruhsatı alan sigorta ve reasürans şirketlerinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kurulan Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesine tescil edildikten, yabancı ülkelerde kurulan sigorta veya reasürans şirketlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki şubeleri ise Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesine Tescil edildikten ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ayrılan öz kaynakları döviz olarak getirilip yetkili bankalara satılarak karşılığı ilgili hesaplara geçirildikten sonra, Bakanlığa birer beyanname verirler. Beyannamenin ihtiva edeceği bilgiler ve eklenecek belgeler ile bu konu ile ilgili diğer hususlar, Bakanlıkça hazırlanıp, Bakanlar Kurulunca onaylanacak bir Tüzükle belirlenir.
- Ruhsatnamenin verilmesi** 12. (1) Yukarıdaki 11'inci maddede yazılı beyannamenin alınması üzerine Bakanlık, ilgililerin, bu Yasada ve yukarıdaki 11'inci maddeye göre yürürlüğe konacak tüzükte yazılı koşulları yerine getirip getirmediklerini, sigortacılık işlemlerine başlamak üzere gerekli nitelikleri taşıyıp taşımadıklarını inceledikten sonra, durumları uygun bulunanlara sigortacılık faaliyetlerine başlamak üzere ruhsat verir.
- (2) Yapılan inceleme sonucunda durumları uygun bulunmayanlara, gerekli düzeltmeleri yapmaları ve eksiklikleri tamamlamaları için altmış günlük bir süre verilir. Bu süre içinde yeniden başvurular hakkında, (1)'inci fıkra kurallarına göre yeniden yapılan inceleme sonucunda durumları uygun bulunmayanlara sonuç bildirilir ve haklarında yukarıdaki 10'uncu maddeye göre işlem yapılır.
- Ruhsatnamenin iptali** 13. Ruhsat verilmiş olan sigorta veya reasürans şirketlerinin, ruhsatnamenin verilmesinden başlayarak bir yıl içinde faaliyete geçmeleri veya bunların sigortacılık işlemleri yapmalarında Bakanlıkça daha sonra sakınca görülmesi halinde, sigortacılık yapma ruhsatları geçici veya sürekli olarak Bakanlık tarafından iptal edilebilir.
- Bu şekilde ruhsatları iptal edilenlerin sigortacılık yapma yetkileri, aynı usulde geri verilebilir.
- Kuruluş ve ruhsatın tescil ve ilanı** 14. Sigorta ve reasürans şirketlerinin kuruluşuna ilişkin izinler, varsa özel koşullarıyla birlikte Resmi Gazete'de yayımlanır.
- Ruhsatnamelerin verilmesine veya iptaline ilişkin izinler de aynı şekilde Resmi Gazete'de yayımlanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM Teşkilat ve Organlar

- Anasözleşme** 15. Sigorta ve reasürans şirketlerinin Anasözleşme ve tüzük değişikliklerine ruhsat verilebilmesi, Bakanlığın uygun görüşünün alınmasına bağlıdır.
- Sigorta ve Reasürans Şirketlerinde çalıştırılması yasak olanlar** 16. Sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı para veya hapis cezası ile cezalandırılanlar ile yüz kızartıcı suçlardan dolayı mahkum olanlar ve müflisler, hiçbir sigorta şirketinde Direktörler Kurulu başkanı, üyesi, denetçisi, genel müdür, genel müdür yardımcısı, müdür veya birinci derecede imza yetkisini haiz görevli olarak çalıştırılmazlar.
- Yurtiçi ve yurtdışı teşkilâtı ve tüzük yapma** 17. (1) Sigorta ve reasürans şirketlerinin yurt içi ve yurt dışı teşkilatlarının açılması ve bunların faaliyetleri ile ilgili usul ve esaslar, bu Yasanın 11'inci maddesine göre yürürlüğe konacak Tüzükte gösterilir.
- (2) Yabancı sigorta şirketlerinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki şubeleri, merkezleri ile ilgili devir, birleşme, tasfiye, bir veya birden fazla sigorta dalındaki sigortacılık faaliyetlerinin durdurulması veya sona erdirilmesi gibi temel değişiklikleri, değişikliğin meydana geldiği tarihten başlayarak bir ay içinde Bakanlığa bildirmek zorundadırlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Sigortacılık Faaliyetleri

- Sigorta dalları** 18. Sigorta ve reasürans şirketleri, yangın, nakliyat, kaza ve hayat sigortası dallarında faaliyette bulunabilirler. Değişen ekonomik ve sosyal koşullar karşısında, doğabilecek ihtiyaçlara göre, yeni sigorta dallarının saptanması konusunda Bakanlık yetkilidir.
- Sigorta sözleşmeleri** 19. (1) Sigorta sözleşmeleri, her bir sigorta dalı için Bakanlıkça düzenlenecek genel koşullara uygun olarak yapılır.
(2) (A) Sigorta poliçeleri, yürürlükteki mevzuata aykırı kurallar taşımamak kaydıyla, sigorta şirketleri tarafından her bir sigorta dalı için ayrı ayrı hazırlanan tek tip sözleşmelere uygun olarak düzenlenir.
(B) Sigorta şirketleri, saptamış oldukları tek tip sözleşmeleri uygulamaya başladıkları tarihten başlayarak on beş gün içinde Bakanlığa göndermek zorundadırlar.
(C) Tek tip sözleşmelerin mevzuata ve sigortacılık esaslarına aykırı olması nedeniyle veya sigortalıların korunması açısından, uygulanmasında sakınca görülmesi halinde, Bakanlık sözleşmenin değiştirilmesini talep etmeye yetkilidir.
- Primlerin belirlenmesi** 20. (1) Hayat dışı sigorta işlemlerinde uygulanacak prim ile bunun ödeme koşulları, sigortacı ile sigortalı arasında serbestçe belirlenir. Bakanlık, gerekli gördüğü takdirde, sigorta dalları itibarıyla uygulanacak primleri saptamaya ve bu konuda tarife ve talimatları gösteren düzenlemeler yapmaya yetkilidir.
(2) Hayat sigortası tarife primi formül ve cetvellerinin uygulamaya konulabilmesi için, Bakanlığın onayının alınması zorunludur.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapılacak sigortalar** 21. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yerleşik gerçek veya tüzel kişiler, bütün sigortalarını, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan sigorta şirketlerine yaptırmak zorundadırlar.
Ancak:
(1) İhracat ve ithalat konusu olan mallar için nakliyat sigortası;
(2) Uçak ve gemiler için yaptırılacak sigortalar;
(3) Tekne sigortaları;
(4) Hayat sigortaları; ve
(5) Yurt dışına seyahatlerde ferdi kaza ve motorlu taşıt sigortaları, yurtdışında da akdedilebilir.
- Mükerrer ve üçüncü sigorta işlemi yapabilecek yabancı şirketler** 22. Bakanlık, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki sigorta ve reasürans şirketlerinin, mükerrer ve üçüncü sigorta işlemi yapabilecek yabancı şirketleri saptamaya ve ilan etmeye yetkilidir.
- Saklama payları** 23. (1) Sigorta şirketleri, bir takvim yılı içinde uygulayacakları saklama payına ilişkin tutar ve oranları gösteren tabloları, bir önceki yılın Kasım ayı sonuna kadar Bakanlığa göndermek zorundadırlar.
(2) Bakanlık, sigorta ve reasürans şirketlerinin uygulayacakları saklama paylarının tutar veya oranlarını belirlemeye, bununla ilgili azami veya asgari sınırlar koymaya, şirketlerin kendi üzerlerinde tuttıkları miktar veya oranları, geçen kısımların tamamının veya bir kısmının yurt içindeki şirketlere mükerrer sigorta ettirilmesi hususunda yükümlülük getirmeye ve reasürans komisyonlarının oran veya tutarlarını saptamaya yetkilidir.
- Portföy devri** 24. (1) Sigorta ve reasürans şirketleri, faaliyette buldukları belirli bir sigorta dalına veya tüm dallara ait sigorta sözleşmelerinin oluşturduğu portföyü, bütün hak ve yükümlülükleri ile birlikte, başka bir sigorta veya reasürans şirketine, Bakanlığın uygun görüşünü almak koşuluyla, devredebilirler.
(2) Portföy devrine ilişkin anlaşma, sigortalıların hak ve menfaatlerine zarar veren kurallar

taşıyamaz. Böyle bir anlaşmada:

(A) Devir edilecek rizikolar ve bu rizikolar karşı korunan kişi ve kuruluşlar;

(B) Portföy ile birlikte devredilecek varlıklar ve özellikle portföyle ilgili karşılık ve teminatların bağlı olacağı kurallar; ve

C) Portföy devrinin geçerli olacağı tarih, açıkça belirlenmiş olmalıdır.

(3) (A) Devir işlemi, Resmi Gazete’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genelinde dağıtım yapılan en az günlük iki gazetede ikişer defa yayınlanmak sureti ile duyurulur.

(B) Hayat sigortası poliçelerinin devrinde, bu hususun sigortalılara hangi usul ve esaslara göre tebliğ edileceği Bakanlıkça saptanır.

(4) Bu Yasaya göre devredilen portföyle ilgili olarak devreden tarafından tesis edilmiş olan teminatlar, devralan tarafından teminat tesis ettirilmesi kaydıyla serbest bırakılır.

Sigortacılıkla
bağdaşmayan
işler ve
Tüzük
yapma

25. (1) Sigorta ve reasürans şirketleri sigortacılıkla bağdaşmayan işlerle iştigal edemezler.
(2) Bu maddenin uygulanması bakımından hangi iş ve faaliyetlerin sigortacılıkla bağdaştığı, Bakanlıkça hazırlanıp Bakanlar Kurulunca onaylanacak bir Tüzükte gösterilir.

BEŞİNCİ KISIM İştirak ve Yatırımlar

Ortaklık
ilişkileri

26. (1) Bir sigorta ve reasürans şirketinin iştirak ettiği ortaklık ve kuruluşlar, sermayelerine iştirak eden sigorta veya reasürans şirketinin hisse senetlerini alamazlar. Rehin olarak kabul edemezler ve karşılığında avans veremezler. Sigorta veya reasürans şirketlerine bu şekilde veya başka bir suretle intikal eden hisseler, üç ay içinde elden çıkarılacağı gibi, yasal hadlerin hesabında, sigorta veya reasürans şirketlerinin özkaynaklarından düşülür.

(2) Sigorta ve reasürans şirketlerinin sermayelerinin %15’den fazlasına sahip olan ortaklarına ait menkul değerler, bu şirketlerin özkaynaklarının %25’ini geçemez.

(3) Sigorta ve reasürans şirketlerinin, iştirak ettikleri bir şirketteki sermaye payları ve bu şirkete ait satın aldıkları menkul değerler tutarı, kendi özkaynaklarının %15’ini aşamaz.

(4) Sigorta veya reasürans şirketleri ile bunların sermayelerinin %50’sinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri, kamu kuruluşu şeklinde olanlar hariç, sermayenin %10’undan fazlasına sahip olan ortakların, Direktörler Kurulu başkan ve üyelerinin, genel müdür ve genel müdür yardımcılarının ve bunların eş ve velayet altındaki çocuklarının ayrı ayrı veya birlikte sermayelerinin %25’inden fazlasına sahip oldukları ortaklıklara iştirak edemezler.

Taşınmaz
mal edinme

27. Sigorta ve reasürans şirketlerinin taşınmaz mallara tahsis edeceği varlıkları, özkaynaklarını aşamaz.

ALTINCI KISIM Teminatlar

Teminat ve
miktarı

28. (1) Sigortalıların hak ve menfaatlerinin korunması ve sigorta ve reasürans şirketlerinin yükümlülüklerinin garanti altına alınması amacıyla, sigorta ve reasürans şirketlerince bu Yasa kurallarına göre teminat tesis edilir.

(2) Hayat sigortası yapan sigorta şirketlerinin göstereceği teminat, hayat sigortalılarının safi primleri üzerinden her hesap döneminde ayrılan matematik karşılıkları toplamından, yapılan ikrazlar ve matematik karşılıklarda vadesi senelik olarak hesaba alınmış primlerin henüz vadesi gelmemiş tutarlarının düşülmesinden sonra kalan bakiye ile hayat muallak tazminatları ve tahakkuk etmiş temettü hisseleri toplamının yarısıdır.

(3) Diğer sigorta dalları için sigorta şirketlerinin göstereceği teminat, şirketlerin son hesap yılı içinde akdetmiş oldukları sigortalardan, fesih ve iptaller düşüldükten sonra kalan primler toplamının %20’sidir.

(4) Bakanlık, gerekli gördüğü takdirde, teminat oranlarını değiştirebilir.

(5) Primlerin reasürörlere dağıtılmış olması, teminat miktarının hesaplanma usulünü değiştiremez.

Teminat
olarak kabul
edilebilecek
değerler

29. Aşağıda belirtilen değerler teminat olarak gösterilebilir:
(1) Türk Lirası, döviz ve bankalarda açılmış mevduat hesapları;

- (2) Devlet tarafından çıkarılan menkul değerler; ve
(3) Tesis etmekle yükümlü olunan toplam teminat tutarının yarısını geçmemek kaydıyla gayrimenkuller.

Teminatın blokajı	30 (1) Teminat olarak gösterilen Türk Lirası ve dövizler ile menkul değerler. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren herhangi bir bankada Bakanlık adına bloke edilir. (2) Teminat olarak gösterilecek gayrimenkuller, teminat gösterilecekleri miktar için, Bakanlık lehine birinci derece ve sırada ipotek edilir. Teminat olarak gösterilen gayrimenkulün değerine Bakanlıkça itiraz edilmesi halinde, ilgili şirket gayrimenkulün bulunduğu yerdeki mahkeme tarafından değer takdir edilir. Mahkeme bununla ilgili talebi öncelikle inceleyerek karara bağlar. (3) İlgili şirket, teminat olarak gösterilen gayrimenkulün değerini, yılda bir defadan fazla olmamak üzere ve yukarıdaki (2)'nci fıkra kurallarına göre yeniden takdir ettirebilir. Bu durumda gayrimenkul yeni takdir değerinin ancak %80'i oranında teminat gösterilebilir. Değer takdiri masrafları, ilgili sigorta şirketine aittir. (4) Bakanlık, teminat olarak gösterilen bütün aktiflerin her zaman yeniden değer takdirini yaptırmaya ve teminat eksikliklerini tamamlamaya veya teminat olarak tesis ettirilen değerlerin değiştirilmesini istemeye yetkilidir. (5) Teminat olarak gösterilen değerlerdeki değişimler dolayısıyla veya başka herhangi bir nedenle teminata gerek kalmaması halinde, bloke edilen teminatlar Bakanlıkça serbest bırakılır.
Teminatın tesisi	31. Sigorta ve reasürans şirketleri, yükümlü oldukları teminatları, en geç takvim yılını takip eden beşinci ayın sonuna kadar tesis etmek ve bununla ilgili işlemleri tamamlamak zorundadırlar. Bakanlıkça teminat olarak gösterilen değerlerin düşük bulunması veya daha sonra teminat tutarında herhangi bir surette eksiklik saptanması halinde, eksikliğin bu durumun tebliği tarihinden başlayarak bir ay içinde tamamlanması gerekir.
Teminatın kullanılması	32. Teminatlar, sigorta ve reasürans şirketlerinin tasfiyesi veya iflası halinde, sigortalıların alacaklarının ödenmesine tahsis edilir.

YEDİNCİ KISIM

Karşılıklar

Cari rizikolar ve gerçekleşmiş hasarların karşılıkları	33. (1) Sigorta ve reasürans şirketleri, hayat sigortası dâhil dışındaki taahhütleri için, cari rizikolar karşılığı ve gerçekleşmiş hasarlar karşılığı ayırmak zorundadırlar. (2) Cari rizikolar karşılığının oranı, takvim yılı itibarıyla tahakkuk eden primler toplamı üzerinden ve sigorta süresi için nakliyat dâhilinde %25, diğer dallarda %33 1/3'tür. (3) Bakanlık bu oranları artırmaya veya azaltmaya yetkilidir. (4) Gerçekleşmiş hasarlar karşılığı, tahakkuk etmiş ve hesaben saptanmış fiili tazminat bedellerinden veya bu hesap yapılmamışsa tahmini değerlerinden ibarettir.
Matematik karşılıklar	34. Hayat sigortası dâhilinde faaliyette gösteren sigorta ve reasürans şirketleri, genel kabul görmüş aktüerya hesaplarına göre matematik karşılık ayırmak zorundadırlar.
Tahsili geciken primler karşılığı	35. Bakanlık, sigorta ve reasürans şirketlerinin muaccel hale geldiği halde tahsil edilmeyen prim alacakları için karşılık ayrılmasını zorunlu kılmaya ve karşılık ayrılması ile ilgili diğer usul ve esasları saptamaya yetkilidir.

SEKİZİNCİ KISIM

İdari ve Mali Bünyenin Güçlendirilmesi

İdari tedbirler	36. Bakanlık tarafından yapılan denetlemeler sonucunda, bu Yasa ve ilgili diğer mevzuata aykırı ve şirketin güvenli bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek nitelikte işlemleri saptanan sigorta ve reasürans şirketi mensuplarının haklarında, ayrıca yasal soruşturma yapılmakla beraber, Bakanlığın talebi üzerine görevlerine son verilmesi zorunludur. Bu kişiler, Bakanın izni olmadıkça, hiç bir sigorta ve reasürans şirketinde çalışamayacakları gibi sigorta ve reasürans aracılığı hizmetleri de yapamazlar.
-----------------	---

Mali bünyenin güçlendirilmesi 37. (1) Yapılan incelemeler sonucunda, bir sigorta veya reasürans şirketinin mali bünyesinin ciddi bir şekilde zayıflamakta olduğunun saptanması halinde, Bakan uygun bir süre vererek, ilgili şirket Direktörler Kurulundan,
(A) Sermayenin artırılmasını veya ödenmemiş kısmının tahsilini;
(B) Kâr dağıtılmamasını, hayat poliçelerine ilişkin ikraz ve iştirakları ve matematik karşılıklardan ödemelerin durdurulmasını tahsilinde tehlikeye görülen alacaklar için karşılık ayrılmasını;
(C) İştirak veya sabit değerlerin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasını;
(C) Bu Yasada belirtilen teminat oranlarının %100'e kadar artırılmasını;
(D) Yasa ve tüzüğe aykırı fiileri saptanan personelin, şirketi veya şubeyi temsil yetkilerinin kaldırılmasını;
(E) Reasürans uygulamalarının ve saklama paylarının oran ve miktarlarının değiştirilmesini, sigorta sözleşmelerinin kısmen veya tamamen yürürlüğe girmesini;
(F) Genel Kurulun toplantıya çağrılmasını;
(G) Mali bünyesinin güçlendirilmesine yönelik diğer önlemlerin alınmasını, isteyebilir.
Direktörler kurulu bu talimata uygun tedbirleri almak ve aldığı karar ve tedbirleri aylık raporlar halinde Bakanlığa bildirmek zorundadır.

(2) Direktörler kurulunun (1)'inci fıkraya göre alınması istenilen önlemleri kısmen veya tamamen almaması halinde veya bu önlemlerin alınmış olmasına rağmen sigorta veya reasürans şirketinin mali bünyesindeki zayıflama devam ettiği takdirde, Bakan:

(A) Mali bünyeyi zayıflatan karar ve işlemlerin Direktörler Kuruluna ait olması halinde, Direktörler Kurulu üyelerinden bir kısmını veya tamamını görevden alarak veya Direktörler Kurulu üye sayısını artırarak bu kurullara üye atamaya;

(B) Sigorta ve reasürans şirketinin yeni sigorta sözleşmesi yapma yetkisini kaldırmaya;

(C) Sigorta veya reasürans şirketinin faaliyet gösterdiği sigorta dallarının bir kısmına veya tamamına ait ruhsatı iptal etmeye; ve

(C) Şirketin faaliyette bulunduğu sigorta dallarından birine veya tamamına ait poliçe portföyünün başka şirket veya şirketlere devrine karar vermeye, yetkilidir.

(3) Bakan, yukarıda sayılan önlemlere rağmen mali bünyesinin güçlendirilmesine imkân sağlanamayan hallerde, sigorta veya reasürans şirketinin çalışma iznini iptal etmeye yetkilidir.

Şahsi sorumluluk 38. Bir sigorta ve reasürans şirketinin %10 hissesinden fazlasına sahip olan ortakları, Direktörler Kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür, genel müdür yardımcıları ve şirketin çalışan diğer memurları, bu Yasaya aykırı karar ve işlemleri ile sigorta ve reasürans şirketinin iflasına veya bu Yasanın 37'nci maddesinin (2)'nci fıkrasının uygulanmasına sebep olmuşlarsa, Bakanın istemi üzerine bunların şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir.

DOKUZUNCU KISIM

Devir, Birleşme ve Tasfiye

Birleşme veya devir 39. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan sigorta ve reasürans şirketlerinden birinin diğer bir veya birkaç sigorta şirketi ile birleşmesi veya bütün borç, alacak ve sigorta portföyünü diğer bir şirkete devretmesi, Bakanlığın iznine bağlıdır.

(2) Bakanlık, ilgililerin çıkarlarına aykırı düşmeyeceği sonucuna varırsa, devir veya birleşme işlemlerine izin verir.

Tasfiye veya faaliyete son verilmesi 40. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan sigorta ve reasürans şirketleri, faaliyetlerine son vermek ve bunları tasfiye etmek istedikleri takdirde, durumu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti çapında basını ve dağıtımı yapılan en az iki gazete ile ilan ve sigortalılar ile alacaklılarına ve bu durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara duyurarak olumlu görüşlerini almak ve risk karşılığı teminatı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankasına ve sigorta portföylerini mutabık kaldıkları bir sigorta şirketine bırakmak zorundadırlar.

- Devir, birleşme ve tasfiye işlemlerinin ilânı
41. Aktif ve pasifleri ile başka bir şirkete devredilen, portföylerini devreden, başka bir şirketle birleşen, sigortacılık ruhsatları iptal olunan sigorta ve reasürans şirketlerinin bu durumları, Bakanlıkça Resmi Gazete’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti çapında dağıtım yapılan en az günlük iki gazetede ilân edilmek suretiyle duyurulur.
- Poliçe lehdarlarının ayrıcalıkları
42. Poliçe sahipleri, poliçeden doğmuş veya doğacak haklarının yarısı için, poliçeyi düzenlemiş olan şirketin aktifinde mevcut bütün değerler üzerinde ayrıcalıklı alacaklılardır. İflas halinde bu miktar, tasfiye sonucu beklenmeksizin sahiplerine ödenir.

ONUNCU KISIM

Hesap ve Kayıt Dizeni

- Kayıt düzeni
43. (1) Sigorta ve reasürans şirketleri, hesaplarını ve yıllık bilançoları ile kâr ve zarar cetvellerini, Bakanlık tarafından hazırlanan tek düzen hesap plânı, tek tip bilanço ve kâr ve zarar cetveli ile bunların uygulanma ve düzenlenme esaslarına ilişkin izahnameye uygun olarak tutmak ve düzenlemek zorundadırlar. Bu belgelerdeki değişiklikler de aynı usule bağlıdır.
- Fasıl 113
28/1974
7/1977
30/1983
28/1987
65/1989
56/1991
27/1977
13/1980
- (2) Bakanlık, sigorta ve reasürans şirketlerinden, Şirketler Yasası ve Vergi Usul Yasasının zorunlu kıldığı defterlerden başka, bazı işlemlerini özel bir deftere kaydetmelerini istemeye ve bu defterlerle ilgili usul ve esasları saptamaya yetkilidir.
- Bilanço ile kâr ve zarar Cetvelinin ilgili mercilere gönderilmesi ve ilânı
44. (1) Sigorta ve reasürans şirketleri, bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarının denetçilerince onaylanmış birer örneğini, genel kurullarının toplandığı tarihten başlayarak bir ay içinde direktörler kurulu ve denetçilerinin raporları ile birlikte Bakanlığa gönderilerek, Resmi Gazete’de ve yurt çapında yayım yapan günlük bir gazetede ilân etmek zorundadırlar.
- (2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde şube açmak suretiyle faaliyette bulunan sigorta ve reasürans şirketlerinin, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki faaliyetlerine ait bilançoları ile kâr ve zarar hesapları, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki yönetim merkezleri tarafından düzenlenir ve direktörler kurulları tarafından imzalı olarak merkezlerinin son bilanço ve kâr ve zarar hesapları ile birlikte (1)’inci fıkradaki mercilere verilir ve aynı fıkraya göre ilân edilir.
- Üç aylık hesap özetleri
45. (1) Sigorta ve reasürans şirketleri, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayları sonu itibarıyla, bakanlık tarafından belirlenecek esaslara ve örneğe uygun olarak, üç aylık hesap özeti düzenlemek zorundadırlar.
- (2) Üç aylık hesap özetleri, genel müdür ile sorumlu muhasebeci tarafından imza edilmiş ve denetçiler tarafından onaylanmış olarak, Bakanlıkça belirlenecek süreler içinde Bakanlığa gönderilir.
- (3) Bakanlık, bu Yasanın uygulanmasını izlemek amacıyla, sigorta ve reasürans şirketlerinden, belirleyeceği esaslar ve örnekler uygun olarak, cetvel, rapor ve mali tablolar istemeye, mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyoları, bu rasyolar ile mali tabloların gerekli görüldüğü takdirde yayımlanmasına ilişkin usul ve esasları saptamaya yetkilidir. Sigorta ve reasürans şirketleri, bu cetvel, rapor ve mali tabloları, Bakanlığa göndermek ve saptanacak rasyolara uymak zorundadırlar.
- Hesap uygunluğu
46. Sigorta ve reasürans şirketleri, işlemlerini kayıt dışı bırakamayacakları ve gerçek niteliklerine uygun düşmeyen bir şekilde muhasebeleştiremeyecekleri gibi yasal ve yardımcı defterleri ile kayıtlarını, şubeleri ile yurt içinde ve yurt dışında olan gerçek ve tüzel kişilerle uyuşturmadıkça, bilançolarını kapatamazlar.

ONBİRİNCİ KISIM

Sigorta ve Reasürans Aracıları ve Yardımcı Hizmetler

- Acenteler
prodüktörler,
reasürans
aracıları,
sigorta
ekspertleri
ve Tüzük
yapma
yetkisi
47. (1) Sigorta ve reasürans aracılığı hizmeti yapanlar, sigortalıların hak ve menfaatlerini tehlikeye sokabilecek hareketlerden kaçınmak, sigortacılığın gereklerine ve iyi niyet kurallarına uygun hareket etmek ve sigorta tazminatının ödenmesine yardımcı olmak zorundadırlar.
(2) Acenteler, prodüktörler ve reasürans aracılarının taşıması gereken nitelikler, yatırımları gereken teminat ve faaliyetleri ile ilgili diğer esas ve usuller ile bunların yapamayacakları işler, Bakanlıkça hazırlanıp bakanlar Kurulunca onaylanacak bir tüzükle saptanır.
- Sigorta
aracıları
nezdindeki
şirket
alacağı
48. Sigorta aracılığı yapanlar tarafından tahsil edilen net primlerin, ahsilatı takip eden ayın onuna kadar ilgili sigorta şirketine ödenmesi zorunludur.
- Aktüerler ve
Tüzük
yapma
yetkisi
49. Aktüerlerin nitelikleri, çalışma usul ve esasları ve aktüerlik mesleğinin düzenlenmesine ilişkin diğer hususlar, Bakanlıkça hazırlanıp Bakanlar Kurulu tarafından onaylanacak bir tüzükle düzenlenir.

ONİKİNCİ KISIM

Zorunlu Sigortalar

- Zorunlu
sigorta
50. Bakanlar Kurulu, kamu yararı açısından gerekli gördüğü sigorta türlerinin yaptırılmasını zorunlu kılabilir. Zorunlu sigortalara ilişkin uygulamanın esasları, Bakanlar Kurulu tarafından belirtilir.
- Zorunlu
sigortalar
garanti fonu
ve Tüzük
yapma
yetkisi
51. (1) Bu Yasa gereğince veya diğer yasalarla yaptırılması zorunlu kılınan sigortaların uygulamasında kullanılmak üzere, Bakanlık nezdinde Zorunlu Sigortalar Garanti Fonu kurulur.
(2) Zorunlu Sigortalar Garanti Fonundan hangi hallerde ödeme yapılabileceği, zorunlu sigortayı yürürlüğe koyan Bakanlar Kurulu kararında belirtilir.
(3) Zorunlu sigortalar nedeniyle sigorta şirketlerince tahsil edilen net primlerin %3'ü, Fonun gelirini teşkil eder. Bakanlar Kurulu, bu oranı, %5'e kadar artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.
(4) Sigorta şirketleri zorunlu sigortalardan dolayı Fona ödemek zorunda buldukları katılma payını, primlerin tahakkukunu takip eden ayın yirmisine kadar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankasında bu amaçla Bakanlıkça açtırılan hesaba yatırmak zorundadırlar.
(5) Sigorta şirketlerinin Zorunlu Sigortalar Garanti Fonuna yapmak zorunda oldukları ödemeler, kamu alacağı mahiyetinde olup, Kamu Alacaklarının Tahsili Usulü Yasası kurallarına göre takip ve tahsil olunur.
(6) Bakanlık, Zorunlu Sigortalar Garanti Fonundan yapılacak ödemelerle ilgili olarak, sigortacılık tekniğinin gerektirdiği işlemleri ve hasar saptama ve incelemelerini yapmak ve hak sahibi kişilere yapılacak ödemelerin sigortacılık usul ve esasları ile yürürlükteki mevzuat çerçevesinde saptanarak ilgililere ödenmesini sağlamak üzere, sigorta şirketleri ile sözleşme yapmaya yetkilidir. Bu şekilde kendilerine görev verilen sigorta şirketlerine, Bakanlık ve ilgili şirket arasında yapılacak bir sözleşme çerçevesinde, Zorunlu Sigortalqr Garanti Fonundan ücret ödemesi yapılır.
(7) Bu maddenin uygulanması ile Zorunlu Sigortalar Garanti Fonunun kuruluşuna, işleyişine, Fondan yapılacak ödemeler ve diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Bakanlıkça hazırlanıp bakanlar Kurulunca onaylanacak bir tüzükle düzenlenir.
(8) Fonun hesap ve işlemleri, Maliye İşleriyle görevli Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarının her yıl denetlenir.
(9) Bu Yasa veya diğer yasalarla zorunlu hale getirilen sigortalıların, talep halinde sigorta şirketleri tarafından yapılması zorunludur.
- 48/1977
28/1985
31/1988
31/1991

ONÜÇÜNCÜ KISIM

Çeşitli Kurallar

- İlân ve reklâmlar 52. Sigorta ve reasürans şirketlerin ilan ve reklamları, tür, şekil, nitelik ve miktarları itibarıyla Bakanlık tarafından saptanan esas ve koşullara aykırı olmaz.
- Sigortacılık ilişkileri 53. Bir sözleşmenin unsurları içerisinde, taraflardan birinin bu sözleşmede yer alan herhangi bir hususta sigorta yaptırmaya zorunlu tutulduğu hallerde, sigortanın belirli bir şirkete yaptırılması koşulu getirilemez.
- Hak sahiplerince aranmayan paralar 54. Yaşama ve ölüm koşuluna bağlı can sigortalarında ödenmesi gereken paralar, ödemeyi gerektiren tarihten başlayarak on yıl içinde hak sahipleri tarafından aranmamış ise, onuncu yılı takip eden yıl başından başlayarak altı ay içerisinde tasfiye ve iflas işlemlerinin devamı sırasında hak sahiplerinden müracaat etmeyenler olursa sigorta şirketlerinin bunlara ödemek zorunda oldukları paralar, müracaatları halinde ödenmek üzere, son bilançonun tanziminden önce, sahiplerinin ad ve kimlikleri ile bilinen adreslerini ve hak kazandıkları para miktarını gösterir şekilde tanzim edilecek bir cetvel ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankasına yatırılır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankasına yatırılan paralar, iki sene içerisinde sahipleri tarafından aranmadığı takdirde, Devlete intikal eder.
- İyiniyet 55. Sigorta ve reasürans şirketleri ile sigorta ve reasürans aracılığı hizmeti yapanlar ve sigorta eksperleri, sigortalıların hak ve menfaatlerini tehlikeye sokabilecek hareketlerden kaçınmak, sigortacılığın icaplarına ve iyiniyet kurallarına uygun hareket etmek ve ödenmesi gerekli hale gelmiş sigorta tazminatlarını zamanında ödemek zorundadırlar. Bakanlık, yukarıda belirtilen kişi ve kuruluşların bu kurala uymalarını sağlamak üzere, gerekli her türlü tedbiri alabilir.
- Sigorta ve Reasürans Şirketlerinde çalışanların aracılık faaliyetinde bulunamaması 56. Sigorta ve reasürans şirketlerinde görev yapan Direktörler Kurulu Başkan ve Üyeleri ile yöneticileri ve buralarda istihdam edilen diğer kişiler ile bunların eş ve velayetleri altındaki çocukları, sigorta ve reasürans aracılığı faaliyetlerinde bulunamazlar, aracılık yapan tüzel kişilere ortak olamazlar ve aracı kişi ve kuruluşlar nezdinde çalışamazlar.
- Sır saklama 57. Bu Yasaya göre görevlendirilen denetim elemanları, çalışmaları ve denetlemeleri sırasında ilgililere ve üçüncü kişilere ait öğrendikleri sırları açıklamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

ONDÖRDÜNCÜ KISIM

Ceza Kuralları

- Suç ve cezalar 58. (1) Bu Yasanın 6'ncı ve 7'nci maddeleri kurallarına aykırı durumları saptanan sigorta ve reasürans şirketleri, altı ayı geçmemek üzere Bakanlık tarafından verilecek süreler içinde, bu durumlarını düzeltmedikleri takdirde, haklarında 13'üncü maddeye göre işlem yapılabileceği gibi, bunların işlerini fiilen yürüten görevli ve ilgili mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.
- (2) Bu Yasanın 5'inci ve 12'nci maddelerinde belirtilen yazılı izinleri olmaksızın sigortacılık işlemleri yapan gerçek kişiler ile tüzel kişilerin görevli veya ilgili mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya yedi yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.
- (3) Bu Yasanın 19'uncu, 26'ncı, 27'nci, 36'ncı, 37'nci, 43'üncü, 44'üncü, 45'inci ve 46'ncı maddelerindeki kurallara uymayan sigorta ve reasürans şirketlerinin işlerini fiilen yöneten mensupları bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.
- (4) Sigorta ve reasürans şirketlerinin mahkemelerle resmi dairelere hitaben düzenledikleri veya yayımladıkları belgelerde yapılan gerçeğe aykırı beyanlardan dolayı, bu belgeleri veya bunların

düzenlenmesine esas olan her türlü belgeleri imza edenler, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilir.

(5) Bu Yasanın 20'nci, 22'nci ve 35'inci madde kurallarına veya bu maddeler uyarınca yapılacak düzenlemelere uymayan sigorta ve reasürans şirketlerinin işlerini fiilen yöneten mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

(6) Yukarıdaki fıkraların kurallarına aykırılık, sigorta ve reasürans şirketine veya iştirak ve kuruluşlarına veya ilgili kişilere yarar sağlamayı hedef tuttuğunda veya bu tür hareketler sonunda fiilen böyle bir yarar sağlandığında, sigorta ve reasürans şirketlerinin işlerini fiilen yöneten mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Yetmiş Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya sağlanmış olan yararların beş katına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

(7) Bakanlıkça istenilen bilgi ve belgeleri vermeyenler veya Bakanlık denetim elemanlarının görevlerini yapmalarına engel olan veya istedikleri bilgi ve belgeleri vermeyen gerçek ve tüzel kişiler, suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya yedi yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(8) Bu Yasanın 25'inci maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca çıkarılacak tüzükte saptanacak faaliyetler dışında sigortacılıkla bağdaşmayan faaliyetlerde bulunduğu saptanan sigorta ve reasürans şirketleri, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler. Ayrıca altı ayı geçmemek üzere, Bakanlık tarafından verilecek süre içinde bu durumlarını düzeltmedikleri takdirde, haklarında 13'üncü maddeye göre işlem yapılabilir.

Yükümlülük ve zorunluluklara uymama 59. Bu Yasanın 16'ncı, 28'inci, 30'uncu, 31'inci, 32'nci ve 34'üncü maddelerinde belirtilen yükümlülük ve zorunluluklara uymayan sigorta ve reasürans şirketlerinin ilgili ve görevli mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Otuz Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya beş yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Zorunlu sigortalılarla ilgili cezalar 60. (1) Bu Yasanın 50'nci maddesi kuralları gereğince veya diğer yasalarla zorunlu hale getirilen sigortalıları yaptırmakla yükümlü oldukları halde, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen gerçek kişiler ile tüzel kişi ve diğer kurum ve kuruluşların işlerini fiilen yöneten mensupları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Otuz Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

(2) 51'inci maddenin (9)'uncu fıkrasında belirtilen yükümlülüğü yerine getirmeyen sigorta ve reasürans şirketleri, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

Asılsız yayın ve haber yayma 61. Bir sigorta ve reasürans şirketinin itibarını sarsabilecek veya servetine zarar verebilecek bir hususa kasten sebep olanlar veya bu yolda asılsız haberler yazanlar, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Otuz Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya beş yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Sırların saklanması 62. (1) Sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri sigorta ve reasürans şirketine veya müşterilerine ait sırları bu konuyu yasal olarak açıkça yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayan şirket mensupları ile diğer görevliler, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Yirmi Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya dört yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(2) (1)'inci fıkrada belirtilen kişiler, bu şartları kendileri veya başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklarlarsa, Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya yedi yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Sigorta ve Reasürans araçlarının sorumluluğu 63. Bu Yasanın, 47'nci maddesinin (1)'inci fıkrasına uygun hareket etmedikleri saptanan veya aynı maddenin (2)'nci fıkrası uyarınca çıkarılacak tüzükte belirtilen yükümlülük ve zorunluluklara uymayan veya bu tüzük kurallarına aykırı olarak faaliyette bulunan sigorta ve reasürans araçları, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Elli Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

Sigorta eksperlerinin sorumluluğu 64. (1) Görevleri ile ilgili gerçeğe aykırı olarak rapor düzenleyen veya bilgi veren veya görevlerini yaparken bilerek ve isteyerek ilgili taraflara haksız kazanç sağlamaya yönelik işlemlerde bulunan sigorta eksperleri, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde Otuz Milyon Türk Lirasına kadar

para cezasına veya beş yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

(2) (1)'inci fıkrada belirtilen kişilerin bu fiilleri kendileri veya başkaları için yarar sağlamak amacıyla yapmaları halinde, Yetmiş Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya on yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Aktüerlerin sorumluluğu 65. (1) Bu Yasanın 44'üncü maddesinin gerektirdiği hallerde sigorta ve reasürans şirketlerinin aktüerya hesaplarına göre uygun ve yeterli olmayan gerçeğe aykırı belgelerini bilerek veya isteyerek onaylayan aktüerler, bir suç işlemiş olurlar ve mahkûmiyetleri halinde yetmiş Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına çarptırılabilirler.

(2) (1)'inci fıkrada belirtilen kişiler, bu fiilleri kendileri veya başkaları için yarar sağlamak amacıyla yapmaları halinde, Yetmiş Milyon Türk Lirasına kadar para cezasına veya on yıla kadar hapis cezasına veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

Genel kuralların saklılığı 66. Sigorta ve reasürans şirketlerinin veya sorumlu kişilerin bu Yasada suç teşkil eden hareket ve fiillerinin başka yasalara göre de cezayı gerektirmesi halinde, haklarında en ağır cezayı gerektiren kurallar uygulanır.

ONBEŞİNCİ KISIM

Geçici Kurallar

Geçici Madde mevcut Sigorta Şirketlerinin durumu 1. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyette bulunan izinli sigorta şirketleri, 1.1.1996 tarihine kadar durumlarını bu Yasa kurallarına uydurmak zorundadırlar.
(2) Durumlarını, 1.1.1996 tarihine kadar bu Yasa kurallarına uydurmamayan sigorta şirketleri, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde sigortacılık işlemleri yapamazlar ve belirtilen süre sonunda tasfiyelerine hükmedilmek üzere Bakanlıkça mahkemeye başvurulur.

ONALTINCI KISIM

Son Kurallar

Yürütme Yetkisi 67. Bu Yasayı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu adına Maliye İşleri ile Görevli Bakanlık yürütür.

Yürürlüğe Giriş 68. Bu Yasa, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak iki ay sonra yürürlüğe girer.

R.G. 47
26.4.1994
A.E. 213

SİGORTA HİZMETLERİ (DÜZENLEME VE DENETİM) YASASI **(39/1993 Sayılı Yasa)**

Madde 11, 17 (1), 25 (2), 47 (2) ve 51 (7) Altında Tüzük

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 11, 17 (1), 25(2), 47 (2) ve 51 (7) maddeleri uyarınca Bakanlıkça hazırlanan aşağıdaki Tüzüğü onaylamak suretiyle Resmi Gazete'de yayımlanır.

- Kısa İsim** 1. Bu tüzük, Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Tüzüğü olarak isimlendirilir.
- Tefsir** 2. Bu Tüzükte metin başka türlü gerektirmedikçe;
"Aktüer" İstatistik ve olasılık hesapları yoluyla sigorta rizikolarını ve primlerini hesaplayan kişileri anlatır.
"Bakanlık" Maliye işleriyle görevli Bakanlıkçı anlatır.
"Bakanlar Kurulu" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nu anlatır.
"Prodüktör" Herhangi bir sigorta şirketinde doğrudan doğruya istihdam edilmeyen, aracı sıfatıyla çeşitli sigorta branşları hakkında sigorta olmak isteyenlere bilgi vererek, sigorta sözleşmelerinin şartlarını tartışan ve tehlikenin konu ve özelliklerine göre sigorta teklifnamesini hazırlayıp yetkisini haiz ve hizmetlerinin neticesi olarak komisyon alan gerçek ve tüzel kişileri anlatır.
"Reasürans" Sigortacının herhangi bir sigorta muamelesinde kendi saklama payı imkânını kullandıktan sonra geri kalan sigorta tutarını diğer bir sigortacıya sigortalamasını anlatır.
"Reasürans Aracısı" Reasürans konularında uzman olan ve bir sigorta şirketine bağlı olmayarak reasürans işlemlerinde ve sözleşmelerinde aracılık yapan ve devredilen primler üzerinden reasürans kabul eden şirketten komisyon alan gerçek veya tüzel kişileri anlatır.
"Sigorta Acentesi" Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde her ne ad altında olursa olsun sigorta şirketine tabi bir sıfatı olmaksızın, bir mukaveleye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde sigorta şirketlerinin ruhsatlı bulunduğu sigorta dallarındaki sözleşmelerde aracılık etmeyi veya şirket adına sözleşme yapmayı meslek edinen gerçek ve tüzel kişileri anlatır.
- Beyanname verilmesi** 3. Kuruluşlarını tamamlayan şirket ve/veya şubeler sigortacılık faaliyetine başlayabilmesi için aşağıda belirtilen belgelerle Bakanlığa müracaat ederler.
(1) Şirketlerin ve/veya şubelerin usulüne uygun olarak kurulup tescil edildiğini gösteren Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesince verilen Kuruluş belgesi;
(2) Faaliyette bulunmak istenilen sigorta dallarını gösterir şirket ve/veya şube yeklililerince imzalı beyanname;
(3) Reasürans plân ve/veya programlarını gösteren rapor;
(4) Her Sigorta dalı için 200 milyon Türk Lirası, Hayat Sigorta Dalı için 400 milyon Türk Lirası tutarında aşağıdaki teminatlardan herhangi birinin Bakanlık adına tesis edildiğini gösteren belge;
(i) Değiştirilmiş şekliyle 11/1976 sayılı Bankalar Yasası altında, faaliyet gösteren bir banka tarafından veya yurt dışındaki bir banka tarafından verilmesi halinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren bir bankanın kontragarantisine dayanılarak verilecek Teminat Mektubu. Verilecek olan Teminat Mektupları süresiz ve/veya en az 18 ay vadeli olmalıdır. Bu madde gereğince verilecek Teminat Mektupları sigorta Şirketinin Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 31. maddesinde belirtilen mükellefiyetlerini yerine getirmesinden sonra Bakanlıkça iade edilir. Veya
(ii) Değiştirilmiş şekliyle 11/1976 sayılı Bankalar Yasası altında faaliyet gösteren bir bankada, Bakanlık adına açılacak bir hesapta, bloke edilecek Türk Lirası ve/veya karşılığı döviz. Bloke edilen miktarlar Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 31. maddesinde belirtilen mükellefiyetlerini yerine getirmesinden sonra Bakanlıkça serbest bırakılır.
(5) Sigorta ve/veya reasürans şirketlerinde (birinci derece imza yetkisi olanlar dahil) üst düzeyde çalıştırılacak personelin müflis olup olmadıkları, Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 2. maddesinde açıklanan yüz kızartıcı suçlardan mahkûm olup olmadıklarını gösteren

Belge;

(6) Bakanlıkça istenecek diğer ilgili bilgi ve belgeler.

- Yurt içi ve Yurt dışı Teşkilatların açılması ve faaliyete geçmesi** 4. Sigorta ve reasürans şirketlerinin yurt içi ve yurt dışı teşkilâtlarının açılması ve faaliyete geçmesi Bakanlığın iznine tabidir.
Sigorta ve reasürans şirketleri yurt içinde Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 16. maddesinde belirtilen suçlardan mahkûm olan kişilere acentelik ve/veya temsilcilik veremezler. Verilen acentelik ve/veya temsilcilikler ve bunlara verilecek yetkiler ile değişiklikler Bakanlığa bildirilir. Yurt dışı teşkilatların açılması ve bunların faaliyetleri ile ilgili müracaatlar Bakanlıkça incelenir ve sonuçlandırılır.
- Sigortacılıkla bağdaşmayan işler** 5. Sigorta ve reasürans şirketleri faaliyet konusu ile ilgili olmayan taahhüt ve muamelelerle iştigal edemezler. Sigorta ve reasürans şirketleri çalışanları ve ortakları şirket kaynaklarını dolaylı veya dolaysız kullanamazlar. Sigorta ve reasürans şirketleri kendi borcundan doğanlar hariç olmak üzere diğer kişi ve kurumlar leyhine mal varlığını teminat olarak gösteremezler veya kefil olamazlar. Sigorta ve reasürans şirketleri ticaret amacıyla emtia ve gayrimenkul alım ve satımı ile uğraşamazlar. Amaç dışı iktisap edilen gayrimenkûlleri üç yıl içinde elden çıkarmak zorundadırlar.
- Acenteler prodüktörler ve reasürans aracılarının nitelikleri** 6. Bu Tüzükte belirtilen nitelikleri taşıyan ve sigorta şirketinin belirleyeceği asgari 50 milyon Türk Lirası tutarındaki teminatı yatırmak suretiyle yetkili kılınan acenteler, sigorta şirketi adına sigorta sözleşmesine aracılık ederek veya düzenleyerek sigortalılara hizmet verirler.
- Acentelerde şartlar** 7. (1) Gerçek kişilerin acentelik yapabilmesi için;
(A) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde mukim olmaları;
(B) Medeni hakları kullanma ehliyetine haiz olmaları;
(C) Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasasının 2. maddesinde açıklanan yüz kırtartıcı bir suçtan dolayı mahkûm olmamaları;
(D) Asgari Lise mezunu olmaları.
(2) Tüzel kişilerin acentelik yapabilmesi için;
(A) Şirketin Ana Sözleşmesinde şirketin acentelik yapabileceğine dair hüküm bulunması ve şirketin yönetim ve temsiliyetinde yetkili kişilerin Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 2. maddesinde açıklanan yüz kırtartıcı bir suçtan dolayı mahkûmiyetleri olmaması;
(B) Şirketin iflâs etmiş olmaması, zorunludur.
Acenteler sigorta şirketinin vermiş olduğu yetkiler dışında sigorta işlemleri ve sigortalıların hak ve menfaatlerini tehlikeye sokabilecek işlemler yapamazlar.
- Prodüktör** 8. Bu Tüzüğün 7. maddesinin (1) ve (2). fıkralarında belirtilen şartları haiz olan gerçek veya tüzel kişiler prodüktör olarak faaliyet gösterebilirler.
Prodüktör olarak faaliyet gösterecek gerçek veya tüzel kişiler sigorta şirketi adına sözleşme yapamaz, prim tahsil edemez ve sigorta tazminatı ödeyemezler. Prodüktör olarak faaliyet gösterecek gerçek veya tüzel kişiler sigorta şirketinin belirleyeceği teminatı yatırmak zorundadırlar.
- Reasürans aracıları** 9. Reasürans aracılığı yapacak gerçek veya tüzel kişilerin aşağıda belirtilen koşulları taşıması zorunludur.
(A) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine mukim olması
(B) Medeni hakları kullanma ehliyetine haiz olması;
(C) Sigorta Hizmetleri (Düzenleme ve Denetim) Yasası'nın 2. maddesinde açıklanan yüz kırtartıcı bir suçtan mahkûm olmaması;
(D) Sigorta veya reasürans şirketlerinde en az beş yıl süre ile Genel Müdür veya Genel Müdür Yardımcısı seviyesinde çalışmış olması.
- Bakanlığa müracaat** 10. Reasürans aracılığı yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler aranan şartları taşıdıklarını gösteren belgeleri dilekçelerine ekleyerek Bakanlığa müracaat ederler. Bakanlık 9. maddede belirtilen şartları taşıyan gerçek veya tüzel kişilerin reasürans aracılığı yapmalarına izin verebilir.

Reasürans araçları sigorta şirketi adına sözleşme yapamaz, prim tahsil edemez ve sigorta tazminatı ödeyemezler.

- Zorunlu Sigortalar Garanti Fonu'nun kuruluş amacı**
11. Yaralanan ve/veya ölen şahısların kendilerine veya yakınlarına, değiştirilmiş şekliyle 21/74 sayılı Motorlu Araçlar Yol Trafik Yasası'na uygun olarak tazminat ödemek.
Zorunlu Sigortalar Garanti Fonu'nda oluşacak miktarları Bakanlığın uygun göreceği ve Fonun kuruluş amaçlarına, uygun olarak gelir getirecek şekilde yönlendirmek.
- Fonun işleyişi**
12. Zorunlu sigortalar nedeni ile sigorta şirketleri tarafından tahsil edilen net prim tutarının %3'ü primlerin tahakkukunu izleyen ayın yirmisine kadar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kalkınma Bankası'nda Bakanlık adına açtırılan hesaba yatırılacaktır.
Müteakip ayın yirmisine kadar ilgili hesaba yatırılmayan miktarlar için ilk ay %10, müteakip her ay için %3 gecikme cezası uygulanır. Tahsil edilen cezalar da Fona yatırılır.
- Kurulu'nun oluşumu, çalışma usul ve esasları**
13. (1) Zorunlu Sigortalar Garanti Fonu Yönetim Kurulu Bakanlar Kurulu'nca atanacak 5 üyeden oluşur.
(2) Yönetim Kurulunun Çalışma Usul ve Esaslarını gösteren Yönetimlik, Yönetim Kurulu'nca hazırlanır ve Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylandıktan sonra Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girer.
- Fondan yapılacak ödemeler**
14. Zorunlu Sigortalar Garanti Fonu'ndan aşağıda belirtilen hallerin mevcudiyetinin yetkili makamlardan tevsik edilmesi durumunda ödeme yapılabilir.
(1) Sigortasız bir aracın herhangi bir kişiye çarpması sonucu kişinin ölmesi halinde ailesine, sakat kalması halinde kendisine.
(2) Herhangi bir kişiye çarpan aracın tespit edilememesi sonucu kişinin ölmesi halinde ailesine, sakat kalması halinde kendisine.
(3) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde zorunlu sigorta cinsinden sigortalı bir araç ile bu aracı kullanabilmesi için gerekli sürüş ruhsatı olmayan bir sürücünün araçla herhangi bir kişiye çarpması sonucu kişinin ölmesi halinde ailesine, sakat kalması halinde kendisine.
(4) Bu kapsamda yapılacak tüm ödemeler cemile mahiyetindedir.
(5) Fondan ödeme yapılması için yapılacak başvuruların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Barosuna kayıtlı herhangi bir avukat tarafından yapılması zorunludur.
(6) Bakanlar Kurulu, Zorunlu Sigorta Garanti Fonu'ndan ödeme yapılabilecek halleri artırmaya yetkilidir.
- Yürütme yetkisi**
15. Bu Tüzüğü, Maliye İşleri ile görevli Bakanlık yürütür.
16. Bu Tüzük, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.

Yürürlüğe
Giriş

R.G. 12.4.1993

A.E. 154

R.G. 1.3.1995

A.E. 165

PARA VE KAMBIYO İŞLERİ YASASI
(38/1982, 22/1987, 46/1992 ve 46/1994 Sayılı Yasalar)

Madde 3, 5, 6, 7, 10, 14, 17, 19, 21, 24, 25, 27, 30, 31 ve 51 Altında Yapılan Tüzük

Kasım 1992 tarih ve 20 sayılı bültende değiştirilmiş şekliyle yayımlanan Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

- İthalât Bedellerinin transferi
12.4.1993
A.E. 154
30. "İthalât bedelleri, ithalâta aracılık edecek bankalar tarafından bankacılık teamüllerine ve alıcı ile satıcı arasındaki anlaşmalara uygun olarak Akreditifli, Vesaik Mukabili, Mal Mukabili, Takas, Peşin veya Kredili ödeme şekillerine göre gerçekleştirilir. Devlet kur hesabından yapılacak ithalâtlarda banka teminat mektubu alınır. Aval gerektirmeyen ithalâtlarda, ithalâtçılar doğrudan doğruya gümrük idarelerine başvurabilirler. Bu madde altında belirtilen ödeme şekilleri Bakanlıkça çıkarılacak bir genelge ile düzenlenir.
- Türkiye Cumhuriyeti'nden ithal edilecek mallar
12.4.1993
A.E. 154
31. Türkiye Cumhuriyeti'nden doğrudan veya transit olarak ithal edilecek Türkiye ve üçüncü ülke menşeli mallar alıcı ile satıcı arasındaki anlaşmaya uygun olarak Türk Lirası veya Döviz olarak ödenebilir.
65. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yatırım yapmak isteyen yabancı müteşebbisler ile ortaklıkların kurulması ve ülkeye getirecekleri sermaye miktarının usul ve şartları Baanlar Kurulu'nca tesbit edilip Resmi Gazetede yayımlanacak bir karar ile düzenlenir."
- Sermaye hareketleri
1.3.1995
A.E. 165
- 30 ve 31. maddeler ile ilgili tadiller 12.4.1993 ve 65. madde ile ilgili tadil ise 1.3.1995 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI YASASI
(35/1987, 44/1992 ve 56/1994 Sayılı Yasalar)
Madde 23 ve 53 Tahdında Yapılan Tüzük

A.E. 454. R.G. 13.10.88
A.E. 260. R.G. 15.6.89
A.E. 502. R.G. 13.11.89
A.E. 274. R.G. 23.5.91
A.E. 286 R.G. 24.5.91
A.E. 525. R.G. 22.10.91
A.E. 242. R.G. 5.6.92
A.E. 373. R.G. 13.8.92
A.E. 70. R.G. 24.2.93
A.E. 405. R.G. 20.8.93
A.E. 164. R.G. 7.4.94
A.E. 61. R.G. 18.1.95
A.E. 314. R.G. 26.4.95

K.K.T.C. Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu
Oluşturulması Tüzüğü

Mayıs 1993 tarih ve 21 sayılı bültende değiştirilmiş şekliyle yayımlanan K.K.T.C. Merkez Bankası Faiz Farkı Fonu Oluşturulması Tüzüğü'nün 5. maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

Faiz İadesi Oranları	5. Faiz iadesi oranları kredi türleri itibarıyla aşağıdaki şekilde saptanmıştır.	
	- Tarım (Aynı)	%31
	- Hayvancılık	%41
	Miktarı 100 milyon TL'ye kadar	
	- Küçük Esnaf ve Sanatkâr kredisi	%26
	(Miktarı 80 milyon TL'ye kadar)	
	(İlk işyeri açacak yeni üniversite, yüksek okul mezunlarına 80 milyon TL'ye kadar)	
	Sanayici kapsamına girmeyen üretime dönük faaliyette bulunan küçük imalatçılara 120 milyon TL'ye kadar.)	
	- Turizm kredileri (İşletme)	%20
	- Sanayici kredileri	%20
	İşletme	
	Makine alımı için azami 5.000.000.000 TL'ye kadar	
	- İhracatçı kredileri	%31

Sözü edilen tadil Resmi Gazetede yayımlandığı 26 Nisan 1995 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

PARA VE KAMBIYO İŞLERİ YASASI
(38/1982, 22/1987, 46/1992 ve 46/1994 Sayılı Yasalar)

R.G. 12.12.1988, A.E. 529 (Bülten No: 6)

R.G. 21.8.1991 A.E. 417 (Bülten No: 16)

R.G. 1.3.1995 A.E. 166 (Bülten No: 23)

PARA VE KAMBIYO İŞLERİ TÜZÜĞÜ
(Madde 64 Altında Karar)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu, Para ve Kambiyo İşleri Tüzüğü'nün 64. maddesinin kendisine verdiği yetkiyi kullanarak sermaye hareketlerinin düzenlenmesi amacıyla aşağıdaki kararı alır.

Esas yatırımın dilekçede beyanı ve faaliyet sahasının değişmesi halinde yeniden izin gereği
38/1982
22/1987
46/1992
46/1994

1. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinde yatırım yapmak isteyen yabancı müteşebbisler ile şirketler ilgili Bakanlığa Yasanın 32. maddesi gereğince müracaatlarında vermeleri öngörülen dilekçede, tasarladıkları birden fazla yatırım sahası bulunması halinde, ilk anda gerçekleştirmeyi düşündükleri esas yatırımın ne olduğunu bildirmek ve bu husustaki proje ve dökümanları sunmak zorundadırlar.

(2) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinde yatırım yapmış olan yabancı sermaye sahibi müteşebbisler veya sermayesinde yabancı hisse bulunan şirketler, herhangi bir nedenle, önceden izin aldıkları faaliyet sahasında veya sahalarında değişiklik yapmak istemeleri halinde, sonradan girmek istedikleri faaliyet sahasının taallük ettiği ilgili Bakanlıktan tekrar bu karar kurallarına uygun olarak izin almak zorundadırlar.

(3) Yabancı sermaye ile kurulacak şirketler yurt içinde herhangi bir suretle tahvilat çıkaramıyacakları gibi dolaylı ve dolaysız iç borçlanma yapamazlar.

%49'a kadar yabancı sermaye ihtiva eden yatırımlar için izin
38/1982
22/1987
46/1992
46/1994

2. Yasanın 32. maddesinde öngörülen, kısmen veya tamamen yabancı sermaye ihtiva eden yatırımlarla ilgili olarak en çok %49'a kadar yabancı sermaye ihtiva eden yatırım müracaatlarına ilişkin gerekli izin, Yasanın 32. maddesi uyarınca ve bu maddede öngörülen kurallara ve ilgili Bakanlıkça yapılacak değerlendirmelere tabi olarak, doğrudan doğruya ilgili Bakanlıkça, aksine bir karar verilmediği takdirde, en geç bir ay içinde verilir. Durumdan, Ekonomi ve Maliye Bakanlığı ve Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesi de bir yazı ile haberdar edilir.

%49'un üstünde yabancı sermaye ihtiva eden yatırımlar için izin
38/1982
22/1987
46/1992
46/1994

3. %49'un üstünde yabancı sermaye ihtiva eden yatırım müracaatları konusundaki değerlendirmelerini yine Yasanın 32. maddesinde öngörülen kurallara uygun olarak tesbit eden ilgili Bakanlık, müracaatla ilgili değerlendirmelerini, bu husustaki görüş ve tavsiyeleriyle birlikte, Yasanın 33. maddesi uyarınca karar için Bakanlar Kurulu'na iletilmek üzere, Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesine ve bilgi için de Ekonomi ve Maliye Bakanlığına en geç bir ay içinde bir yazı ile aktarır.

Hukuki Statünün tescili için

4. Yasanın 32. maddesi altında gerekli iznin alınması için sözkonusu proje ve dökümanlarla birlikte müracaat dilekçesinin ilgili Bakanlığa verilmesinden itibaren en geç on beş gün içinde yabancı sermayeye ilişkin veya yabancı sermaye ihtiva eden ilgili yatırımın bir ticari ünvan veya tüzel kişiliği

müracaat
zorunluluğu
38/1982
22/1987
46/1992
46/1994

haiz bir şirket olarak hukuki statüsünün tesciline ilişkin müracaat evrakının da müracaat sahibi veya sahiplerince Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesine usulüne uygun olarak dosyalanması gerekir. Resmi kabz Memurluğu ve Mukayyitlik bu gibi müracaatlar hususunda Yasada öngörülen ve bu Kararla saptanan gereklerin yerine getirilmesi üzerine ve Bakanlar Kurulu'nun şirket tescillerine ilişkin prensip kararlarına uygun olarak gerekli tescil işlemlerini yapar.

“Hukuki
Statünün
Tescilinden
önce
Yabancı
Sermayenin
Transferi ve
Tescil
Ettirilmesi
Zorunluluğu
38/1982
22/1987
46/1992
46/1994

5. (1) Şirketin faaliyet sahası ile mütenasip olmak kaydıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kurulması tasarlanan yabancı sermaye ihtiva eden şirketlerin kuruluşta ödenmiş sermayeleri ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bir işyeri açacak denizaşırı şirketlerin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki şubelerine tahsis edecekleri Sermaye 30,000 - ABD Doları veya muadili döviz karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

(2) Yabancı sermaye ile kurulmasına izin verilen şirketlerin yabancı uyruklu hissedarları, sermaye paylarını döviz olarak (Türkiye Cumhuriyeti uyrukluları döviz karşılığını Türk Lirası olarak da getirebilirler) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne resmi yollardan getirip ilgili Yasa ve Tüzüklerde öngörülen asgari sermaye miktarlarını Devlet Döviz Pozisyonuna satmak ve Döviz Alım Bodrosunun asıllarını Ekonomi ve Maliye Bakanlığına sunmak zorundadırlar. İlgili Yasa ve Tüzüklerde öngörülen asgari sermaye oranlarının üzerindeki miktarlar için döviz bozdurulma koşulu aranmaz.

(3) Devlet Döviz Pozisyonuna satılan dövizler karşılığı Türk Liralari;

(a) Şirket daha önce tescil edilmiş bir şirket ise, şirketin bankadaki hesabına geçirilerek;

(b) Yeni kurulacak bir şirket ise mutasavver şirket adına bankada açılacak bloke bir hesaba yatırılmak suretiyle, Ekonomi ve Maliye Bakanlığına tevsiik edilir.

(4) Bloke hesabın serbest bırakılması, ancak şirketin tescilinden sonra Resmi kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesinden alınacak ve direktörlerinin kimler olduğunu belirten belgede isimleri kayıtlı kişilerin yazılı talebi üzerine mümkündür.

(5) Mutasavver şirketin kurulmasından veya tescilinden vazgeçilmesi veya Devlet ilgili mercilerinden gerekli iznin alınmaması hallerinde, bloke edilen miktarlar, ilgililerin yazılı talebi üzerine Ekonomi ve Maliye Bakanlığının yazılı bildirimine istinaden bankalarca serbest bırakılır.

(6) Bu madde maksatları bakımından “Banka” Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde faaliyet gösteren yetkili bankaları ifade eder.”

Bu karardan önce kurulmuş şirketlerden hisse satın alma koşul ve esasları

6. (1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bu karar tarihinden önce kurulmuş gerek yerli gerekse yabancı sermaye ihtiva eden şirketlerden hisse satın alacak olan yabancı uyruklu kişiler ilgili Bakanlığa müracaatla izin almak zorundadırlar. İlgili Bakanlık müracaatı (1)(1). maddeleri çerçevesinde değerlendirerek sonuçlandırır.

(2) Yabancı uyruklu kişiler alacakları hisse oranlarına bakılmaksızın (Bankalar hariç) 5. maddede öngörülen sermaye miktarının %50'sini hemen bakiye kısmı ise altı ay içerisinde defaten veya peyderpey Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne transfer ettirmek ve Devlet Döviz Pozisyonuna geçirmek ve karşılığı Türk Lirasını bir Tevdiat Hesabına yatırmak suretiyle bu hususu Bakanlığa tevsiik etmek zorundadır.

7. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yurttaşı olup da yine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ikamet eden hisse sahibi kişilerin, mevcut hisselerini, yabancı uyruklu eş ve 16 yaşından küçük çocuklarına devretmesinde yukarıdaki 5. madde kuralları aranmaz.

Aynı ve fikri hak olarak getirilen sermayenin değerinin takdiri

8. Yabancı sermaye olarak getirilen aynı ve fikri hak şeklindeki değerlerin, ileri sürülen kıymette olup olmadığının takdiri, Bakanlıkça uygun görülecek ilgili Daire tarafından incelenip tespit edilir ve durum en çok bir hafta içinde yazılı olarak Bakanlığa bildirilir.

Kâr Transferlerinin yabancı

9. Yabancı sermaye yatırımlarının faaliyet sahasında elde edilen kârlardan döviz olarak dışarıya yapılacak transferlerin, Bakanlıkça verilecek izin için bu gibi kârların yatırımın fiilen bünyesine girmiş bulunan yabancı sermayeye isabet eden net miktarların %100'ne kadar kısmının dışarıya döviz

sermayenin olarak havalesine Bakanlıkça izin verilebilir.
%100'ünü aşmaması

Tasfiye 10. Herhangi bir nedenle tasfiyesine karar verilen yabancı sermaye ihtiva eden bir teşebbüs veya
halinde kâr şirketin tasfiyesi sona erinceye kadar kâr havalesi yapılamaz.
havalesi

Tasfiye 11. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yatırım yapmış teşebbüs ve şirketlerin kısmen veya tamamen
hisse satış tasfiyesi veya hisselerin satış, devir ve havalesi, yatırım konusunun taalluk ettiği Bakanlığın iznine
ve devir izni bağlıdır.

Yürürlüğe 12. Bu Karar, Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten başlayarak yürürlüğe girer.
Giriş

R.G. 51
12.4.1995

KARAR NUMARASI A-528-95
BAKANLAR KURULU'NUN AKDENİZ GARANTİ BANKASI LTD'İN GEÇİCİ
BİR SÜRE İÇİN DEVLET KONTROLÜNE ALINMASI HAKKINDAKİ A-517-94
SAYI VE 1.5.1994 TARİHLİ KARARIN TADİLİ

Bakanlar Kurulu; mevduat sahiplerinin haklarının teminat altına alınması için 11/76 sayılı Bankalar Yasası'nın verdiği yetkiye istinaden Akdeniz Garanti Bankası Ltd.'in Bankacılık işlemlerinde bulunma yetkisinin bütün şube ve teşkilâtı için geçerli olmak üzere Geçici Bir Süre Devlet kontrolüne alınması ve adı geçen Bankanın Yönetim Kurulu ve/veya Direktörler Kurulu yetkilerinin KKTC Merkez Bankası tarafından yürütülmesi ve kullanılmasını öngören 1.5.1994 tarih ve A-517-94 sayılı kararın, geçen süre içinde yapılan uygulamalar sonucu meydana gelen olumlu gelişmeleri, o günkü olumsuzlukların ortadan kalkmış olmasını mevduat sahiplerinin haklarının yeniden teminat altına alındığına ilişkin göstergeleri ve Akdeniz Garanti Bankası Ltd'in 15.3.1995 tarihinden itibaren tüm Bankacılık faaliyetlerine yeniden başlayıp bugüne kadar herhangi bir sorun yaşanmamış olmasını dikkate alarak iptaline ve 2 Mayıs, 1994 tarihinden bu yana KKTC Merkez Bankası'na yürütülen ve kullanılan Yönetim Kurulu ve/veya Direktörler Kurulu yetkilerinin Ş.İ. 21/94 sayılı istida hakkındaki Iefkoşa Kaza Mahkemesinin kararına uygun olarak 9 Nisan 1995 tarihinde gerçekleştirilecek Akdeniz Garanti Bankası Ltd'in Genel Kurul toplantısında oluşturulacak yeni Yönetim Kurulu'na devredilmesine karar verdi.

5.4.1995

R.G. 9
18.1.95
A.E. 62

**KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MERKEZ BANKASI YÖNETİM KURULU KARARI**

KARAR TARİHİ: 29 Kasım 1994
KARAR SAYISI: 356

35/1987 sayılı K.K.T.C. Merkez Bankası Yasası'nın 11 (1) maddesine istinaden ve 32 (I) (A), (B), (C) maddesinde öngörülen sürelerle uygun olarak reeskont ve avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranları hakkında yukarıdaki kararın belirtilen maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

II. C. Sanayici Kredileri (Senetlerin geçerli faiz oranının 20 puan altında düzenlenmiş olması şartıyla) - İşletme - Makine alımı için azami 3.000.000.000 TL'ye kadar.	Senette belirtilen faiz oranının 3 puan altında.
---	--

Söz konusu tadil Resmi Gazetede yayımlandığı 18 Ocak 1995 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

R.G. 57
26.4.95
A.E. 315

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI YÖNETİM KURULU KARARI

KARAR TARİHİ: 31 Mart 1995
KARAR SAYISI: 361

35/1987 sayılı K.K.T.C. Merkez Bankası Yasası'nın 11(1) maddesine istinaden ve 32 (1) (A), (B), (C) maddelerinde öngörülen sürelerle uygun olarak reeskont ve avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranları hakkında yukarıdaki kararın belirtilen maddeleri aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

II B. 1. Küçük Esnaf ve Sanatkâr Kredileri

(Senetlerin geçerli faiz oranının
26 puan altında düzenlenmiş
olması şartıyla)

Azami 80 milyon TL'ye kadar.
2. Yeni işyeri açacak üniversite
veya yüksek okul mezunlarına
azami 80 milyon TL'ye kadar.

Senette belirtilen faiz oranının

4 puan altında.

Senette belirtilen

faiz oranının

4 puan altında.

II. C. Sanayici kredileri

(Senetlerin geçerli faiz oranının
20 puan altında düzenlenmiş olması
şartıyla)

- İşletme
- Makine alımı için azami 5.000.000.000 TL'ye kadar.

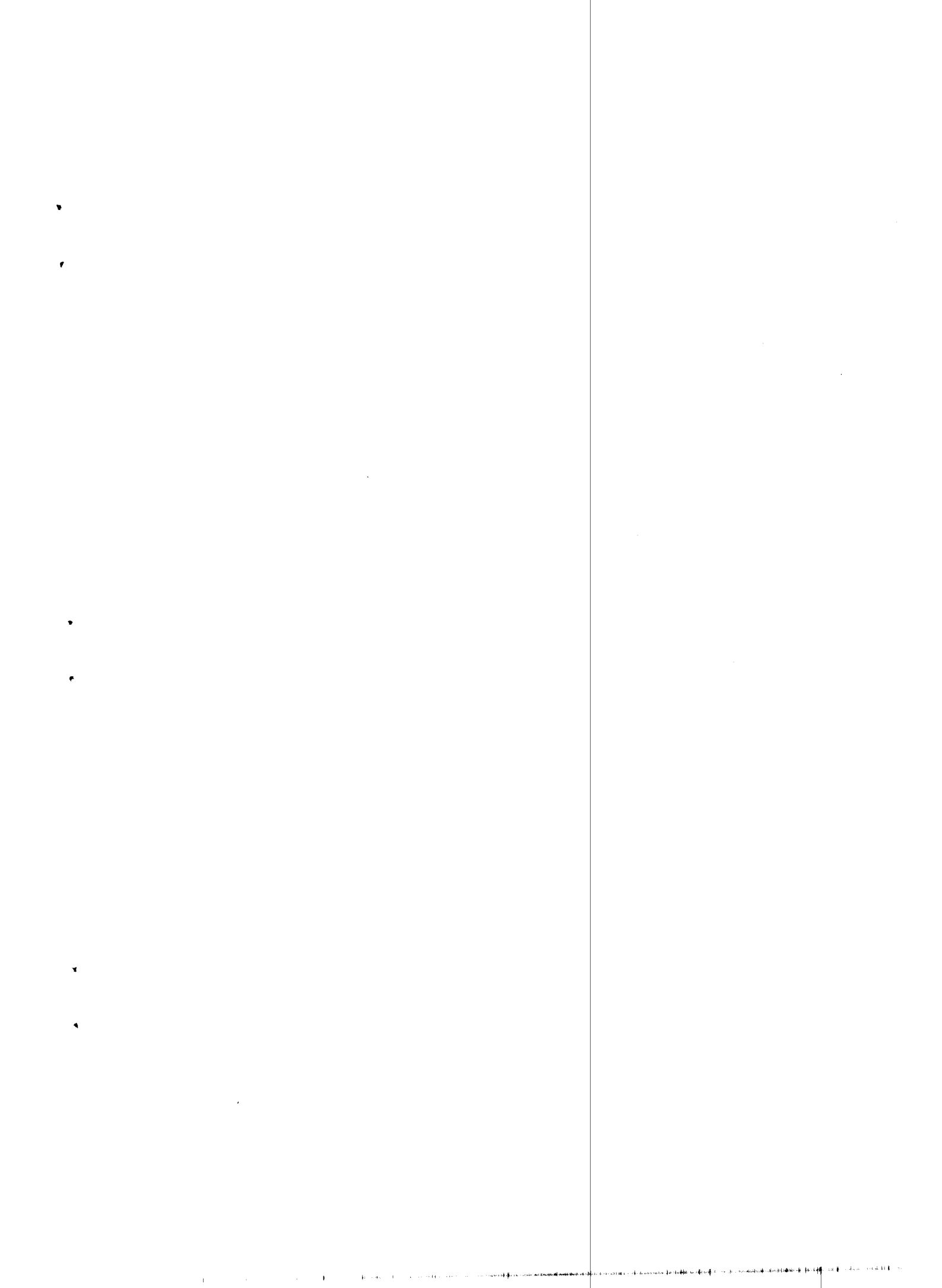
Senette belirtilen

faiz oranının

3 puan altında

Söz konusu tadil Resmi Gazetede yayımlandığı 26 Nisan 1995 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

VII. BÖLÜM
TABLolarIN LİSTESİ

TABLOLARIN LİSTESİ

		Sayfa No:
Tablo	1. Avans ve Reeskont İşlemleri	6-7
"	2. Avans ve Reeskont Borç Bakiyeleri	8-10
"	3. Dövizli Avans ve Reeskont İşlemleri	11
"	4. Dövizli Avans ve Reeskont Borç Bakiyeleri	12
"	5. Faiz Farkı Fonu Uygulamaları	14-15
"	6. Devletin Kur Hesabında Tutulan Dövizin ABD Doları Karşılığı Olarak Dökümü	20-22
"	7. Bankaların, Bankalar Kurunda tuttuğu Dövizin ABD Doları karşılığı Olarak Dökümü	24-26
"	8. Döviz Rezervlerinin Artış Hızı	28-31
"	9. Döviz Tevdiat ve Döviz Mevduat Hesaplarının Cins ve Vadelerine Göre Dökümü	33
"	10. Türk Lirası Mevduatın Artış Hızı	36-38
"	11. KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Türk Lirası Resmi mevduat	40
"	12. KKTC Merkez Bankası ve Diğer Bankalar Nezdinde Dövizli Resmi Mevduat.	41
"	13. Türk Lirası Mevduat Artış Hızı ile Toplam Türk Lirası Plasman Artış Hızının Karşılaştırması	43
"	14. İskonto Senetleri ve Bankalar Türk Lirası ve Döviz Plasmanlarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması	44
"	15. Bankalar Döviz Plasmanları TL. Karşılıklarının Dökümü ve Geçmiş Dönemle Karşılaştırması	45
"	16. GSMH'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (Cari Üretici Fiyatlarıyla)	50
"	17. GSMH'nin Dağılımı ve Sektörel Katma Değerlerin Büyüme Hızları (Sabit Üretici Fiyatlarıyla)	51
"	18. Kaynaklar - Harcamalar Dengesi	52
"	19. İstihdamın Sektörel Dağılımı ve Nüfus	54
"	20. Hayat Pahalılığı	56
"	21. Hayat Pahalılığının Mal ve Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı	57
"	22. GSMH ile Karşılaştırmalı Bütçe Analizi	59
"	23. Karşılaştırmalı Bütçe Özeti	60
"	24. Yıllar İtibarıyla Bütçe Açıkları	61
"	25. T.C. Ziraat Bankası'ndan Sağlanan Kredilerin (faiz hariç) Yıllar İtibarıyla Dökümü	62
"	26. KKTC'nin Türkiye ve Diğer Ülkelerle Olan Dış Ticareti	64
"	27. Ülkeler İtibarıyla Dış Ticaret	65
"	28. Dışsatımın Yapısı	66
"	29. Dışalım Ana Mal Gruplarına Göre Tasnifi	67
"	30. Dış Ticaret	68
"	31. Ödemeler Dengesi	69
"	32. Türkiye ve Diğer Ülkelerden Gelen Turistler	70
"	33. KKTC Merkez Bankası'nın Bilançosu	73
"	34. KKTC Merkez Bankası'nın Kâr ve Zarar Hesabı	74
"	35. Bankaların Aktif Özetleri	82
"	36. Bankaların Pasif Özetleri	83
"	37. İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı Türk Parası	84
"	38. İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Yüzde (%) Dağılımı Türk parası ve Döviz	85
"	39. Bankalar Türk Parası mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	86
"	40. Bankalar Türk Parası Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	87
"	41. Bankalar Döviz Mevduatlarının Niteliğine Göre Analizi	88
"	42. Bankalar Döviz Mevduatlarının Vadelerine Göre Analizi	89
"	43. İskonto Senetleri ve Bankalar Plasmanlarının Sektörel Dağılımı- Döviz	90

